SÖZ

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

Bumerang'ın dönüşü

Ertuğrul Kürkçü 1 Mayıs'ta Avustralya'daydı 8-9. sayfalarda

gak! gak! gak!

Hükümet ortakları, birbirine veryansın ediyor... Hükümet ortakları, arada bir Cumhurbaşkanı'nın kulağına bir şeyler söyleyip tekrar salvoya başlıyor... Yumruklar sıkılı durumda... Devlet ve sermaye henüz kavgayı ayırma niyetinde değil... Bir hükümet dövüşü almış başını gidiyor... Not: Metis'ten ve kargadan özür dileriz

Uluslararası Kayıplar Kurultayı

Siz hiç kayboldunuz mu?

■ 10, 11, 12 ve 20. SAYFALARDA

HADEP, ÖDP, EP, DBP, SİP

Biraz gayret güçbirliğine yetecek

■ 5. SAYFADA

Maltepe'de iki mahalle

Hem genç, hem Gülsuyu'lu olmak

■ 6 ve 7. SAYFALARDA

Hazım Ruhi, Teslim Töre, Yeşim Elibol-Sevim, Gökçen Art, Hacer Yıldırım, Kaya Özkaracalar, Osman Günay

■ BU SAYIDA YAZDILAR...

● TARİH: 25 MAYIS 1996 ● SAYI: 67 ● FİYATI: 75.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

'Türkiye'yi çökertecek' işler ve açık diplomasi

Örtülü ödenek savaşının ikinci aşamasına girildi.

Çiller Hürriyet, Milliyet grubunun ve Başbakan Yılmaz'ın günlerden beri giderek sertleşerek yaptıkları baskılara göğüs gerdi ve kendisi için altın değerinde bir zaman kazandı.

Çiller bu zamanı büyük olasılıkla çok iyi değerlendirdi. Örtülü ödeneğin açığını, gediğini büyük olasılıkla çok iyi tıkadı. Ve büyük olasılıkla Cumhurbaşkanı'nı "ikna" edici en etkili kanıtları çok iyi biriktirdi ve Çankaya'ya sözde istemeye istemeye çıkıp, örtülü ödeneğin hesabını verdi.

Şimdi sıra Çiller'de ve Sabah grubunda...

SÖZ baskıya girerken, Demirel henüz Çiller'in ifadesine ne ölçüde inandığını açıklamamış bulunuyor.

Fakat her ne olursa olsun, Mesut Yılmaz'ı güç günler bekliyor. Cumhurbaşkanı'nın Çiller'e "Yılmaz'la görüş" demesiyle cesarete gelen Yılmaz, şimdi "güvenilmez adam" suçlamasıyla, örtülü ödenek sırlarının dışında tutulmuş oldu.

Geçen sayımızda örtülü ödenek tartışmasını sıradan bir yolsuzluk, hırsızlık düzeyine indirgeyen çevrelerin amaçları ortaya çıkarılmış ve şöyle yazılmıştı:

"Devletin tepesinde, örtülü ödenekle finanse edilen karanlık, kirli ve ahlakdışı işlerle ilgili anlaşmazlık patlamıştır. Bir grup, diğerinin işlerini onaylamamaktadır. Burada her şey mümkündür. Çeşitli büyük devletler arasındaki anlaşmazlıklar, bizdeki zirveyi çatlatmış da olabilir, birinin çıkarına Çiller tarafından girişilen bu kabil operasyonlar, bir diğerinin şiddetli direnişini getirmiş olabilir. Bu gibi operasyonlarla ilgili zirvede var olan farklı konseptler arasında bir ölüm kalım savaşı patlamış olabilir..."

Milliyet gazetesinde Umur Talu 22 Mayıs günlü yazısında şöyle diyor: "Diyelim ki iktidardaki parti, iç savaş halindeki bir komşu ülkede çarpışan taraflardan A'yı desteklemenin ülke ve devlet için daha doğru olduğunu düşünmüş, Başbakan'ı da elindeki 'örtülü ödenekten' A'ya para yollamıştır. Buna karşılık, muhalefet partisi, A'yı desteklemenin ülkeye zararlı olduğunu savunmuş, ülke çıkarının, komşudaki iç savaşı B'nin kazanmasında yattığını defalarca açıklamıştır. Böylece A'yı desteklemeyi adeta ülkeye ihanet gibi görmüştür."

Umur Talu'nun bu "olasılıklar" teorisi bize çok yakın geliyor...

Yılmaz'ın ve ona destek veren bir grup basın ve televizyon kanalının kurnazlığı şuradadır: Örneğin bunlar, diyelim ki Çeçenler'e, Suriye ve İran'daki rejim karşıtlarına parasal ve her türlü destek vermeyi -İnönü'den tevarüs edilen ve Demirel'in şahsında devlet siyaseti olarak yaşayan, bir ara Özal'ın tepe takla ettiği ve Çiller'in de etmeye devam ettiği, milli ihtiyat siyasetiyle bağdaştırmıyor olabilirler.

Böyle bir durumda, "Çiller bizi Ruslarla, Suriye ve İran'la savaşa sokacak işler yapıyor, Çeçenleri destekliyor, Suriye'de Müslüman Kardeşler'e para akıtıyor, İran'da Halkın Mücahitleri'ne silah gönderiyor" diyenlerin şu "asker millet"in önünde durumu ne olurdu?

Demek oluyor ki, kavga iki uluslararası siyaset arasındaki çatışma olsa bile bu işler millete "hırsızlık,soysuzluk" sorunu olarak aktarılıyor.

Gerçekte ise ortada herhangi bir politikacının devlet parasını çalmasıyla kıyaslanmayacak hayati önem taşıyan siyasal çatışmalar var. Ve bunlar Türkiye'yi bir çırpıda, şu ya da bu devletle savaşın eşiğine getirecek türdendir.

Nitekim Çiller, Cumhurbaşkanı'na çıkmadan önce Yılmaz'a ağır biçimde saldırmış ve örtülü ödenek harcamalarının devlet sırrı olduğunu iddia ederek, bunların açıklanamayacağını belirtmiş ve şöyle demiştir: "Devlet sırrı açıklanamaz. Açıklanırsa dünya ayağa kalkar. Türkiye çöker, rejim tehlikeye girer..."

Kamuoyunda örtülü ödenek paralarını çalmakla suçlanınca ne yapacağını şaşıran Çiller'in ağzından çıkanlar bunlardır.

Başbakanların eline, açıklandığında "dünyayı ayağa kaldıracak", "rejimi tehlikeye düşürecek" ve hatta "Türkiye'yi çökertecek" türden işler yapma yetkisi verilmiştir.

Çiller, haydi bırakalım şu "dünyayı ayağa kaldıracak" olanlarını, "rejimi çökertecek" olanlarını da -inşallah olur diyerekten- söz konusu etmeyelim, fakat "Türkiye'yi çökertecek" işler yaptığını resmen, alenen ve şeksiz şüphesiz bir ifadeyle itiraf etmiştir.

Politik bakımdan ifsad edilmiş kitleler için "namus" oyunu sökse bile, aklı başında insanlar için şu sorunun yanıtı sanırız çok nettir:

Örtülü ödeneğin kişisel amaçlarla harcanması, yani çalınması mı önemlidir? Yoksa bu paranın nereye gittiği açıklandığında "Türkiye'yi çökertecek" işlere harcanması mı önemlidir?

Çiller kendi ağzıyla, açıklandığında Türkiye'yi çökertecek olan karanlık, tehlikeli işler yapan bir maceraperest olduğunu itiraf etmiştir.

Biz, Çiller'in beş yüz milyarı çaldığına inanmıyoruz, fakat "Türkiye'yi çökertecek" işler yaptığını itiraf etmiş olmasına büyük bir önem veriyoruz.

Sosyalistler, örtülü ödeneğin Türkiye'yi çökertecek türden hangi kirli, karanlık ve kanlı işlere harcandığını öğrenmek için elden geleni yapacaklar, Demirel'i de, Çiller'i de bu işlerin neler olduğunu açıklamaya zorlayacaklardır.

Bu olan bitenden çıkarılabilecek, ilk ve en önemli sonuç şudur: Türkiye'yi çökertecek türden kirli, karanlık, kanlı işler yapan Tansu Çiller'e bu türden işler yapma fırsatının bir kez daha verilmesinin Türkiye'ye, çalışan halka karşı bir suç olacağıdır.

"Vatan bölündü, bölünecek" diye yırtınanların tüm bu açıklamalar karşısında kılları bile kıpırdamıyor.

Türkiye'nin karşı karşıya olduğu tehlike "bölünmek" değil, Amerikan devletinin ve Türk devletine egemen olanların çıkarları için Türkiye'nin çökertilmesidir.

Çiller bir daha başbakan olamaz.

Örtülü ödenek denilen fesat fonu hiçbir parti şefine teslim edilemez.

Gizli diplomasiye son verilmesi, gizli diplomasinin gereği olan örtülü ödeneğin kaldırılması Türkiye'nin gerçek çıkarlarına hizmet eden taleplerdir.

Pardayan'ın sonu mu, Parsadan'ın sonu mu?

Polis müthiş bir operasyonla Parsadan'ı yakaladı. Hepimizin parmakları ağzında kaldı.

Bu ne hız filan demeye kalmadı. Adamı Balıkesir'in bir beldesinden kapıp, rüzgar gibi İstanbul'a getirdikleri zaman da ağzımız bu büyük başarıdan bir karış açık kaldı.

Ağzımız açık kaladursun, tam "dehşet sorgusu" başlayacak derken, yirmidört saate kalmadan Parsadan yine kuş misali, Emniyet Müdürlüğü'nün kafesinden, pırrrr diye Bayrampaşa'nın bir "özel oda"sına konuverdi.

İfadesi neymiş, derseniz boşverin, okumaya değmez... Hazret adeta bir itirafçı... "Örgütlü" olmadığı için elin "masumları"nı yakmıyor da, kendini fena halde yakıyor...

İşin gerçeği açık...

Parsadan gereği kadar, hatta gereğinden fazla konuştu. İşini tamamladı. Sonunda da polislerle buluştu, programı tutuklandığı yerde Reha Muhtar'la yaptığı mülakatla bitirmiş oldu.

Şimdi bir tanığı dinleyelim: "Selçuk Parsadan'ın suç ortağı oldukları iddiasıyla tutuklanan Nafiye Yöney ve Ayhan Aydınay'ın avukatı Doğan Yıldırım, dün İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'na İstanbul eski Emniyet Müdürü Orhan Taşanlar, Asayiş Şube eski Müdürü Sedat Demir ve İnter Star televizyonunun patronu Cem Uzan hakkında suç duyurusunda bulundu. Selçuk Parsadan'ın gidebileceği evler, telefon numaraları ve otomobillerinin plaka numaralarını yakalanmadan önce İstanbul polisine verdiğini belirten Avukat Doğan Yıldırım "polise ayrıca Selçuk Parsadan'ın Kurban Bayramı'nda çocuklarını görmeye gideceğini de söyledim. Telefonlarımı alıp gereğini yapacaklarını söylediler, ama arayan soran olmadı." Bu haber 23 Mayıs tarihli Hürriyet'te yayınlanıyor.

Devlet krizinde yaptığı açıklamalarla akıl almaz bir rol oynayan bu sözde dolandırıcının kendi ifadesine göre, "ülkücü olan pırlanta gibi polis komiseri" tarafından yakalandıktan sonra, "derin bir sorgu"dan geçirilmeyişine, "bülbül haline" getirilmeyişine hayıflanıyor değiliz.

Bizim üzüntümüz bir başka nedenledir. Ortada umudu kırılanlar var.

Sanayi Bakanı Yalım Erez şöyle bir umut içinde: "Şu şerefsiz yakalandığında, arkasındaki şerefsiz ve sahtekarlar da ortaya çıkacaktır ki, işte o zaman Türkiye onlara çok dar gelecek"... Ve ekliyor; "Bu sahtekar bir yerlerde saklanıyor ve her akşam bir televizyona çıkıp; konuşuyor. Bu birileri tarafından korunmasa bu kadar rahat konuşabilir mi?"

Bu sözler 22 Mayıs günü sarfediliyor ve ertesi gün Parsadan yakalanıyor.

Kimi polisler hakkında suç duyurusunda bulunulduğuna göre, Parsadan'ı koruyanların kim olduğunu tahmin etmek çok kolay.

Gelgelelim, Yalım Erez'in umduğu olmuyor. Adam yakalanıyor ve "konuşmadan" tutuklanıyor.

Hala mı korunuyor?

Bunu Çiller'le Erez düşünsünler... Öyle ya onlar da kimbilir kimleri koruyorlar..

Allah hepsini korusun...

SÖZ'ün yolsuzluğu kitap kılığında belgelendi

Bir süreden beri, dergimizin sayfalarından Hazım Ruhi'nin adı sırra kadem bastı. Bir iki inandırıcı olmayan açıklamayla geçiştirilen bu kayıp hadisesi, artık aydınlanıyor.

Bu aydınlığın ışıkları altında SÖZ dergisinin bir yolsuzluğu da ortaya çıkmış bulunuyor.

Biz yolsuzluk modasının Türkiye'yi kasıp kavurduğu şu sıralarda kendi yolsuzluğumuzun ortaya çıkmasından bir hayli memnunuz.

Mesele şudur:

SÖZ dergisinde okuyucumuzun karşısına Hazım Ruhi kılığında dikilen kişinin Altay Martı olduğu ortaya çıkmıştır.

Bu ayın başında Parantez Yayınları tarafından yayınlanan "Ağıraksak Öyküler" adlı kitabın kapağında Altay Martı imzası yer almaktadır.

İlk bakışta SÖZ dergisinde Hazım Ruhi'nin yazılarına Altay Martı imzasıyla karikatür çizen kişinin bir yolsuzluk yaparak, Hazım Ruhi'nin yazılarını çaldığı ve kitap haline getirdiği sanılsa da, gerçeği artık gizlemenin imkanı kalmamıştır. İtiraf ediyoruz: Biz okuyucuyu göz göre göre kandırdık. Altay Martı'yı Hazım Ruhi diye okuyucularımıza yutturduk.

İtiraf ediyoruz.

Şunu da itiraf ediyoruz: Altay Martı yeniden Hazım Ruhi kılığına girip sayfalarımızda yerini aldığı için çok seviniyoruz.

Yolsuzluk yapmaya devam ediyoruz.

İkinci kitaba kadar Altay Martı'nın sözleriyle "Haydi kolay gelsin, komik gelsin..."

Savaşa doğru: Bizim radyo

Parsadan ne denli sahte "dolandırıcı" ise, İbrahim Gümrükçüoğlu da o denli "suikast"çıdır...

Demirel'e yapılan suikastle ilgili ortaya atılan olasılıklar üzerinde uzun uzadıya duracak değiliz.

İşin içyüzü nedir? Bir meczub mu ortalığı karıştırıyor, yoksa devletin gizli servisleri "bilinçli" bir "başarısız" suikast düzenleyip, Türkiye İsrail askeri anlaşmasını tartışma dışına mı itmek istiyor?

Tıpkı Parsadan'ın yakalanmasını dört gözle bekleyen Yalım Erez gibi Sabah'ta Sedat Sertoğlu şöyle bir soru ortaya atıyor:

"İbrahim Gümrükçüoğlu denen meczup ve onun iplerini ellerinde tutanlar, bakalım adaletten kaçmak için neler yapacaklar? İbretle seyredeceğiz."

Seyredebilirsiniz?

Ardından Mehmet Ali Birand 20 Mayıs tarihli Sabah'ta konuşuyor: "Cumhurbaşkanı'na sıkılan kurşunu dengesi bozuk bir zavallının işi olarak görüp; bu olayı kapatamazsınız."

Sabah yazarları ortaya sorular atıyorlar.

Boşuna mı?

Değil.

Kimileri bu sözde suikastten, tıpkı sinekten yağ çıkarırcasına bir şeyler çıkartmaya çalışıyorlar.

Hürriyet'i açıyoruz ve yine karşımıza SÖZ yazarlarının bu sayfada habire yüz yüze geldikleri, adını sık sık duydukları ve bıktıkları Ertuğrul Özkök çıkyor: "Geçen hafta İran, Türkmenistan demiryolu açılışı sırasında İran Cumhurbaşkanı Rafsancani nezaket kurallarını aşarak ve Demirel'in gözlerine baka baka Türkiye'nin İsrail ile yaptığı askeri anlaşmayı şiddetle eleştiriyor. Türkiye'yi yerden yere vuruyor. İsrail ile yapılan anlaşma olayı, önceki gün Demirel'e yapılan suikast girişiminde dramatik bir şekilde önümüze çıkıyor. Bazı komşularımızın Türkiye'yi karalama kampanyası, Kocaeli'nde bir meczubun elindeki silah haline geliyor."

Nasıl?

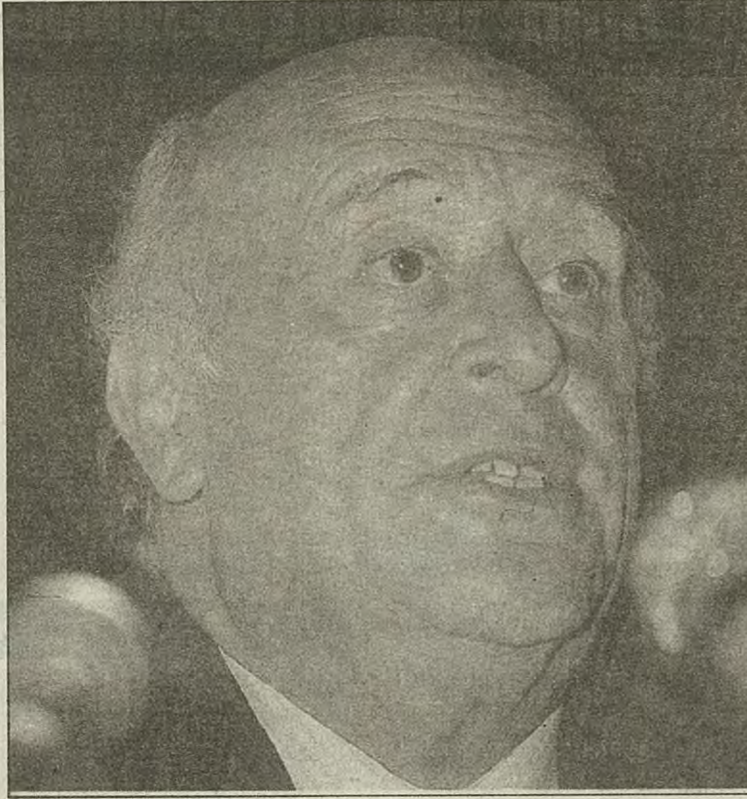
Pek güzel. Üslup güzel, yakıştırma pek yaman... Gazetecilik talantına diyecek yok...

Devam edelim:

"Sonunda bu suikast girişiminin iklimi, psikolojik ortamı bazı çevreler tarafından son derece bilinçli şekilde hazırlanmıştır."

Şimdi biz, Hürriyet gazetesinin Türkiye'nin dış politikasında oynadığı meş'um rolden haberdar olan kişileriz ve burada da bir bit yeniği olduğunu düşünmekteyiz. Biz böyle düşünüyoruz da, azimli kemalistlerimiz ne düşünüyor?

Onlar da mı defalarca devirdikleri, defalarca da devirmek için askere davetiye çıkardıkları Demirel'in, hem de bir zamanlar "mason" diye suçladıkları Morrison Süleyman'ın suikaste uğramasının ardında anti-Amerikan İran'ın parmağını arıyorlar?

Bakalım:

Önce Ecevit... Onunki malum... konuşuyor. Gazete bildiriyor:

"DSP lideri Bülent Ecevit, Cumhurbaşkanı Demirel'e yönelik suikast girişiminin arasında İran kaynaklı tahriklerin olabileceğini öne sürdü."

O sürer.

Peki "solda yenilenmeci" Baykal?

Görelim...

"Çetin Emeç olayında ifşaatlar oldu" diyor Baykal 21 Mayıs tarihli Sabah gazetesinde. Devamla: "Sayın Demirel İran Cumhurbaşkanı'yla kucaklaşıp öpüştü. Şimdi suikastçinin niteliği de ortada ama ona bakılmıyor."

Demek oluyor ki, Hürriyet'in fikri şefi Özkök ile Türk sosyal demokratları şu suikast işinin menşei hakkında tam bir neticeye varmış bulunmaktadırlar ve İran'ın Demirel'i öperken bile öldürmek için İzmit'te bir komplo kurduğunu iddia etmektedirler.

Niçin?

O zaman bazı ABD kaynaklı haberlere ve sadece şu SÖZ dergisinin çıkmadığı birkaç günün gazetelerine bakarak yanıt bulmaya çalışalım.

"ABD'de yayınlanan bir rapordu" diyor Cumhuriyet gazetesinin 20 Mayıs tarihli nüshası ve devam ediyor: "Ortadoğu'daki balistik füzelerin tehlikesi vurgulandı. "Suriye ve İran'dan füze tehdidi" diye de bir başlık var. Gazete haberi şöyle:

"Nükleer tehdide karşı koalisyon adlı kuruluş tarafından yayınlanan 'son 15 beş dakika' başlıklı raporda birini derecedeki balistik füze tehdidinin, İran, Irak, Suriye ve Kuzey Kore gibi ülkelerden kaynaklandığı kaydedildi. İran'ın sahip olduğu füzelerin konvansiyonel ve kimyasal başlıklar taşıdığı, Türk ve Suudi kentleri ile Türkiye ve Suudi Arabistan'daki Amerikan üslerini hedef aldığı belirtildi. Suriye füzelerinin de Türk ve İsrail kentlerini ve Amerikan güçlerini hedef aldığı bildirildi."

Rapor açık.

Türkiye'ye diyor ki, İran, Irak, Suriye seni tehdit ediyor.

Ecevit ile Baykal gibi Atatürkçü partinin patronları, heyecan içinde, ABD raporları doğrultusunda İran korkusuyla titriyor.

Ve İsrail konuşuyor: "İsrail Başbakanı Perez "Türkiye ve İsrail arasındaki işbirliğini bozmak isteyen radikal unsurlara karşı mücadele etmeliyiz" dedi.

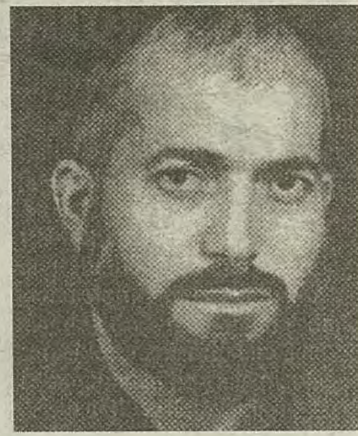
Raporla Perez'in konuşması birleşince ne olup bittiği belli oluyor.

Şimdi hepimizin tüylerini diken diken eden bir başka habere gelelim. Peşinen söyleyeceğimiz şudur: Bu derginin okurları, fi tarihinde Bizim Radyo ile Amerika'nın Sesi radyosu arasındaki kavgayı ya kendileri dinledikleri için, ya da mahut kimi dergilerden -Sovyet sosyal emperyalizminin kahraman düşmanlarından- öğrendikleri için şimdi verilecek haber onlara geçmişin hortlatılması giibi gelecektir. Sanki soğuk savaş yeniden başlamış ve hatta daha da geriye giderek, İkinci Dünya Harbi sırasında radyo savaşları alevlenmiş gibi bir şeyler olmaktadır.

"ABD'deki en büyük radyo vericisinden 12 kat daha güçlü olan Amerika'nın Sesi Körfez Kanalı Kuveyt'te yayına başladı. Amerika'nın Sesi Radyosu Müdürü Geoffry Cowan 'İran halkına demokrasi ve insan hakları gibi konularda gerçekleri anlatırsak, İran içindeki ve dışındaki gelişmeler hakkında bilgi ulaştırırsak, siyasi bakımdan önemli bir etki yapabileceğiz."

Ve İran'ın yanıtı: "Biz de Kuveyt rejimi muhaliflerine karşı radyo kuracağız."

1960'ların kuşaklarının ardından gelen kuşakların bir kısmı bilmiyor. Radyo savaşı büyük gerilimin başlangıcıdır. Bunu Türkiye yaşamıştır. 1957 yılında Bizim Radyo, Sovyet topraklarına yönelik Amerika'nın Sesi radyosuna karşı kurulan radyolardan biridir. Politik kontrolünü İsmail Bilen yapmıştır. İçeriğinden sorumlu olan Zekeriya Sertel'dir.

O dönem her şeye rağmen bir başka içerik taşımaktadır. Sosyalizmi yıkmak isteyenlere karşı memleketimizin en iyi insanları harekete geçmiştir. Nazım Hikmet Bizim Radyo'ya yazılar yazmıştır. Sabiha Sertel, bir güzel kadın, bu dalga boylarında dolanıp durmuştur. Devir soğuk savaş devridir.

Çarpışanlar kimimizin sosyalist dediği, kimimizin yozlaşmış bürokratik devlet adını taktığı, bazılarının revizyonist diye sıfatlandırdığı bir dünyanın içinde, Amerikan radyosuna karşı radyo kurulmuş, Türkçe sesler bu radyodan dalga boylarınca yayılmıştır.

Peki ya şimdi?

Amerika'nın Sesi İran'a karşı yayın yaparsa, İran'da birileri buna Türkçe yanıt verirse, işler daha mı iyi gidecektir?

Durum bu merkezdedir.

Şimdi biz biraz daha ileriye doğru yürüyelim.

Türkiye'nin kimi istihbarat birimleri Amerika'dan biraz farklıdır. Anti-Amerikan mıdır?

Hayır...

Bir gazetenin yazdığına göre, MİT'in kontr–terörizm birimi başkanı Mehmet Eymür, ABD'de 'teröre karşı istihbarat' seminerine katıldı. Burada 1968'den bu yana terörün tarihini anlatan Eymür'ün sağ ve dinci terör gruplarına değinmediği dikkat çekti.

Haberin sonu şöyle: ABD Dışişleri Bakanı, inadına olsa gerek, ağırlıklı olarak dini örgütlerin terör eylemlerine değinmiş...

Mehmet Eymür PKK'yi hedef almış... ABD, dincileri...

Mehmet Eymür kiminle beraber.....

Geçelim.

Ama şunu hatırlayalım: Devletin zirvesindeki çatlak örtülü ödenek meselesinde büsbütün ayyuka çıktı.

Acaba sorun, şu yukarıda yazdığımız türden bir tartışmanın mı konusu?

Eymür PKK hakkında konuşuyor, ABD dincilerden ve İran'dan söz ediyor...

Nasıl olacak? Ve bir haber daha: "ABD Dışişleri Bakanı Christopher, ağırlıklı olarak İran'ın doğrudan tehdidi altındaki ülkeler arasında Türkiye'yi saydı."

Ve yine bir sonuç haber:

"ABD'nin, Türkiye, İsrail, Mısır ve Ürdün'ü İran'a karşı birleştirmeyi amaçlayan ittifak konusunu gündeme getirmesi bekleniyor."

İşte bu bir "kutsal" amaçtır.

Ve ardından da PKK konuşuyor: "PKK lideri Die Welt gazetesindeki demecinde eylemleri nedeniyle Almanya'dan özür dilerken, Türkiye'ye de 'özerkliğe razıyız' mesajını verdi".

Ah, gidinin kerataları... Sizin mesajınız ne?

Bir kıytırık kurşun yüzünden Demirel üzerine yapılan çeşitlemeler, bizi işte bu türden hülyalara salıyor...

sanayi toplumu ve geleceği

Çeşitli teknolojik merkezlere bombalı paket göndererek teknolojik çılgınlığa karşı tek başına mücadele eden *unabomber*, bomba tehdidiyle manifestosunu New York Times ve Washington Post gazetelerinde yayınlatmayı başararak Amerikan medyasını dize getirdi.

Bütün Kitapçılarda!..

KAOS YAYINLARI
Tel: 518 25 62

18 yıldır FBI'ı peşinden koşturan anarşist bombacının, bilim ve sanayi toplumuna karşı ekolojik-toplumsal devrim stratejisini sunduğu manifestosu çıktı.

unabomber

Bakırköy'de sol, sonuç değil, sempati peşinde

Haber Merkezi - Yerel seçimler, yaşanan siyasal konjonktür ve sorunlar dikkate alındığında ikinci planda kalmış olsa da siyasi partilerin hazırlıkları sürüyor. Sosyalist, demokratik güçler seçimlere bu kez, 24 Aralık seçimlerinde olduğu gibi bir blok ile değil, ayrı ayrı katılıyor. Ayrı ayrı katılmak bu güçler açısından oyların bölünmesi probleminden çok, güçlerin bölünmesini ifade ediyor. Zira sol güçler seçimlere genellikle partilerinin siyasal propagandasını yapmak, tanıtmak, örgütlenmek gibi amaçlarla katılıyorlar.

Emek, Barış, Özgürlük Bloku'nun yarattığı havayı, sol partilerin dayanışması açısından bu yerel seçimlerde görebilmek mümkün olmuyor. Blok partilerinden SİP, seçimlere katılmıyor; ve hiçbir partinin adayını desteklemeyeceğini açıklıyor. "Türkiye'de emekçilerden oy hak eden parti olmadığını" belirten SİP'liler, Kürt illerinde HADEP adaylarını destekleyeceklerini söylüyorlar. Demokrasi ve Barış Partisi ise, üye ve taraftarlarını HADEP veya ÖDP adaylarını destekleme konusunda serbest bırakmıştı.

Kısacası sol, sosyalist güçler

yerel seçimlere farklı tutumlarla girecekler. Bu güç dağılmasının bir yansıması olan İstanbul Bakırköy'deki seçimlerde, solun iki adayı HADEP'li Leyla Peköz ile ÖDP'li Engin Akdağ çalışmalarını ayrı ayrı sürdürüyorlar. Her iki partinin adayları, kendi ölçülerine göre yoğun bir tempoda çalışıyorlar. HADEP'liler Bakırköy'deki oylarını artırmayı hedefliyorlar; ÖDP'liler için ise bu ilk seçimlerde kendi çalışmalarını ve sonuçlarını sınamak önem taşıyor.

"Temiz toplum HADEP'le gelecek", "Birlikte yaşamak varken, savaş neden? Bakırköy'de deneyelim", "HADEP'le Bakırköy'de demokratik, özgür, yerinden yönetim" sloganlarıyla katılan HADEP'liler, ayrıca seçim araçlarında Türkçe, Süryanice, Ermenice ve Kürtçe şarkılar çalıyorlar. Leyla Peköz'ü geçtiğimiz günlerde ziyaret eden Eğitim-Sen, Tüm Maliye-Sen, Tüm Bel-Sen ve Belediye-İş sendikası eğitim uzmanlarından oluşan bir grup sendikacı oylarını HADEP adayına vereceklerini dile getirdiler.

ÖDP'nin kampanyası

Seçim kampanyasına HADEP'lilerden önce başlayan ÖDP'liler bugüne kadar toplam 11 bin afiş astıklarını, çok sayıda bez pankart astıklarını belirtiyorlar. ÖDP'liler ayrıca 150 bin adet bildiri dağıttıklarını, 100 bin bildiri ile 10 bin afiş asmayı planladıklarını söylüyorlar.

ÖDP'lilerin ilginç propaganda biçimlerinden birisi 19 Mayıs günü Özgürlük Meydanı'nda başlayıp, Bakırköy'ün değişik yerlerinde sürdürdükleri bisiklet turu oldu. Genel Başkan Ufuk Uras'ın da katıldığı tura 150 bisikletli partili katıldı. Tur öncesinde Genel Başkan Ufuk Uras ve Bakırköy Belediye Başkan adayı Engin Akdağ, ÖDP'nin ulaşım projesini anlattılar. Osmaniye

Mahallesi'nde bir seçim bürosunu faaliyete geçiren ÖDP'liler ev ve esnaf ziyaretleri gerçekleştiriyorlar. ÖDP'liler Bakırköy'de ayrıca 25 Mayıs'ta yapılacak miting için hazırlanıyorlar. İlk mitingleri olması nedeniyle ÖDP'lilerin önemle üzerinde durdukları mitinge, Genel Başkan Ufuk Uras ve parti yöneticilerinin yanı sıra çok sayıda bilimadamı ve sanatçının katılacağı ifade ediliyor. Bunlar arasında Demirtaş Ceyhun, Can Dündar, Cevat Geray, Ali Nesin, Deniz Türkali, Alpay Kabacalı ve Latife Tekin'in bulunduğu belirtiliyor.

ÖDP'nin Bakırköy'deki seçim kampanyasını MYK üyesi Ahmet Asena, il yönetiminden Cemal Polat ve Kemal Aslan ile ilçe örgütünden Saffet Uygur, Bülent Coşkungür, Pertev Aksakal'dan oluşan bir kurul yürütüyor. İstanbul ilçe örgütleri, sırasıyla Bakırköy ilçe merkezinde seçim çalışması yapıyor.

DİSK: 1 Mayıs önemli bir köşe taşı

Haber Merkezi - Kadıköy'de düzenlenen 1 Mayıs'ta işçi katılımının azlığı nedeniyle eleştirilere neden olan konfederasyonlardan DİSK, 1 Mayıs değerlendirmesini yaparak, kamuoyuna açıkladı. Yıllardır yaratılmak istenen olumsuz havaya rağmen 1 Mayıs'n coşkulu bir katılımla kutlandığı belirtilen DİSK değerlendirmesinde, "1 Mayıs 1996, farklı bir toplum özleminin yeni bir doruğu ve solun yeniden umut oluşunun önemli bir köşe taşı olma potansiyelini taşımaktadır" denildi. 1 Mayıs 1996 kutlamalarının tayin edici olan yanının bu olduğu belirtilen DİSK açıklamasında, miting öncesinde, sırasında ve sonrasında yaşananlara ilişkin şu görüşlere yer verildi:

"Yıllardan beri bütün umutları elinden alınarak susmaya, boyun eğmeye zorlanan geniş yığınların buna daha fazla tahammül edemeyeceğini sürekli söyledik, söylüyoruz. Bu ülkenin bir emekçi örgütü olarak her açıklamamızda, her etkinliğimizde bu gerçeğin altını ısrarla çizdik. Sefalet sınırındaki ücretlerle, hiçbir iş güvencesi olmaksızın bütün uluslararası sözleşmelere aykırı biçimde çalıştırılan 14-15 yaşlarındaki gençlerin çok daha tahammülsüz olacağı açıktır.

Ayrıca emniyet güçlerinin kayıplar, faili meçhul cinayetler, yargısız infazlar, toplum olaylarında yetkilerinin ötesinde güç kullanımı ve ölümlere yol açması gibi birçok olayda sorumluluklar ölçüsünde adalet önüne çıkarılmamaları, yapılan az sayıdaki yargılamada hukukun temel ilkelerine bile saygı gösterilmemesi toplumda tepki yaratmaktadır.

Hukuk, yasalar emniyet güçlerinin uygulamalarına fiilen yok sayılmaktadır. Bilinen en açık örneklerden Gazi ve Ümraniye'deki kitle katliamları, gazeteci Metin Göktepe cinayetinin idari ve hukuki soruşturmasının

nezdinde ciddi bir sınav niteliği taşımaktadır.

Unutulmamalıdır ki bu olaylar toplumun hukuka, adalet sistemine olan güvenini sarsmaktadır.

Son örneğini 1 Mayıs 1996'da yaşadığımız, bütün kitlesel olaylarda silah kullanma alışkanlığını edinen polis içindeki kimi güçlerin bu müdahalelerinin ve yargısız infazda ölenlerin hesabının sorulmayışı, giderek bu güçlerin davranışlarının yönetenlerce de kontrol edilemez boyutlara gelmesine neden olmaktadır.

Bununla birlikte baskı ve polisiye uygulamaları artırmak isteyenlerin, gizli iktidar odaklarının bilinçli, kışkırtıcı ve üç kişinin ölümüne yol açan tutumunun olaylardaki ciddi payının da altını önemle çizmek gerekir.

Bütün bunların haklı bir tepki ve öfke oluşturduğu görmezden gelinemez.

Toplumdan dışlanan, sadece seçimlerde oy istenirken hatırlanan; kayıtdışı ekonomide sigortasız, sendikasız çalışmaya mahkum edilen genç emekçiler sonunda patlama noktasına gelmiştir. Toplum olarak bu ortamı doğuran sosyal, siyasal ve ekonomik çarpıklıkları görmeli; üstlendırmayı hedeflemeliyiz.

Bu hedefe ulaşmak için var olan krize müdahale etmeliyiz. Enerjilerimizi böylesi bir müdahaleyi gerçekleştirebilecek kalıcı politikaların ve sınıf örgütlerinin oluşturulmasına yönlendirmeliyiz. İçinde yaşadığımız dönemin, bir bütün olarak emekten yana güçlerin önüne koyduğu acil görev budur. (...) Açıktır ki kürsülere el koyma, yağma vb. eylemler; emekçilerin toplumu dönüştürme, yeni bir ülke ve dünya kurma mücadelesinin öznesi olmasını sağlamaktan uzak davranışlardır. (...)

Bu türden sıradışı davranışlar işçi sınıfı mücadelesine yabancı; esas hedefimizi, taleplerimizi gölgeleyen; anlık güç gösterilerinden öteye gitmeyen, toplumun geniş kesimlerinin tepkisini çeken eylemlerdir.

Emekçilerin kürsüsünü sözümona "seslerini duyurma" bahanesiyle işgal etmeye yeltenenler tüm ahlak değerlerinden sıyrılmış, kendi dar siyasi çıkarları uğruna emek ve demokrasi mücadelesini arkadan hançerlemişlerdir. 1977-1978 sonrasının gerek şekil, gerek içerik olarak en görkemli 1 Mayıs kutlamalarının doğuracağı siyasi sonuçları gölgelemişler, egemen güçlerin emeğe, tüm demokrat, devrimci insanlara saldırısına zemin hazırlamışlar, sendika kavramının zarar görmesine neden olmuşlardır (...)

Sendika yönetimlerine tepki duymak, politikalarına karşı çıkmak sendika üyelerinin en demokratik haklarıdır. Ancak bu durum sendikaların varlığını yıpratacak uygulamalara dönüştürülmemelidir. Sendikal örgütlenme işçi sınıfı mücadelelerinin bir ürünüdür ve yıpratılması sınıfın değil, burjuvazinin, egemen güçlerin yararınadır. Bu gerçeği gözardı etmek işçi ve emekçilere yapılacak en büyük ihanettir. Sınıf karşıtlığıdır."

ÖDP'den kısa haberler

ANKARA

- Ankara'da ÖDP'liler 1 Mayıs'ta gözaltına alınan, yoğun işkenceler sonucunda serbest bırakıldıktan sonra ölen Akın Rençber'in cenazesine sahip çıktılar. EP ve HADEP'lilerin de katılımıyla düzenlenen cenaze töreninden sonra Rençber, Karşıyaka Mezarlığı'nda toprağa verildi.

21 Mayıs'taki cenaze töreninden sonra dershane öğretmenlerinden bir grup, 13 Mayıs günü topluca Ankara il örgütüne üye oldular. Ertesi gün de mühendislerle yapılan toplantıda, toplu üyelik ve karşılıklı ilişkilerle ilgili görüş alışverişinde bulunuldu. Ankara il örgütü 18 Mayıs günü Çankaya Belediyesi'nde "Özelleştirmeye karşı siyasal ve sendikal mücadele" konulu bir sempozyum düzenledi. Ufuk Uras'ın açılışını yaptığı sempozyuma sendikacılar, kitle örgütlerinden temsilciler katıldı. ÖDP'liler ayrıca 19 Mayıs günü ÖDP Seyranbağları temsilciliğini açtılar. ÖDP'liler 15-16 Haziran'da ortak etkinlikler düzenlemek üzere EP ve HADEP il örgütleriyle görüşmeler yaptılar. Üç parti ortak organizasyon için görüş birliğine vardı. ÖDP'liler 31 Mayıs günü bir basın toplantısı yaparak, kampanyayı değerlendirecek ve sona erdirecekler. 26 Mayıs günü de Altındağ ilçe örgütünün açılışı yapılacak.

ANTEP

- ÖDP'liler Düztepe Mahallesi Esen Düğün Salonu'nda tanışma ve dayanışma toplantısı düzenlediler. Polisin yoğun önlemler aldığı etkinlik sırasında polisle yer yer tartışmalar yaşandı. İl Başkanı Celal Kara, Parti Meclisi üyesi Vakkas Kılıç ve Şahinbey İlçe Başkanı Abdurrahman Aydaş'ın konuşma yaptıkları toplantıya HADEP'liler, İHD üyeleri, EKB, Özgürlükçü Kadınlar Vakfı temsilcileri de konuk olarak katıldılar.

HATAY

- ÖDP Hatay İl Başkanı Bülent Akbay bir basın açıklaması yaparak, Hatay Valiliği'nin açıklamalarına yanıt verdi. Akbay'ın açıklamasında şu görüşler yer aldı: "Hatay Valiliği'nin son dönemlerde hiçbir neden ve açıklama yapılmadan bazı insanların gözaltına alınmasına, her yerde satılan kitaplara el konmasına ilişkin bir açıklama yapmasını, hatta soruşturma başlatmasını beklediğimiz bir anda; partimize ve bu konuda duyarlılık gösteren demokratik kitle örgütlerine, deyim yerindeyse "zehir" gibi bir açıklama yapmayı tercih etmiştir. Oysa devletin ve buna bağlı kuruluşların yaptıkları hataları eleştirmek, çözüm yolları üretmek, siyasi partilerin görevidir. Halkın isteklerinden bihaber idareler, halka eziyet vermek dışında bir işe yaramıyorlar."

"Özgürlüğün evrenselliğine, dayanışmanın gücüne ve dostluğun güzelliğine inandım!"

Tahir Temeloğlu

1962-....

Bizlerlesin seni asla UNUTMAYACAĞIZ!

G.O.P. ÖDP'li dostların

HADEP, ÖDP, EP, DBP ve SİP arasında güç birliği için engel yok

Vehbi ERSAN

1 Mayıs'ın ardından devletin sola ve emekçilere karşı başlattığı yeni saldırı sosyalistlerin, demokrasi güçlerinin güç ve eylem birliği sorununu tekrar güncelleştirdi. Birlik sorunu sosyalistlerin çok konuştukları buna karşın aynı ölçüde yapamadıkları sorunların başında geliyor. Mücadele edilen düzene karşı işbirliği geleneğinin yaratılamamış olması açıklanması zor bir soru olarak duruyor. Oysa son yıllarda gerçekleştirilen birliklerle olumlu sonuçlar elde edildi. Seçimlerde kotarılan Emek, Barış, Özgürlük Bloku bunlardan biriydi. ÖDP'nin kuruluşu da böyle değerlendirilebilir.

Sosyalistler, birliğin gerekliliğini biliyor, ilk adımları atıyorlar ancak devamını getiremiyorlar. Blok, sürekli kılınması gereken bir işbirliği görülmesine rağmen, seçimlerin ardından dağılıverdi. ÖDP blokun sürekli kılınmasını savunamadı; birlik bir başka birliğin önünde engel oldu.

Şimdi yeni bir şans yakalanmış görünüyor. 1 Mayıs, legal alanda mücadele eden üç büyük partiyi, HADEP, ÖDP ve EP'yi izledikleri tutum ve çıkardıkları sonuçlar itibarıyla birbirlerine yakınlaştırdı. Bu üç partinin temsilcileri, aralarında güç ve eylem birliği yapabileceklerini söylüyorlar. Blokun bileşenlerinden biri olan DBP de böyle bir çabanın içinde olacağı yaklaşımlarından anlaşılıyor.

Güçbirliğine engel ne?

Güç ve eylem birliklerinin, farklı ideolojik-siyasi görüşlere sahip partilerin ilkelerinden taviz vermeksizin ortak noktalarda anlaşması demek olduğu biliniyor. Her parti, birbiriyle uzlaşabildiği ve ayrıştığı noktaları aslında biliyor. HADEP, ÖDP, EP, SİP, DBP gibi partilerin bir araya gelmesinin önünde, yaklaşımları dikkate alındığında bir engel görünmüyor. Hiçbiri, siyasi özgürlükler, emekçilerin güncel talepleri, Kürt sorunu gibi temel sorunları gözardı etmiyor.

EP'nin Blok değerlendirmeleri, ateşkes ve barış sorununa yaklaşımlarıyla diğer partilerle bir araya gelmesi güç gibi görünüyordu. Ancak EP'liler gerek HADEP, gerekse ÖDP'yle ortak platformlar kurulabileceğini savunuyorlar ve bu tür girişimlere sıcak bakıyorlar.

Eğer bu partilerin her biri, subjektivizmi, dar grupçuluğu aşarlarsa bir işbirliğinin kurulması işten bile olmayacaktır. Her şeyin niyetlere ne kadar bağlı olduğu yakın tarihteki deneylerde ortaya çıkmıştır. Blok taraflar istekli olunca çok kısa sürede kotarılmıştı. Ayrılıklar zaten var ve herkes bu ayrılıkların ortak bir platformda bir araya gelmek için engel olmadığını dile getiriyor. İP'i ise istisna görmek gerekiyor. İP, tarihsel alışkanlığıyla yine ayrı bir kulvara düşünce ortak platformlar içinde yer alma şansını yitirmiş bulunuyor.

Öyleyse adımlar atılsın

HADEP, birliği isteyen partilerin başında geliyor ve kendisine en yakın parti olarak ÖDP'yi görüyor. Bir anlamda, sürekli bir işbirliği için ÖDP'nin

DEP'in çok istemesine karşın blokun devam edememesinde, ÖDP'nin tavrı rol oynadı. Oysa Türkiye sosyalist hareketi içinde HADEP'le sürekli bir işbirliğini kurabilecek yegane parti ÖDP. Bir işbirliği için HADEP topu ÖDP'ye atmış durumda, ÖDP de üzerine düşeni yerine getirme zorunluluğuyla karşı karşıya.

Bu iki partinin sürekli bir işbirliğini gerçekleştirmeleri çok önemli ama yeterli bir adım olmayacaktır. EP ve SİP'in aynı ölçüde bir güçbirliği için kolları sıvamaları gerekiyor. Bütün yukarıda sıraladığımız bu partiler güç ve eylem birliğini gerekli görüyor, bu doğrultuda açıklamalar yapıyor. Ama somut adımların atılması konusunda ÖDP'nin bir süredir başlattığı ağır aksak yürüyen görüşmeler dışında, henüz başka bir adım yok. ÖDP'nin çabalarının nasıl sonuçlanacağı ise yakında anlaşılacak. Ancak ÖDP'nin başlattığı görüşmelerde sonuç ne olursa olsun önemli olan, soldaki partilerin, birliği samimiyetle isteyip, sıkı temas içinde olmalarıdır.

Tehlikeli ayrılık

1 Mayıs'ta açıkça ÖDP, HADEP, EP gibi partilerde örgütenmiş sol ile DHKP/C, MLKP, TKP/ML gibi illegal örgütlenmeleri temel alan sol arasında, alışılagelmiş ideolojik-siyasi ayrılıkların ötesinde, birbirini dışlayan derin bir farklılık görüldü. Herhangi bir temas içinde bulunmayan, hatta birbiriyle ideolojik mücadeleyi, tartışmayı bile bir kenara atmış olan bu iki solun, 60'lı, 70'li yıllardaki ayrılıkların ötesinde bir yere düştükleri anlaşılıyordu. Soldaki "uç"ların "devrimci" bir ayrışma olarak değerlendirecekleri bu durumun aslında solda gerçek olmayan bu farklılaşma aşılamazsa tehlikeli bir düşmanlaşmaya yol açabilecektir. Birbirine tahammül etmeyen, her an düşman görmeye hazır böylesi bir ayrılığın devletin solu, "uslu sol", "yaramaz sol" olarak bölme çabasına hizmet edecektir. Yukarıda sözünü ettiğimiz partiler arasında kurulacak sürekli bir işbirliğinin, solun tüm renklerini kapsayacak bir güçbirliği için de zeminler yaratabilecek; tehlikeli ayrışmaları asgariye indirebilecektir.

Recep Genel:

Ortak platform yaratılmalı

Partilerin bazı noktaları öncelikli görmesi normal. Zaten güçbirlikleri öncelikle gündelik sorunlara, örneğin SSK'nın özelleştirilmesi gibi politikalar üzerinde şekillenir. Diyarbakır'a barış treni kalkacaktır veya gözaltında kayıplar kurultayı düzenlecektir, biz şu anda sınıfın sorunlarıyla ilgileniyoruz, o sorunla ilgilenemeyiz gibi kaba bir yaklaşım içine girmemiz mümkün değil. 1 Mayıs ertesinde devletin saldırı hazırlığı içinde olduğunu ve buna karşı demokratik, sosyalist güçler arasında ortak bir mücadele platformu yaratılması gerektiğini , hem 1 Mayıs değerlendirmesinde hem de MYK imzalı bildirimizde belirttik. EP, ÖDP, HADEP arasında böyle bir eğilim var. Henüz somut bir adım yok. Bu partiler arasında görüşmelerin sıklaşması biraz da gelişmelere bağlıdır.

Fehmi Demir:

Grupçu davranış aşılmalı

Egemen güçlerin derli toplu olduğu bir dönümde sol, demokratik güçlerin de eylem planında güçlerini birleştirmeleri gerekir. PM'miz Demokrasi ve Barış Cephesi kurulması çağrısı yaptı. Eylem birliğinin kurumlaşması gerektiğini düşünüyoruz. İlkeleri belirlenmiş sürekli bir işbirliğinden yanayız. Bunun önündeki en büyük engel karşılıklı güvensizlik ve dar grupçu davranışın aşılamaması... Sistemle çekişme öne alınırsa güçbirliği gerçekleşebilir. Sol partilerin koşullara daha fazla direneceklerini sanmıyorum ve bir işbirliğinin kurulacağına inanıyorum. Önümüzdeki dönemde girişimlerimiz olacak... Blok deneyiminden çıkardığımız derslerle daha ileri bir birliktelik yaratmalıyız. Önemli olan ilkelerde anlaşmaktır, bu ilkelere evet diyen herkesle önyargısız birliğe varız.

Aydemir Güler:

Blok için elimizden geleni yaptık

Biz Emek Barış Özgürlük Bloku'nun kalıcılaştırılmasını istedik. Bir protokol hazırladık ve bunu partilere sunduk. O dönemde ÖDP yoktu, ÖDP'liler parti meclisinde bunun değerlendireceklerini ve görüşlerini sunacaklarını belirttiler ancak bir adım atmadılar. Dolayısıyla bu blok bizim çabalarımıza, girişimlerimize rağmen devam edemedi. Biz üzerimize düşeni yaptık. EP herhangi bir eğilim göstermediği için böyle görüşme içine girmedik. Sınıfın talepleri, sendika ağalarına karşı tutum almayan bir blok veya güçbirliği içinde yer almayız. HADEP'le İslamcılarla birlik konusunda ilkesel ayrılığımız var. Blokun neyin mücadelesini vereceği önemli. Öte yandan ÖDP'liler SİP'lilerle bir araya gelmeyiz, diye bir açıklama yapmışlar; biz bunu dolaylı olarak öğrendik.

Bahattin Günel:

İşbirliğini sürekli kılmalıyız

Seçimlerde oluşturulan Bloku'n devam etmesinden yanaydık. Bunu deklare ettik, ikili görüşmelerde dile getirdik. Sol, demokratik güçlerin birliği meselesini yalnızca 1 Mayıs sonrasına ait bir sorun olarak görmüyoruz. Bu sorunlar hep yaşanıyor, her zaman böyle bir işbirliği yaratılmalıdır. Biz tek çatı altında olmaktan çeşitli eylem birliklerine kadar çeşitli birliklerden yanayız. Blokun devam edememesinde ÖDP'nin iç sorunları rol oynadı. Bunları doğal karşılıyoruz, bir birleşme gerçekleştirmişlerdi ve kendi aralarında tartışacaklardı. Ancak bu konuda bir karar alamadılar. ÖDP'nin bu sorunu aşacağına inanıyorum, onlarla çok sıkı bir ilişki kuracağımızı düşünüyorum. Samimi olduklarına inanıyorum. EP ise yoktu, onların yaklaşımlarında böyle bir şey olup olmadığını bilmiyorum. SİP farklı bir anlayışla yaklaştı. Bizim İslamcılara yaklaşımımız belli, biz İslami partilerle birlik içinde olmayı savunmuyoruz. Elbetteki KP'ler, belli ilkelerinde ısrarlı olabilirler, ama biz bir kitle partisiyiz. Sol, demokratik güçler iktidara baskı yapan güçler olmaktan çıkıp "biz çözeceğiz" diyen iktidara talip bir tutumu benimsemeliler.

HADEP Genel Sekreteri

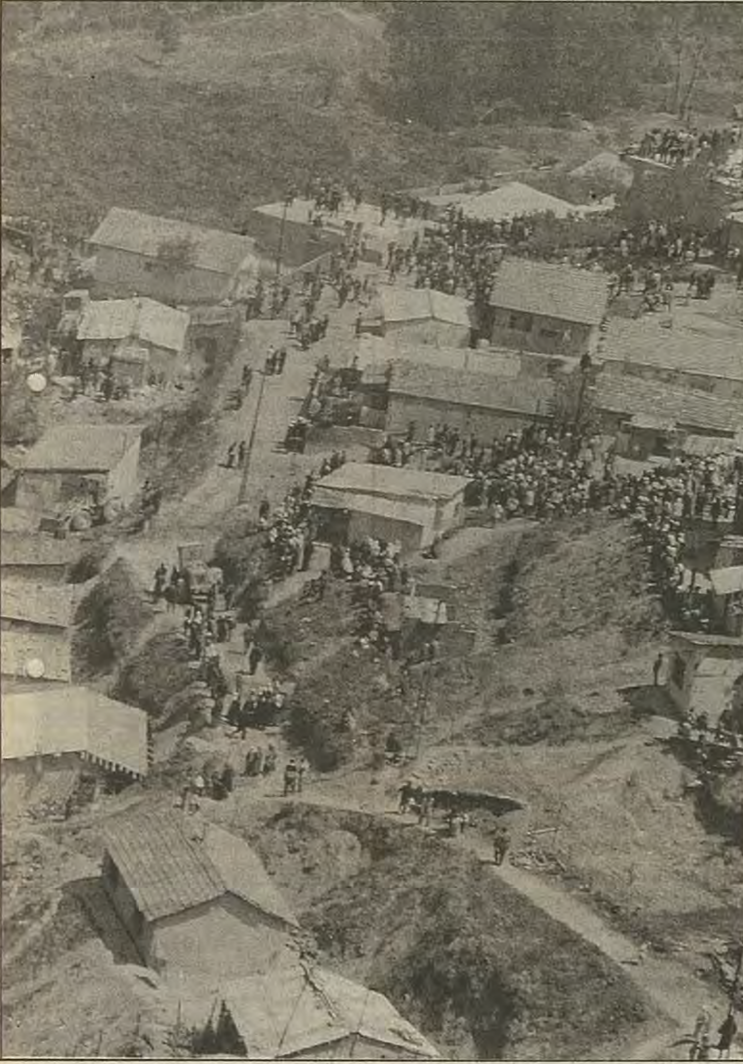
Erdal Kara:

Görüşmelerimiz olumlu geçti

1 Mayıs'ın ertesinde EP, HADEP, Demokrasi ve Barış Partisi, DİSK, KESK ve diğer kitle örgütleriyle görüştük. Egemen sınıfların bir saldırı dalgasına hazırlandığını ve buna karşı ne yapılabileceğini tartışmamız gerektiğini söyledik. Herkes olumlu yaklaşım sergiledi. Bu doğrultuda önümüzdeki günlerde bir toplantı gerçekleşebilir. SİP'le görüşülmemesinin asıl nedeni 1 Mayıs'ta takındıkları ayrı tutumdu. Bizim kitle örgütleri ve siyasi partilerle görüşme yapma kararımız 1 Mayıs değerlendirmesi üzerine çıktığı için böyle oldu. SİP'le bir araya gelmeyiz diye bir problemimiz yok. Ancak onların gerek ÖDP'ye ilişkin sarfettikleri sözler dikkate alınırsa bizim onlara gelin birlikte bir şeyler yapalım dememiz mümkün değil. Zaten onların "dönekler", "ödlekler"le bir araya gelmek istemesi de garip olur. İP'nin ise durumu farklı... Onların gerek Türkiye değerlendirmeleri gerekse en azından Kürt sorununa yaklaşımları biliniyor ve şoven bir nitelik taşıyor. "Şimdi Samsun'a çıkma zamanıdır" diyen bir partiyle Kürt sorunu konusunda nasıl yan yana gelinebilir?

Maltepe'nin tepesinde iki mahalle... Gülsuyu ve Gülensu

Hem genç, hem Gülsuyu'lu olmak!

Ayla ÖNDER

Gülsuyu ve Gülensu'nun tepelerinden aşağılara, Marmara Denizi'ne, adalara doğru baktıkça insanın aklına ister istemez şu soru geliyor; rant çevreleri buralara villalarını nasıl olmuş da konduramamışlar! İstanbul'un başka tepelerinde inşa edilen villa tipi evlerde yaşayanlar belki de bu nedenle varoşlara düşmanlık besliyor diye düşünebiliyor insan. Sahilde, Maltepe ve Cevizli'de ve Marmara'nın adalarında yaşayanlar, sabahları gazetelerini okuduklarında, tepelere serpilmiş bu evlere yeniden, biraz da ürküntüyle bakıyorlar belki de. Birileri için sahille tepe arasındaki "fark"ı derinleştirmek, hatta düşmanlığa dönüştürmek elzem olmuş. 1 Mayıs'tan sonra hep bunu gördük, renkli gazetelerin sayfalarında...

Kadıköy'den hareket eden otobüsten Gülsuyu'nda, "Heykel'in olduğu yer"de otobüsten inip, Gülensu'ya doğru yükselen bayırdan çıkarken bunları düşündüm.

Ülkenin değişik yörelerinden gelip, bu tepeye yerleşen insanların çoğu sabahları bu otobüsle fabrikalarında ter dökmeye gidiyorlardı. İşçi deyince akla hep "babalar" gelir ya. Burada öyle değil. Kadınlar ve genç kızlar da yola koyuluyordu sabahın erken saatlerinde.

Bu genç kızlar ve erkekler ilk işe başladıklarında "Vasıfsız ilanlardaki adreslere başvuruyorlardı. İşçilik yaşının geçtiğini düşünüyordu Dursune Hanım. Buna rağmen, o da ev temizliğine gidiyordu haftada iki gün. Gülsuyu ve Gülensu'da evlere temizliğe giden kadın sayısı da hayli fazlaydı.

Ya okumak isteyen gençler? Eğer ailede 5 kişi çalışıyorsa üniversite masrafları çıkıyordu. Diğer kardeşler okumaktan feragat ederse ancak ailede bir üniversiteli olabiliyordu.

Gecekondu diye küçümsense de burada evlerin fiyatları 1 milyar dolayında seyrediyordu. Geleceğin tek güvencesi olan bu evlerin üzerine daha sonra bir kat daha çıkılıyordu. Çocuklarının güvencesi de bu temel üzerine yükselen diğer katlara bağlıydı. Bu katları çıkmak için çoluk çocuk çalışmak gerekiyordu. Köyde arsası olanlar daha şanslıydı. Onlar arsalarını satıp, buralarda daha güzel evler inşa etme imkanına kavuşuyordu.

Bu evlerin bazılarının etrafındaki küçük bahçeleri kıvırcık salata, soğan, maydonoz yeşillendiriyordu. Teneke ya da toprak saksılarda yetiştirilen çiçekler göze çarpıyordu. Yola bakan duvarlar ise birtakım sloganlarla "süsleniyordu." Hemen her legal ve illegal örgütün, partinin slogan ve afişlerinin yer aldığı duvarların bazıları beyaz badanayla boyanmıştı. Üzerlerindeki sloganlar daha itinalı yazılmış gibiydi. Gülensu'daki Nurettin Sözen Parkı'nın en yüksek duvarında yer alan sloganlar ise o kadar büyük yazılmıştı ki, ta uzaktan göze çarpıyordu. Orası adeta mahallenin "Bilboard tahtası" gibi duruyordu.

Sosyalistlere, devrimcilere sıcak bakıyordu mahalle halkı. Ancak polis ve devletin ilgisi farklıydı. Sosyalist Emek Partisi girişimcisi Hüsamettin Kurultay bakkallık yaptığı için mahalleliyi daha iyi tanıyordu. Burada "güzel değerleri" yok etme çabasında olanlardan söz ediyordu; "Düzene hükmedenler, buranın insanını meyhane kültürüyle ya da Kur'an kurslarıyla etkilemeye, yapıyı değiştirmeye çalışıyor." Özellikle Gülsuyu'nda "heykelin aşağısı" denilen yerde gericilerin, faşistlerin daha rahat hareket ettiğini anlatıyordu. Bu insanların amaçlarının "eskiden gelen o devrimci, insancıl, insani değerlere sahip, halkın değerlerini söküp almak" olduğunu söylüyordu Kurultay.

Mahallede kurulan birtakım kültürel ve sosyal amaçlı dernekler de polis baskısıyla işlemez hale getirilmişti. Gülensu'da, Sosyalist İktidar Partisi, Maltepe İlçe Örgütü faaliyetini sürdürüyordu. Pir Sultan Abdal Canlar Derneği'nin şubesi de vardı. Dernek şubesi bütün gün açıktı. Derneğin lokalinde sadece tek kişiyle karşılaşmıştım. Belli ki gelen giden azdı. "Orası gözetim altında" diye düşünen Hıdır zamanını kahvede geçirmeyi tercih ediyordu.

Gülsuyu'na bitişik kurulan ve çoğunluk kooperatif evlerinden oluşan Esenkent'te yaşayan bir genç, Esenkent'te de bu tür derneklerin baskı altında olduğundan yakınıyordu. Ona göre Esenkent'te gençlerin birçoğunun ilgisi daha çok spora yönelikti. "Bunu bilinçli yapıyorlar" diyordu Hüsamettin Kurultay. "Gençlere bol para harcayarak spora ilgisini sağlayanlar var. Onları maçlara ya da meyhanelere götürüyor, parayı da kendileri ödüyor. Gençleri bu şekil, tabiri caizse kafakola almak, kendilerine bağlamak istiyorlar...."

Herkesin her şeyden haberi vardı Gülsuyu ve Gülensu'da. İnsanlar çevresinde neler olup bittiğini biliyordu. Son zamanlarda "tepkisizlikten" şikayet edilse de, burası eylemleriyle ünlü bir mahalleydi. 2 yıl önce, Gazi katliamının ardından halk sokaklara dökülmüştü. Geçen yıl yine katliamın yıldönümünde de protesto gösterileri olmuştu. Ya 1 Mayıs. 1 Mayıs'a da oldukça yoğun katılım sağlamışlardı. Ardından "mimlenmişti" mahalle, 20 yaşındaki Hakkı'nın deyimiyle. 1 Mayıs'tan sonra evler basılmış, çok sayıda genç karakola götürülmüştü.

SİP Maltepe İlçe Başkanı Dilek Tatoğlu, bu baskılardan ve "dışlanmışlıktan" söz ederken, dikkatini çeken bir ayrımdan söz ediyordu; "Aslında dışlanmışlık denmemesi lazım. Buradaki Dışlayan başkaları. Burada Kürt ve Alevi nüfusu çoğunlukta. Ancak diğer yörelerden insanlar da var. Hatta bir kısmı da özellikle yerleştirilmiş durumda. Gülensu, Gülsuyu ile adeta bir çizgiyle ayrılmıştır. Gülsuyu Mahallesi'nin aşağı kesimlerine daha çok şeriatçı kesim ve faşistler yerleşmiş. Orada sağ kesim daha yoğun."

"Özellikle yerleştirilmiş" sözünü açmasını istediğimizde örnek veriyordu. Daha önce bir arazi için mahallede çok ciddi bir çatışma yaşandığından söz ediyordu. "Burada, Gülensu'nun daha tepelerinde, koruluk denen yerde boş bir arazi vardı. Gecekondu yapımına da uygundu. İki-üç sene önce oldu bu olay. Faşistler çevirdiler orayı. Kendi insanlarını yerleştirmek üzere oraya ev yapımına giriştiler. Halk izin vermedi." Buradaki insanlarda bir süredir "gerileme" olduğundan söz ediyordu. Etnik kökenlere yönelik ya da tamamen günlük ihtiyaçları doyurmaya yönelik bir siyaset yapmanın yanlışlığından söz ediyor ve bunun gerilemeye tekabül ettiğini anlatmak istiyordu. Sınıfa dayalı bir siyaset yapmanın doğru olduğunu savunuyordu Tatoğlu.

Genç, sosyalist, uzun saçlı

Aydın, diğer gençlere göre daha ayrıcalıklıydı. Üniversite'ye hazırlanabilmek için dershaneye gitme imkanını elde etmişti. Hafta sonları çalışıyor, hafta içi dershaneye gidiyordu. Onun da burada yaşayan birçok genç gibi, rahatsız olduğu birinci nokta, polisin gençleri potansiyel suçlu görmesi, mahalle girişinde ve kahvelerde sık sık arama yapmasıydı. Ya toplum baskısı. Saçları uzun bir gençti Aydın. "Bir defa solcusun, bu bir. Sonra öğrencisin bu iki..." diye sayıyordu. "Mesela ben varoşlarda uzun saçlı biriyim. Burada uzun saçlı olmak varoşlu olmamanın, burjuva olmanın görüntüsü olarak algılanıyor bazıları tarafından. Bu da üç!"

Ya şiddet. İçinde barındırıyor muydu şiddeti? Su dolu bardak örneğiyle yanıtlamıştı bunu da. "Bir bardağı düşünün. Suyu doldurduğun zaman bir müddet sonra taşar." Esas olarak şiddetin kaynağı, kimlerin onu beslediği önemliydi onun için. ÖDP'li Aydın şöyle diyordu; "TV kanallarında şiddet filmleri, hergün yayınlanan, ratingi çok cinayet programları.. Yani aslında bütün sorun buradan kaynaklanıyor. Medya, toplumu şiddete iten en önemli etken. Medya kendine haber arıyor. Bunlar medyanın kendi körüklediği şeyler. Ben futbolla ilgileniyorum. Medyanın amacı gençler futbolla ilgilensin, kahveye gitsin, okey oynasın.. Futboldaki şiddeti de medya destekliyor. İşte günlük spor 'Devireceğiz, indireceğiz, vuracağız, kıracağız'. Gel de sen taraftar olup böyle bir şeyden etkilenme."

Gazeteleri okuyunca kendini daha ezik görüyordu. Varoşlarda yaşayanlara yönelik bu dışlanmış tutum ona göre yarın gerçekleşebilecek bir toplumsal patlamaya zemin oluşturmaktı. Yeni 1 Mayıslar'ı, yeni şiddetleri doğurmaya kaynak oluyordu bu tutum.

23 yaşında başka bir genç ise soru yağmuruna tutuyordu bizi.

"Kimliksizlik bu devlet tarafından oluşturulmuş. Şimdi bulunduğum konum nedir? Ben hangi haklara sahibim, hangi haklara uzağım. Hangi haklara sahip olmam gerekir, ne gibi mücadele vermem gerekir. İşin özeti bu. Şimdi kimliksizleştirmek ve depolitizasyon politikalarının sonucu. Bu da en ufacık bir kıvılcımla ortaya çıkacak bir şiddeti doğurur. Şimdi insanın konumu ne olursa olsun, o şiddet yanlısı, biz uysalız ayrımı yapılırsa bu çok tehlikeli. Bir rejim sonuna kadar gelmişse o lastik gibi uzatıldığı yerde kopar. Kopan yerde işte, savaş mı, çatışma mı dersin her şey olur.. Yani insanların sokakta rahatça gezemeyeceği, birbirini satacağı, birçok şeyin kol gezeceği bir rejime gidiş var. Burada da baskı unsuru devreye girerse insan en ilkel güdüleriyle hareket eder elbette."

Pazarcılık yapan Halil, "adı çıkmış Gülsuyu'nun" diyordu. "Mahkemeye gitsen Gülsuyu'luyum desen, en az 12 yıldan başlıyor sözleriyle -biraz abartsa da- haklıydı. O'na göre 1 Mayıs olaylarını Gülsuyu'na yıkmaya çalışıyorlardı. "Bir olay oldu mu buradan insanlar alınıyor. Bizim oturduğumuz kahve hergün basılıyor. Gençleri götürüyor, yaşlılar kalıyor."

Halil, sabahın ışıklarını göremiyordu. "Şafak sökerken" Toptancı Hali'ne gidiyor sebzeleri alıp pazara geliyordu. Kitap okumak istese de, boş zaman bulup okuyamıyordu. Akşam 22.00'de kendini eve zor atıyordu Halil. O saatten sonra da karnını doyurup uyumaktan başka bir şeye zaman kalmıyordu.

Duran'ın, pazar hariç her gün 13 saati işte geçiyordu. Mesaisi, 8.30-9.30'du. Ama bütün konfeksiyon atölyelerinde olduğu gibi, onun da iş paydosu 23.00'ten önce olmuyordu. O yüzden o da okumaya zaman ayıramıyordu.

Halil, "Gülsuyulu olmanın ağırlığından" sık sık söz etme ihtiyacı duyuyordu. O'na göre "Gülsuyulu'yum" dendi mi iş bile verilmiyordu.

Duran ise özellikle kimlikte yazılı nüfus kaydına ya da doğum yerine göre kendilerine hüküm biçildiğini söylüyordu. Patronu daha nereli olduğunu öğrenmemişti. Sigorta talebini ilettiği zaman evraklarını verdiğinde çıkacaktı ortaya Kürt

belli değil"di. Duran ve onun gibi birçok Tuncelili, Bingöllü, Diyarbakırlı, yani 'ora'lı gençlerin iş yaşamlarında bu tip sorunlar oluyordu. İşten atmak için bahane çoktu ama...

Kısa bir süre önce Gülensu'dan 3 genç tutuklanmıştı. Suçları 1 Mayıs'a katılmaktı. Aslında çok kişi gözaltına alınmıştı. 15 günlük gözaltı yaşayan bu gençler poliste yoğun baskı görmüştü. Bunların ardından diğer gençlerin tedirginliği artmıştı Gülsuyu ve Gülensu'da. Onlar için gözaltı ve tutukluluk günlük yaşamın bir parçasıydı.

Halil'in sorunları sadece siyasal ve ekonomik baskılarla bitmiyordu. Karşı cinsle olan iletişimi çok azdı. Kız arkadaşı vardı, ama "sevgilisi" yoktu. Nedenini şöyle açıklıyordu Halil; "Ben bir kızla konuşamam burada. Kızla çıkarsın, ama bakarsın kızın abisi arkadaşın çıkar! Olmuyor o zaman."

Bu konu üzerine, Duran'ın da söyleyecek sözleri vardı; "Konfeksiyonda herkesin kız arkadaşı var ama... Feodal kalıntıların hala sürdüğü mahallelerde gizliden oluyor

bunlar. Ama 'aydın' dediğimiz insanlar daha rahatlar bu konuda. Ama onlar arasında böyle ilişkilere biraz çıkar olarak bakılıyor! Onlar 'flört' diyorlar. Kadıköy'de bir kızla erkeğin sokakta öpüşmesi olağan karşılanıyor. Ama burada olmuyor işte. Bir kızdan hoşlansan genellikle onun abisi ya da kardeşi bizim arkadaşımız oluyor! O zaman olmuyor."

Sosyalist Emek Partisi Girişimcisi Hüsamettin Kurultay medyanın bu mahallelerde yaşayanları 'canavar, azgın, insanlıkdışı bir canavar gibi' sunmalarına büyük tepki duyuyordu. "Emekçilerin halktan koparılmasını sağlamak için böyle bir yöntem izliyorlar" diyordu. Bu tutumdan dolayı mahallede bazı insanların TV izlemediklerini anlatıyordu. Kurultay şöyle devam ediyordu sözlerine;

"Düzenin yoksullaştırdığı insanlar düzene tepki gösterecektir elbette. Aynı Van Gölü canavarı gibi, büyük kentlerin kenarlarındaki insanlarımıza bir sıfat yakıştırıyorlar. Öyle aileler var ki, artık televizyonu kapatıyor. Benim ziyarete gittiğim aileler kapıyor mesela. Sohbet edelim diyor. 'Yalan söylüyor, bizi oyalıyor' diyorlar artık.

Görünüşteki devletin buradaki yaptırımlarına halk şimdilik tepkisiz gibi ama, bıçak kemiğe dayandığı an ne olur bilemeyiz. Ama halk çok sabırlı yine de."

"Halkın beynini hapsetmek istiyorlar" diyordu Kurultay.

Bunu sağlamak için de "meyhane kültürünü Gülsuyu'nda yerleştirmeye çalışanlara" tepki duyuyordu. Şöyle bir örnek veriyordu. "Adam dükkanda bira satıyor. Perde çekiyor dükkanın bir yanına. Perdenin arkasında içki veriyor." Bazı örgütlerin de buraları uyardığını duyduğunu anlatıyordu.

Bazı gençlerin serseri kültürden etkilendiğini gözlemlemişti. "Rambo filmlerindeki gibi davranışları var. Serseri kültürünü benimsemiş. Ama bunlar kimlikli. Düzen onlara 'mafya kültürünün kimliğini almak zorundasınız' diyor. İnsani değerleri, insana önem veren hasletleri alınmıştır elinden. Zorba, vurucu, küfürbaz tutum içinde olan insanlar bunlar. Devletin kolluk kuvvetlerini oluştururken de o kültürden gelme gençleri seçiyorlar. Devlet kendine taraf bir nesil yetiştirmek istiyor. Devlet ile benim gibi düşüneceksiniz. Benim gibi düşünmezseniz hukuk falan sopadır diyor."

Çöken binadan 'beste'lerini kurtardı...

'Sanatçılar böyle ölür!'

Asya DERELİ

Sıraselviler Caddesi'ni kesen Hocazade sokağın köşesinden seyrediyorum yıkık binayı. Bizim derginin sokağını kesiyor Hocazade sokak. Hergün oradan geçip dergiye geliyorum. O gün (22 Mayıs Çarşamba, Saat 11.00) ise sokağa girer girmez yıkık iki binanın enkazıyla karşılaşıyorum. 100 yıllık tarih ayaklar altında. Gazeteciler hücum etmiş. Enkaz kaldırma çalışmalarını izliyorlar. Billurcu Sokak ve Hocazade sokağın sakinleri birer seyirci o gün. Enkazın altından çıkacak cesetleri merak ediyor herkes. Bir film gibi izliyor insanlar..

Yıkılan binalardan birinin ürküntü veren bir geçmişi var. Eroinman Vildan Kutluer bu binanın en üst katında ölü bulunmuştu.

Ve bir ceset çıkıyor enkazın altından; 50 yaşlarında. Çöken ilk binanın en üst katında karısıyla birlikte yaşıyormuş.

Sonra yaralılar çıkartılıyor. 5 yaralı genç Taksim İlkyardım Hastanesi'ne götürülüyor.

Ve saatler süren çalışma sona eriyor. İtfaiyecilerin, belediye işçilerinin, zabıtaların işi bitiyor. Beyoğlu Belediyesi yetkilileri, enkazı öylece bırakıp gidiyor.

Bu enkaz "seyirlik" olarak kalıyor. Yoldan her geçen durup bakıyor. Her geçen meraklıya olay bir kez daha, bir kez daha anlatılıyor.

Sonra tamamen çöken binanın eski sakinleri geliyor. Yıkım tehlikesi olduğu için eşyalarını evde bırakıp akrabalarının yanına yerleşmişler bir gün önce. Olayı duyup geliyorlar tek tek. Canları kurtulmuş, ama "mal canın yongası" deyip enkazın altında eşyalarını arıyorlar. Tuğla, tahta ve toz yığını arasında bulabildikleri tabak, ceket, tencere, kazak, yastık toplayıp yığıyorlar kenara. Hatta PTT'nin telefon rehberini bile 'işe yarar' deyip çıkarıyor tuğlaların arasından bir yaşlı adam.

Biraz zaman geçiyor. Bu kez de ilk binanın üzerine yıkıldığı diğer binada yaşayanlar geliyor. Onlardan can kaybı yok. Ama yaralı var..

beri orada. Şaşkın bakışlarla izliyorlar olan biteni. Bu gelenler sabah erkenden çıkıp işe gidenler. Burası tamamen bekarların kaldığı yaklaşık yüz yıllık bir apartman. Ev sahipleri, odaları tek tek kiralamış yalnız erkeklere.

Bu gençlerden biri geliyor. Ön cephesi yıkılan bu binada sazı kalmış. Çok tehlikeli olduğu halde yıkılmış duvarlar arasından atlayıp, kaldığı odaya ulaşmayı başarıyor Kürt genci. Sazını kurtarıyor. Sazına bir şey olmamış!

Bir başka genç geliyor. O da binanın tamamen yıkılma tehlikesi olmasına rağmen birkaç parça giysisini topluyor bir başka odadan. "Bir şey olmamış ya" diye gülümsüyor buruk bir şekilde.

Bense daha farklı hayaller kuruyorum. Enkazın arasında bir mektup, bir yazı arıyorum. Belki ölen yaşlı adam hakkında ipucu verecek kimlik, evrak, yazı bulurum. Bu yıkıntı arasında ne bulabilirim, bulduklarım ne işime yarar bilmiyorum ama arıyorum. Ve hava kararıyor... Gece karanlığı yağmacıları bekliyor...

Ertesi gün tekrar gidiyorum. Yarı yıkık bina yine ilgi alanımda. Bu köhne binanın içine daha dikkatli bakıyorum.. Ön taraf tamamen yıkıldığı için bütün odalar görülüyor. Bir masa.. Masanın üzerinde içki bardakları. Duvarlardaki çivilere asılmış ceket ya da mintanlar.. Yatak ve yorgan... Başka hiçbir şey yok. Katların tabanları aşağı doğru bükülmüş. Çöktü çökecek..

Kim kalıyordu bu odalarda? Merak işte.. Orada bekleyenler var. Sigara içip duruyorlar. Aralarında konuşuyorlar. Ve merakımı gideriyorum.

Hergün önünden geçtiğimiz bu yarı yıkık binada yaşayanlardan biri ile tanışıyorum. 40 yaşındaki bu adam "Besteci ve şarkı sözü yazarıyım" diyor. Elinde şarkı sözlerini yazdığı defteri. Sazını kurtaran genç gibi o da şarkı sözü haline gelecek şiirlerini kurtarmış! İlginç bir öykü çıkıveriyor karşıma

Beyoğlu'nda bir Zonguldaklı

Zonguldak'tan İstanbul'a geliyor 20 yıl önce

yaşıyor. Binanın bütün odaları bekarlara kiraya verilmiş. Fakat bir odada 5-6 kişi kalıyor. Süleyman da bir odayı kendi gibi yalnızlarla paylaşıyor. Oda arkadaşları gece barlarda çalışan barmenler, çıraklar. Üst kattaki komşuları tatlıcı. Yaşlı bir adam. O da doğulu. İstiklal Caddesi'nde satıyor bu tatlıları. İsmar'da çalışan çıraklar da bu köhne binanın kiracıları arasında..

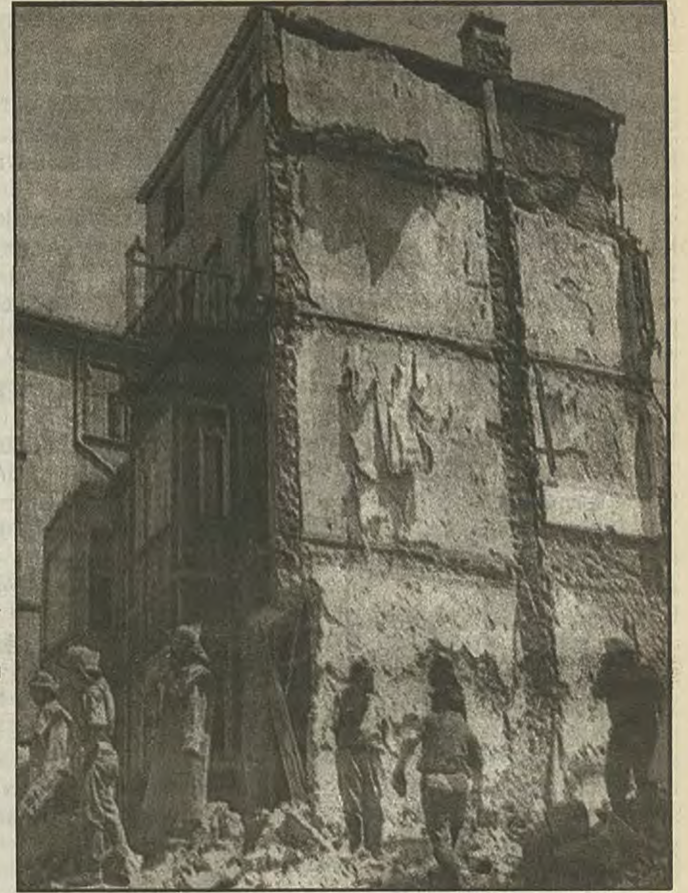
Hemşehrilere her zaman kapı açık. Gurbetçi gençler sık sık ziyarete geliyor köylüleri. Gece yatacak yer bulamayanlar da geri gönderilmiyor. Yani tam bir gariban tekkesi.

Zonguldaklı "şarkı sözü yazarı-bestekar" Beyoğlu'nun havasını suyunu kokladıktan sonra bir daha ayrılamıyor buralardan. Belirli bir geliri yok. Yazdığı şarkı sözlerini satarsa ne ala.. Unkapanı'ndaki müzik çarşısı onun piyasası. Oradan gelen parayla yaşamını sağlıyor. Diğer günler Allah ne verirse.. Şarkı sözü sattığı sanatçılardan söz ediyor. Rüya Çağla'ya bir şarkı sözü satmış. Saydığı diğer şarkıcıları hatırlamaya çalışıyorum.

Neden böyle eski bakımsız bir evde yaşıyor? "Çünkü", diyor. "Bizim gibi insanların çalışabilmesi için böyle köhne, sessiz yerler gerekli. Böyle yerlerde yazabiliyorum."

Söz yazarı Süleyman Aşık, "Geçimim bu işten" diye ısrar ediyor, ama sohbet koyulaşınca, garsonluk ya da çaycılık gibi ek işler yapmak zorunda kaldığını anlatıyor.

Annesi ve babası bir süre önce ölmüş. Zonguldak'ta yaşayan akrabaları ile ilişkisi tamamen kopuk. "İstanbul'da yalnız bir adam-

nızım."

Sonra şiirlerinin yazıldığı defterini uzatıyor. Şaşırıyorum. El yazısı daktilo harflerinden daha mükemmel. Son bestesini okuyorum.

Hayatımı yıktınız
Dünyamı kararttınız
Gülerken ağlattınız
Dost görünen dostlarım
Susadım sormadınız
Arayıp sormadınız
Gerçek dost olmadınız
Dost görünen dostlarım.

Şimdiye kadar 70 şarkı sözü yazmış. Birçoğunu bestelemiş. O, yaşamının sonuna kadar böyle yaşayacağını söylüyor. Yoksulluk hayat felsefesi. "Çünkü" diyor; "En büyük sanatçılar bile böyle yaşadı, böyle öldü. Beethoven, Bach, Mozart da böyle yoksuldu. Bizler bestelerimizi yazdığımız masabaşlarında bir bardak içkimiz, önümüzde bir dilim ekmek, böyle öleceğiz!"

Avustralya'da ÖDP'li olmak

Bumerang'ın dönüşü... (*)

Ertuğrul KÜRKÇÜ

''Looong liv mey dey''... ''Looong liv mey dey''... Melbourne'un Sendikalar Birliği binasının önünden sessizce başlayan 1 Mayıs yürüyüşü bu sloganla birden hareketleniyor. Türkiyeli göçmenlerin Türkiyeliler Toplum Kaynak Merkezi'nin bayrağı arkasında toplanan sol kanadı ''Yaşasın 1 Mayıs'' sloganını İngilizce söyleyerek Avustralyalı işçi örgütleri ve sosyalist ve komünist partilerle birlikte 1 Mayıs'ı kutluyor.

1 Mayıs bu ülkede de resmi tatil değil. O yüzden kutlamalar 1 Mayıs'ı izleyen ilk hafta sonu 5 Mayıs'ta gerçekleşiyor.

Yürüyüşün başlayacağı saat 12.00'de herkes kaygılı. Katılımın geçen yılkinden de az olacağından korkuyorlar. İşçi Partisi'nin 12 yıldan fazla süren aralıksız iktidarından sonra hükümeti Liberaller'e kaptırmasının solda genel bir moral bozukluğu yaratmış olmasından çekiniyor insanlar.

Başlangıçta Avustralya Sosyalist Partisi, Demokratik Sosyalist Parti, Avustralya Komünist Partisi (M-L) bayraklarının arkasında az sayıda katılımcı var. Yürüyüş kolunun en önüne Kürt Derneği'nin bayrağı geçiyor, onu diğer göçmen örgütleri izliyor. Zapatistalar'ın bayrağını Meksikalı birkaç göçmenin yanı sıra, Avustralya'lı destekçileri kaldırıyor. Türkiyeliler Toplum Kaynak Merkezi, Avustralya Türkiyeli İşçiler Birliği, bayraklarının arkasında Türkiyeliler, Aborijinler'in haklarını savunanlar hep birlikte Kürtler'in zılgıtları ve halaylarıyla yola koyuluyor.

Avustralya kışının habercisi, sicim gibi yağan yağmur altında yürüyüş uzadıkça yüzler gülüyor. Arkadan gelenlerin sayısı durmadan artıyor. Konuşmaların yapılacağı park alanına gelinirken herkes geçen yılkinden de fazla katılım olduğunda hemfikir. Ama tahminler değişiyor 1500 ile 3000 arasında. Melbourne'da 1 Mayıs'a 3000 kişilik katılım büyük sayı!

Yol üstünde Melbourne'lular yürüyüşü bir karnavalmışçasına gülümseyerek izliyor. Aradan orta yaşlı bir kadın yaklaşıp soruyor: ''Bu sizin istediğiniz hangi komünizm?'' ''Basbayağı komünizm işte'' diye cevap alıyor. Kadın ''ben Rusya'dan kaçtım buraya, biliyorum o komünizmin ne olduğunu, siz ne istediğinizi bilmiyorsunuz'' diyor. Cevap hazır: ''Kaçmayanlar senin istemediğini istiyor, komünistler gene geliyor Rusya'da.'' ''Amaan bana ne'' diyor kadın ve geri dönüyor.

Sendikacılar konuşmalar yapıyor park yerinde, ama dinleyen yok. Parkı ikiye bölen ırmağın öte yakasında ise başka göstericiler var. Kırmızı mavili bayraklarını sallyarak süregiden kürek yarışlarında tuttukları takımlara tezahürat yapıyorlar.

Türkler ve Kürtler mitinge katılanların köfte ve kebap ihtiyacını karşılıyor, Avustralyalı troçkistler ve maocular da kitap, broşür ve rozet ihtiyacını. Konuşmalar uzadıkça miting yavaş yavaş dağılıyor.

Polis yok ortada, kimse kimseyi gösteri yapmaktan alakoymaya çalışmıyor. Kimse şehit düşmüyor...

•••

Oysa daha bir gün önce Türkiyeliler Toplum ve Kaynak Merkezi'yle Kürt Derneği'nin ortaklaşa düzenlediği gecede Türkiye'den binlerce mil ve onlarca yıl uzakta bir araya gelen 500 kişi 1 Mayıs alanlarında, dağ başlarında, sokaklarda, darağaçlarında öldürülen şehitlerini saygıyla anmışlardı.

Avustralya'da doğup büyümüş minikler hiç bilmedikleri, tanımadıkları, ama doğdukları günden beri evlerinin en güzel köşesinde göregeldikleri kaytan bıyıklı, yakışıklı adamların bu kez La Trobe Üniversitesi toplantı salonunun sahnesine dizilen resimlerini çiçeklerle süslemişlerdi.

Büyükler, zindanlarda geçen yılların ardından çaresiz kaldıkları, askeri diktatörlüklerin pençesinden kurtulmak için başka yol bulamadıkları ya da işsizlik belasıyla Türkiye'de başa çıkamadıkları için dünyanın öteki ucuna gelen orta yaşlı Türkler ve Kürtler, şehitlerinin hepsinin arkadaşı, yoldaşı olarak belledikleri birinin kendilerine seslenmesinden sonsuz heyecanlı, yıllar sonra bir araya gelmiş olmaktan kıvançlı ve olmaz sanılanı başarmaktan memnunlar.

''Şehitler'', kırgınları barıştırıyor, Türkiye'de gerçekleşmeyeni gerçekleştiriyor. Kürtler'in ve Türkler'in devrimcileri çok uzun zamandan beridir ilk kez ortak bir duyarlık içinde ayrılıyor salondan.

•••

Ama duyguların coşkunluğu hakikatin çıplak yüzünü saklamaya yetmiyor. Toplantıya gelmeyenler hatırlanıyor çıkışta. Alevi Derneği'nden çok az sayıda kişinin bulunduğu, Turkish Assembly'den ise kimsenin gelmediği farkediliyor. Anma gecesine destek vaadettiği halde ortada görünmeyen kimi adlar dişlerin arasından telaffuz ediliyor.

Avustralya'daki Türkiyeli toplum gerçekte Türkiye'dekine paralel bir yarılma içinde. Sayıları 100 bin dolayında tahmin edilen Türkiyeli toplum içinde Kürtler'in ayrı bir dernekte örgütlenmiş olmalarını kimse yadırgamıyor. İslamcılar'ın Türkiyeli toplumun geniş kesimine kol salmış olması da anlaşılabilir bulunuyor, ama sosyalist ve demokratik eğilimli kitlenin Türkiyeli topluluk içindeki etkisinin azalmasıyla doğru orantılı olarak bölünmesi devrimcileri kaygılandırıyor.

Turkish Assembly daha çok okur yazar, meslek ve işyeri sahibi Türkler'in Avustralya sivil ve politik toplumuyla entegrasyonunu hedefleyen bir yapı. O yüzden gündemi Avustralya'daki Türkiyeli politik göçmenlerin gündeminden farklı; yüzü daha çok Avustralya'nın kurulu düzeninin sorunlarına dönük. Örneğin 1 Mayıs kutlamaları Assembly'yi pek az ilgilendiriyor. Yürüyüş saatinde Avustralya'daki Türkiyeli gençler arasında uyuşturucu kullanımının önlenmesine ilişkin çareler konulu bir toplantı koymaları manidar karşılanıyor.

Kurucularının eski soldan olmalarına, soldan ve demokrasiden yana retoriğine karşın, Assembly çoğunluğunun Atatürkçülük ve PKK karşıtlığı konusundaki hassasiyeti sol politik göçmenlerle işbirliğini de zorlaştırıyor.

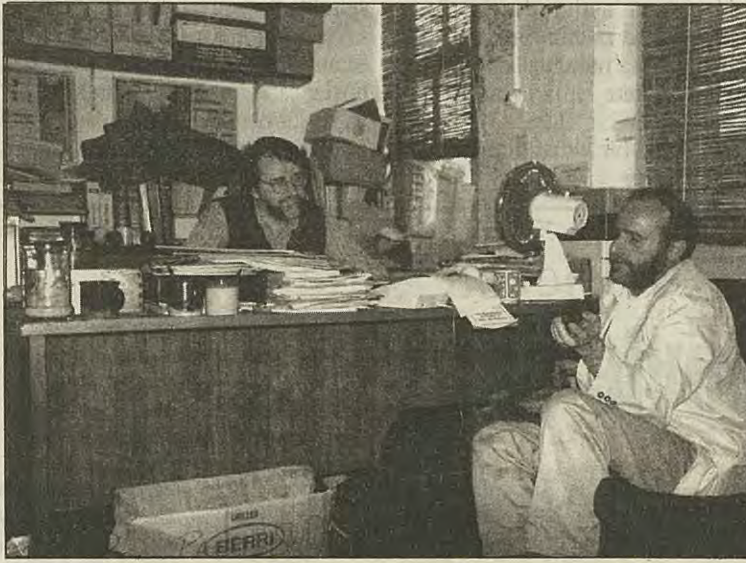
Son birkaç yıldır Aleviler eskiden bir arada bulundukları sol, sosyalist dernekleri terkederek Alevi Dernekleri oluşturmaya girişmişler. Bu yeni dernekleşme eğiliminin Alevi kimliğinin tanınmasına hizmet ettiğini düşünen solcular bu süreci olumsuzlamasalar da eskiden hep bir arada bulundukları arkadaşlarının yeni kimlikleri altında kendilerine mesafeli davranışlarından inciniyor.

Üstelik ortada dolaşan rivayetlere göre, Canberra'daki elçilik çok faal ve Alevi Dernekleri'ne solculardan ve Kürtler'den uzaklaşmaları için baştan çıkarıcı mali önerilerde bulunuyor.

•••

Mildura'daki Alevi Derneği baştan çıkmayan Alevilerce yönetiliyor. Salonlarını epeydir Avustralya'da yaşayan TİKKO kurucularından Muzaffer Oruçoğlu ve Türkiye'den gelen konukları Ertuğrul Kürkçü'nün konuşacakları panele tahsis etmek için hiç nazlanmamışlar.

Ama gene de toplantı saati yaklaşırken kaygılar var. Ortada kimse görünmüyor. Birden, toplantı saatini beş dakika geçe salon doluyor. Mildura'da sayıları 100–150 dolayında tahmin edilen Türkiyeli ailelerden 80'i salonda. Yer kalmıyor.

Ertuğrul Kürkçü Demokratik Sosyalist Parti Lideri John Perey'le Sdyney'deki Parti Merkezi'nde ÖDP'yi konuşurken...

Kadınlar şık ve alımlı, ama sayıları az. Erkeklerin de kadınların da doğal görünümleri dikkati çekiyor. Güçlü pençeler, çalışmaktan kalınlaşmış parmaklar... Elma gibi kırmızı yanaklar, güneş yanığı ten ve renkleri güneşte açılmış koyu kumral saçlar...

Mildura, Avustralya'nın bağcılık ve narenciye üretim merkezi. Melbourne'a dört saat mesafede bir tarım alanı. Burada en çok Türkler ve İtalyanlar çalışıyor. İtalyanlar daha çok bağ sahibi, Türklerse gündelikçi. İş zor, ama herkes isteyerek çalışıyor. Çünkü kazanç yüksek. Haftalık gelir sanayi ve hizmetlerde ortalama 250-300 dolarken burada aynı parayı bir günde kazanmak mümkün ve 11 ay yapacak iş var: Üzüm toplamak, narenciye toplamak, bağ budamak, çeşitli çiftlik işleri vb...

Arkadaki duvarda Atatürk'ün portresi, karşıda Hazreti Ali'nin kılıcı asılı olarak 'Kürt Meselesi' konusunda açıklamalarda bulunmak konuşanlar için başlangıçta yadırgatıcı olsa da, toplantı uzadıkça herkes rahatlıyor. Sorular soruları izliyor. Yüzler gülümsüyor. Şefkat ve içtenlik sarıyor küçük salonu. Türkiye'den bu kadar uzakta, televizyonla izleme olanağı da olmayan bir ülkede herkes Türkiye politikasıyla yakından ilgili. Sorular ÖDP'ye gelip dayanıyor ister istemez.

Toplantı biterken, yaşlıca bir Alevi, ''Partimiz'' diyor, ''Partimiz buraya geldi diye şimdi hep beraber olduk. Ama düne kadar birbirimizin yüzüne bile bakmıyorduk. Bu toplantıdan böyle ayrılamayız. Gelecek için de bir şeyler konuşalım.''

Sekiz yaşındaki küçük Fidan, harikulade bir kız. Türkiye'den gelen konuğun yanından ayrılmak istemiyor. Elini bırakmıyor bir türlü, oysa Melbourne'a geri dönülecek. Daha yapacak pek çok konuşma var.

Annesi, ''You should let him go my dear'' diyor, ''he has a long way to go.'' (''Bırak da gitsin yavrum, daha çok yolu var.'') Fidan, annesinin eteklerine sarılıyor...

•••

Annesinin Fidan'ın en iyi anlamasını istediği şeyleri İngilizce söylemesi kaçınılmaz. Bu, çocukların ''iyi'' yetişmesinin bedeli. Bütün çocuklar dört yaşlarından başlayarak Avustralya eğitim sisteminin içinde yerlerini alıyor. En iyi bildikleri dil anadilleri değil kaçınılmaz olarak. Ruhları İngiliz diliyle şekilleniyor. Ana babalar çocuklarının iyi bir eğitim görmesinden mutlu, ama çok da kaygılı. Çünkü yeni bir şey yapamazlarsa bir kuşak sonra, kendi kültürleriyle çocuklarının kültürü arasındaki bağ kopacak.

Bu kopuşun yalnızca gelecek zaman kipiyle ifade edilmesi, hala bir iyimserliği koruma ihtiyacından ileri geliyor olmalı. Çünkü görünüşe göre bu kopuş çoktan gerçekleşmiş gibi.

Sydney ve Melbourne'daki panellerin yapıldığı salonları dolduran 400-500'er kişilik toplulukların neredeyse tümü 30-50 yaşları arasındaki birinci kuşak. Oysa ikinci kuşak yirmilerine tırmanıyor, politik ilgilerinin gelişmiş olması gereken bir dönemdeler ama, ana babalarının ilgi duyduğu konular onları çok az ilgilendiriyor. Onların ritüelleri gençleri çekmiyor ve aslında ''Türkiye ve Kürdistan'da Durum'' panelleri, bu kaygıyla da beslenen Avustralya'daki birinci kuşak siyasi göçmenlerin gelecek projelerinin tartışıldığı forumlara dönüyor.

Ama Türkiye'deki devrimci geçmişle, Avustralya'daki henüz şekillenmemiş gelecek arasında azap içindeki Türkiyeli sol siyasal göçmenler, henüz harıl harıl Türkiye'yi tartışıyor. Vücutlarıyla Avustralya'daki şimdiki zamanı, zihinleriyle

Melbourne'daki 1 Mayıs yürüyüşünde ÖDP'liler

Türkiye'yi yaşıyorlar. Gündemlerinde 1 Mayıs olayları var.

•••

Avustralya'ya uyduyla bile Türkiye'deki TV yayınları ulaşmıyor, gazeteler iki günlük gecikmeyle geliyor ama, herkes ne olduğunu biliyor. Çünkü inanılmaz bir video kaset endüstrisi var. İslamcıların elinde tuttuğu bu endüstri Türkiye'deki başlıca TV'lerin haber ve tartışma programlarını kaydedip anında uçakla ulaştırıyor Avustralya'ya.

1 Mayıs kasetleri izleniyor ve hüküm veriliyor ''polis provokasyonu''. Medyanın sunuş biçimi lanetleniyor. Spikerlerin tonlamaları ve mimikleriyle dalga geçiliyor. Rıdvan Budak'ın açıklamaları şiddetle eleştiriliyor. Herkes birbirine kaseti anlatıyor. Böylece bir haftadır geçmiş olaylara kilitli olan gündem güncelleşiyor.

Gene de bir ''jet lag'' etkisinden, yani uzun mesafeli uçuşlardan sonra zaman farkına ayak uyduramamaktan doğan afallamadan söz etmek mümkün. Kimi zaman Türkiyeliler birinin belli olaylara karşı tavrının yersizliğine değinmek istediklerinde şöyle diyorlar: ''Yeni kaseti daha görmemiş demek ki.''

Elbette bu ''jet lag''dan Türkiye'den gelen konuklar da payını alıyor. Meşhur ''puşt vakası'' ilk ev sohbetlerinin başlıca konusu. ''Abi yahu, nasıl geldin o provokasyona''dan başlayıp, ''Neden bir tane indirmedin''le süren, ''Türkiye solunun şeyhleri konuşacak dediler, küfür kıyametle bitti, sağcılara rezil olduk''a kadar varan üzüntü, kınama, ya da hayret beyanlarını yüz kızarmaları içinde dinlemek boyun borcu. İstediğiniz kadar, lafın artık başka ''kasetlere'' gelmesi için içinizden dua edin, sevgiyle söylenen bu sözleri alınmadan dinleyeceksiniz. Sonunda Türkiye'den ÖDP kaseti geliyor ve ''puşt vakası'' geride kalıyor.

•••

Türkiyeliler Toplum Kaynak Merkezi'nin programı Sydney'deki sonuncu panelle bitene kadar ÖDP şapkası bavulda duruyor ister istemez. Ama Avustralyalılar bu şapkanın da genel sosyalist şapka kadar şık olduğunda hemfikir.

Hem Türkiyeli siyasal göçmenler, hem Avustralyalı sosyalistler Türkiye'de yaşanan bir araya gelme sürecini çok heyecan verici buluyor. Benzer bir birlik sürecini hedefleyerek ve ideolojik transformasyonlardan geçerek oluşan DSP (Demokratik Sosyalist Parti) lideri John Percy, Sydney'deki parti merkezinde ÖDP'nin kendileri için çok önemli bir esin kaynağı olduğunu ve Masis Kürkçigil'in International Viewpoint dergisinde yayımlanan makalesinden haber aldıkları kuruluş sürecine büyük ilgi duyduklarını söylüyor ve ilişkilerin devamlılığı için resmi temasların başlaması temennisinde bulunuyor.

Avustralya İşçi Partisi içinde sol kanat etkinliği gösteren sosyalist Militant dergisi çevresi ÖDP'ye bakarak kendilerinin de DSP'den ayrı durmalarının meşru bir yanının artık bulunmadığını dile getiriyor.

ÖDP'nin ortaya çıkışı Melbourne ve Sydney'de yıllardır ayrı çatılar altında etkinlik gösteren ya da bağımsız tavır sürdüren sosyalistleri hareketlendiriyor, şimdi Sydney, Melbourne ve Mildura'da insanlar yan yana gelip, birlikte tartışıp bir yurtdışı ve uluslararası örgütlenme için ne yapabileceklerini tartışıyor, ama ihtiyatı elden bırakmadan. Herkesin ağzı ve canı çok yanmış geçmişteki olumsuz ve boşa çıkan deneyimlerden... Ama ÖDP onlara gelecekleri için sahici bir umut ışığı olarak görünüyor.

•••

Sevinç, yirmi üç gün evinde ağırladığı, sekreterliğini yaptığı Türkiyeli konuğunu Melbourne havaalanından uğurlamadan önce ona bir İtalyan işçinin kendi eliyle resimleyip hediye ettiği ve yıllardır gözü gibi sakladığı ikiz seramik kül tablalarından birini veriyor armağan olarak; devrimci eşi daha çok yakınlarda bir trafik kazasında ölen bir dostları eşinin sağken alıp da giymeye zaman bulamadığı gömleği getiriyor gözleri yaşlı; bir başkası Türkiye'de iken kendi eliyle yaptığı köseleden bir rölyefi... Oysa her şey ne kadar soyut ve geneldi yola çıkarken. Birkaç paneldi hepsi hepsi. Simdiyse geride her birinin şahsi bir değeri, hayat boyu sürecek bir izi olan onlarca bağ arkanızda.

•••

Sevinç'in ''Bütün hayatım boyunca bir şeyi hep çok istemiştim'' sözü kulağınızda çınlıyor dönüş yolunda.'' 'Onlardan' birisini bir gün yakından görsem evimde ağırlasam derdim. İnsan bir şeyi çok isterse olurmuş. Bak oldu işte.''

Sevinç ve Mustafa'nın Melbourne'un Broadmeadows banliyösündeki kapısı hiç kilitlenmeyen evleri Avustralya'daki Türkiyeliler'in aradıkları geleceğe açılan bir melce olabilir mi diye hayal ediyorsunuz dönerken.

Çocuklarına, evlerine, hayatlarına, gündelik yaşantılarına az görülür bir ilkelilikle yaklaşan, gündelik gerçeklerin gereklerini bir an bile ihmal etmeden adımlarını uzak geleceğin hayaliyle atan, onların canlarını sıkmadan tarihlerini çocuklarıyla paylaşan tarihsel düşmanlıklarla büyümesinler diye, oğulları Deniz ve kızları Oya'yı bir Yunan özel okulunda okutan Sevinç ve Mustafa ayakları Avustralya toprağına bassa da Türkiyeli köklerine sahip çıkan, ama evrensel bir geleceğe yönelen bir kuşağı çoktan yola çıkarmışlar sanki.

''Şehitleri Anma Gecesi''nin nasıl düzenlenmiş olması gerektiği konusunda eleştirilerini kimseden sakınmayan Deniz, 17 yaşına bastığı günü bir partide Avustralya'lı dostlarıyla kutladıktan sonra, telefon masraflarına öfkelenmesin diye annesinden gizli internet üzerinden yazışıyor. Bruegel'in artistik yaşantısına ilişkin ödevini bitirip, arada Komünist Manifesto'nun İngilizce baskısına göz atıyor. Mimar olmak istiyor, ama sosyalist de...

•••

Melbourne, Sydney, Canberra, Mildura ve daha başka yerlerde gördüğümüz ve göremediğimiz onlarca Deniz, Mahir, Sinan, Hüseyin, Ulaş, Oya, Özgür, Özlem ve diğerlerinin geleceğinin içinde şekilleneceği Avustralya'yı, ülkenin en değerli gazetecilerinden John Pilger ''A Secret Society'' (Gizlenen Toplum) adlı kitabında şöyle özetliyor:

''Bugün Avustralya'da olup bitenler gelecek için çok ciddi uyarılarla yüklü. Liberal toplumlar pasifleşiyor, itaatkarlaşıyor ve gizliliğe gömülüyor. İnsanların zihinlerinin ve ceplerinin boyunduruk altına alınması yeni türden yöneticiler ve yeni bir dille gerçekleştiriliyor...

Bankaları ve sanayisinin çoğu yeniden yapılandırılan ve parası dalgalanmaya bırakılan Avustralya, şimdi kaynaklarını satışa çıkararak turizme ve uluslararası para piyasalarının kaprislerine terkediliyor. Sonuç 1990'ların modelini oluşturan, çoğunluğu borca batarak ''güzel hayat''a kavuşan, büyük bir azınlığıysa dışlanan ve parçalanan üçte ikilik bir toplum... Yeni düzen iki kuşaktır sayısını tam olarak bilmediğimiz bir açlar ve evsizler yığını yarattı... Daha 1989'da Sosyal Güvenlik Bakanı 'tarihte hiç görmediğimiz denli sefalet içinde yaşayan yığınların oluşturduğu bir saatli bomba''dan söz etmişti... Avustralya genç erkek intiharlarında dünyada birinci sırayı almakla övünüyor artık'' diyor.

Bu ''genç erkekler''in çoğunluğunun aborijinler, yoksul beyazlar ve göçmenlerden oluştuğu kimse için bir sır değil. Türkiyeli politik göçmenler şimdi kendi toplumlarını bu listenin dışında tutmak için yapacaklarını tartışıyor, gündemleri değişiyor ve uluslararası bir siyasal hayata gözlerini açıyorlar.

Bu hayatın sırlarını ise onlara Denizler gösterecek. Eski kuşak, yeni kuşağından öğrenmeyi göze alabilecek mi, siyasal göçmenlerin geleceği bu sorunun cevabında yatıyor.

(*) Bumerang: Avustralya yerlileri, Aborijinler'in kullandığı "V" biçiminde, hedefe isabet ettikten sonra atana geri dönen ağaçtan yapılma av aracı.

Siz hiç kayboldunuz mu?..
Şairin "birkaç günlüğüne ölmeliyim" dediği gibi, birkaç günlüğüne kaybedilsek ve nasıl bir şey olduğunu anlasak! Sonra hiç kimse "elmaaaa" diye çağırmadan çatkapı ortaya çıksak ve ol hikayeyi cümle aleme anlatsak.

Siz hiç kayboldunuz mu?..
Çocukzamanlardaki saklambaç oyunlarımızdan söz etmiyorum. En gizli yerlere saklanıp kaybolmayı ve bulunmamayı marifet haline getirdiğimiz hatıralardan hiç söz etmiyorum. Ailemize kızdığımızda, sokağımızın en kuytu bir yerine, bir ağacın dalları arasındaki yaprak yurduna saklandığımız ve evdekileri "beklemekten ve meraktan öldürdüğümüz" haşarılıklarımızdan da söz etmiyorum.
"Elma dersem çık, armut dersem çıkma" sözcüklerinin çağrışımlarından hiç söz etmiyorum. "Sobe" sözcüğünden de elbette...

Siz hiç kayboldunuz mu?..
Uzak geçmişimizde, "seni çingeneler çalar dikkat et" sözünden bize bulaşan korkuyu ve "çiçek satan" çingeneleri gördükçe bu sözün kirlenmişliğini duyumsadığımızdaki halden hale giren yüreğimizden söz etmiyorum...

Siz hiç kayboldunuz mu?
Fırtınaya yakalanıp denizde kaybolan yoksul bir balıkçı için, yakınlarının belli zaman aralıklarıyla denize kurşun döktüklerini ve denize açıldığı salaş iskeleye "ey deniz; onu ölü ya da diri geri ver" sözcükleriyle dilek tutup yosun bağladıkları geleneklerden de söz etmiyorum...

"Ölüm geliyor birden aklıma/Bir ağacın gövdesine sarılıyorum" dizelerini sizce neden yazmış olabilir bir şair?
Neden? Neden? Neden?..
Kayıpları, yargısız infazları duyunca bir ağacın gövdesine sarılmamız gerekmez mi?
Bir ağacın gövdesine sarılmak, birbirimizin gövdesine sarılmak, yapraklarımızı el ele tutuşturmak değilse nedir?
Şair işi, insan işi, arkadaş işi, yoldaş işi, anne işi, sevgili işi, nine işi bir dayanışma imgesini bulduk bile...
Nâzım'ın, "Bir ağaç gibi tek ve hür/ bir orman gibi kardeşcesine dizeleri neden ezberimizdedir hala...
Neden? Neden? Neden?..
Neden, kayıplarımızı arayıp sormayarak ora'da, devlet elinde yalnız ve dargın bırakalım.
Neden, devlet onlara kimsesiz çocuklar gibi davransın.

Neden daha çok kimse penceresini açıp kaybedilenlere bakmıyor...
Evet... Kayıplar, bizim kayıplarımız... Ora'dan devlete nazire yaparcasına "Yok ülkeden" (ütopya) merhaba diyorlar insanlara.
Onlar, gözönünde kayıptırlar... Dışımızdanbiri değildirler...
Kimseliçocuk'turlar...
Herkes penceresini açıp , yüreğine bakarak aramaya başlayabilir...
Sezai Sarıoğlu

Oye ninyo! Tu abuela te b

Hey çocuk! Ninen se

Geçen hafta Uluslararası Kayıplar Kurultayı için gelen konuklarımız vardı. Dünyanın değişik ülkelerinden gelmişlerdi. Ceplerinde taşıdıkları yakınlarının fotoğrafları, onlarla ve kaybedilenlerle tanıştırdılar bizleri. Bolivya'dan, Kolombiya'dan, Uruguay'dan, Şili'den, Seylan'dan, Filistin'den, Irak'tan, Avrupa ülkelerinden ve... Diyarbakır'dan gelmişlerdi...

Tanıştık, fotoğraflarla bakışarak kayıplar da tanıştılar.

Ve bazı konuklarla konuştuk...

O bir Latin Amerikalı. Kolombiyalı. Yerinde duramayan ve her duyduğu ritme hemen vücuduyla karşılık veren bu sevimli kadının adı, Magda Gonzals. İnsan hakları savunucusu ve 1982 yılından bu yana kayıp ailelerinin uluslararası avukatlığını yapıyor.

O da Latin Amerika'lı. Uruguay'lı. 12 yıl cezaevinde kalmış bir Tupamaro kadın. Paul Sendic ve Maurice Rosenkof'un siyasi arkadaşlarından; adı Anahit Aharonian. Özel olarak ülkesindeki ve dünyadaki kayıp ailelerinin sorunlarıyla da ilgilenen bir komünist...

Biraz sıkıntılılar. Organizasyonun teknik bozuklukları yanı sıra kavrayış hatalarının altını çizmeye çalışıyorlar. Her ikisi belirtik olarak, "herhangi bir ülkeyi ya da organizasyonu temsilen gelmediklerini" ısrarla söylüyorlar. Çünkü, tanıklıkların/deneylerin aktarılması yerine –şu veya bu nedenden– bu tür ünvanların ve siyasi kimliklerin öne çıkarıldığını vurgulayıp eleştiriyorlar. Tarlakuşları gibi cıvıl cıvıl İspanyolca konuştuklarından, söyleşiyi çeviren arkadaşım Zekine çevirmeden de, nerede eleştiri yaptıklarını anlayabiliyorum. Eleştirdiklerinde ya da bir şeye itiraz ettiklerinde, Latin Amerika'nın bütün kuşları dudaklarına konarak koroyu başlatıyor...

Son sözü başta söylüyorlar: "Biz Hem Latin Amerika, hem de kendi ülkelerimizin deneylerini aktarmak için gelmiştik. Olmadı."

Kayıpların olduğu seksendokuz ülke var

Magda Gonzals başlıyor konuşmaya...

– Özellikle belirtmek isterim ki, kişisel deneyimlerimi aktarmaya geldim. Herhangi bir organizasyondan gelmiyorum. 1990'dan 1995'e kadar BM'de bütün Latin Amerika Ülkeleri Kayıp Aileleri Federasyonu'nu temsilen avukat olarak çalıştım.

Kolombiya'dayken de kayıp ailelerinin avukatlığını yaptım. Zamanla bu benim için de tehlikeli olmaya başladı. Çünkü cezaevi kapılarına gidiyor ve kayıpların işlerini takip ediyordum. Bazen tanık buluyordum, "bu işi falanca asker ya da polis yaptı diye" gösteriyordum. Onları çok rahatsız edince polis beni de aramaya başladı. Bana ceza vermediler, ama hayatım tehlikeye girdi ve ülkeyi terkedip Cenevre'ye yerleştim. 6 yıldır mülteci olarak orada yaşıyorum.

Uluslararası Kayıplar Federasyonu'nun işini yaptığım için ülke dışına normal pasaportla çıktım. Guatemala, El Salvador, Venezüella, Brezilya, Kolombiya, Şili'deki kayıp ailelerini temsil ettim.

1992 yılında BM Assamblesi gözaltında veya başka türlü kayıpların suç olduğunu kabul etti ve ilgilenilmesi gerektiği kararını aldı. Ben bu nedenle tartışılması için İngilizce dokümanlar getirdim. Ama maalesef buradaki toplantının havası başkaydı.

Latin Amerika'daki kayıpların bileşimlerini merak ediyorum. Çünkü Türkiye'de genellikle, Kürtler, komünistler, insan hakları savunucuları kaybediliyor. Kaybedilme yöntemleri nasıldı acaba? O yanıttan çok, tıkır tıkır önce dertlerini döküyor. Konuşamadıklarını...

– BM'de 1992'de deklarasyonu imzalayan ülkeler bu anlaşmaya uymak zorunda. Tersi suçtur ve müeyyidesi vardır. Türkiye ve Irak gibi ülkeler bu anlaşmaya çekince koydular ve imzalamadılar. Bu bilgileri bile anlatamadık kurultayda. Bu, teşhir bakımından çok önemliydi. Biz genel meclisden de bunun geçmesini istiyoruz. O zaman daha yaptırım gücümüz olacak. Ama yine de Türkiye gibi ülkelerin imza atacağını sanmıyorum.

Burada yapılan küçük bir toplantıydı, kurultay değildi. Latin Amerika deneyiminden bahsediyorsam da kayıpların olduğu 89 ülke var. Burada onları konuşmalıydık. Bu durum için genelde ne yapılabilirdi? Deney aktarımı yapmalıydık. Cenevre'de Kürt kayıpları için de çalışmalar yapıyorum. İşin bu boyutu da burada pek bilinmiyor.

Biz Cenevre'de ne kadar örgütlü çalışırsak buradaki işimiz de o kadar kolay olur. Biz insan hakları savunucuları olarak, kayıplar söz konusu olduğunda siyasi görüş, dil, ırk, cinsiyet ayrımıyla çalışmıyoruz. Ya da kaybolanın hangi politik partiyi temsil ettiği, politik renginin ne olduğu bizim için önemli değil. Zorla kaçırılmışsa, kaybedilmişse bu bir kayıptır ve ilgilenmek zorunludur. Biz, alanımızı sınırlarsak bu yanlış olur ve başarı şansı tamamen azalır.

Cenevre'de Komite'ye ayak bastığım gün ilk karşılaştığım Kürtler oldu. Bu benim için çok önemliydi. Ülke içindeki mücadele çok önemli, ancak bu deneyimleri ve mücadeleyi uluslararası platformlara taşımak gereklidir.

Onları görünce sevindim ve anlamaya çalıştım.

Bütün kayıplar eşittir

Kayıplar mücadelesinde bu durum çok önemli. Sadece kendi "biz"imizin içindeki birine özel duyarlılığın ötesine geçip, "öteki biz"lere de duyarlı olmak, dahası esamisi okunmayanlarla da ilgilenmek bu işin olmazsa olmaz ilkesi. Sorunun giderek evrenselleşmesi imkanı da bu kavrayıştan geçiyor.

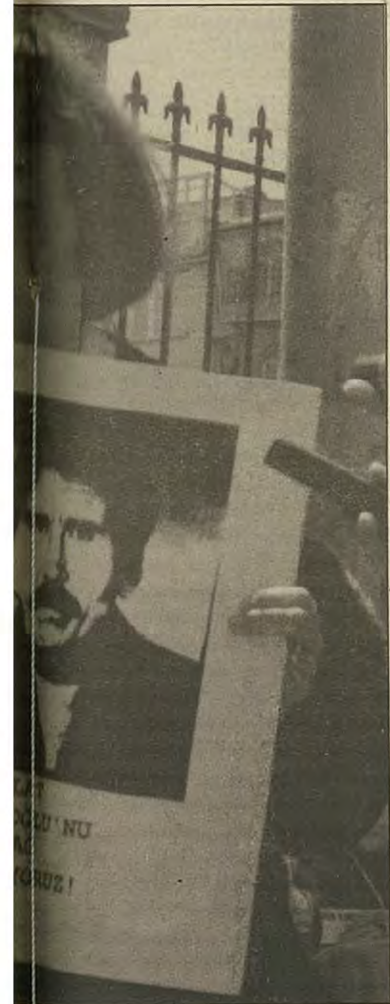
Latin Amerikalı bir kadın muhalifin, bir ilk kez gördüğü bir Kürt'ü ya da bir başka öteki'ni anlamaya çalışması bu nedenle önemli.

– 'Kayıp'ın üst düzey bir politik yönetici, sempatizan ya da herhangi bir insan olması arasında fark yok. O gruplandırmaya gidilirse bu işi baştan kaybederiz. Burada böyle eksik bir eğilim var. Dün de kaldığım yerde arkadaşlarla bu konuda ciddi ciddi tartıştık. Bir üst düzey yönetici kaybedilse tabii ki politik olarak bunun yansıması daha farklı olacaktır. Buna bir şey denilemez. Ama, kayıplar konusunda mücadele ederken onun için ne yapılıyorsa diğeri için de aynı şeyi yapmak bir ilkedir.

Politik parti yöneticilerinin, militanlarının, onların aileleri ve arkadaşlarının, insan hakları savunucularının kaybedilmeleri de kayıplar mücadelesi de genel olarak

usca... Donde estas?

ni arıyor..Neredesin?

aynı dönemde başladı. Arjantin, Şili, Uruguay diktatörlükleri, aşağı yukarı aynı dönemlerde yaşandı. Peru'da, El Salvador'da (1972), Guatemala'da (1960), Kolombiya'da (1981) daha seçici davrandılar; yöneticileri aldılar. Nadiren de ötekilerini. Ama sonradan yaygınlaşmaya başladı.

Ben ayrılmadan biraz önce, bir kayıp ailesi ile çok göze battık. Çünkü kaybedileni arıyor, izini takip ediyorduk. Bu kayıp 1989 sonlarında olmuştu. Doksan başlarında ben ülkeyi terketmek istedim, o istemedi. Ne yazık ki benim hemen peşimden 1990'ın 4 Haziran'ında onu da kayıp ettiler.

Kaybetme metotları bütün ülkelerde aynı. Önce takip ediyorlar, sonra açık ya da gizli kaçırıyorlar. Arjantin'de, Uruguay'da, Kolombiya ve Şili'de biraz farklı oldu. Geceyarısı evi basarlar, kapı açılmayınca kırarlar, her şeyi dökerler ve talan... Çalma özellikle Uruguay'da çok yaygındır. Eş ya da çocuklar ses çıkardığında dövülür, korkutulur. Çoğu kez eşlerini de alıyorlar, küçük çocukları da...

Konuşmanın burasında önce bir sessizlik, sonra da duygulu bakışmalar oluyor. Magda Gonzales ile Anahit Aharonian ve Zekine birbirine bakıyorlar. Zekine duyduklarını Türkçeye çevirirken iyice duygulanıyor. Merak ediyorum...

– Oralarda kayıp çocuklar var. Bunları nasıl bilmezsiniz. Bunu bilmek için okumalar yetmez. Toplantıda değil, muhalif bir gazeteciye anlatıyorum ne yazık ki bunları. Uruguay'da kayıp çocuklar, kaçırılan çocuklar var. Çalınan o çocukların büyük çoğunluğu asla evlerine dönmedi. Sadece Arjantin'de 503 küçük çocuk kaçırıldı. Hamile aldıkları kadınları doğum yapana kadar bekletiyorlardı. Kadın bırakıldığında çocuk ortada yoktu! Askerler bu çocukları sattılar ve organize bir şekilde çocuk ticareti yaptılar. Böyle bir sektör oluştu. Bu gelişmeler karşısında hayat iki tane farklı organizasyon ortaya çıkardı: Kayıp Anneleri ve Kayıp Nineleri. Öyle ilginç gelişmeler oldu ki, kadın (anne) çocuğunu, büyükanne (nine) ise torununu arıyordu. Bu çocuklar, satıldıkları o ailelerde gerçekleri bilmeden büyüdüler. Çocukların nüfus cüzdanları da yoktu ve bulmak son derece güçtü, hatta imkansızdı. Ninelerin mücadelesi çok önemlidir, onlar yıllarca torunlarını aradılar ve pek çok örnekte imkansızı başardılar.

Hamile bir kadının doğumdan sonra sağ bırakılması çok enderdi. Genel uygulama hamile kadının öldürülmesi ve çocuğun alıkonulması şeklindeydi. Bu o kadar biliniyordu ki, kadın doğuma kadar bekletiliyor, doğumdan sonra öldürülüyordu. Çocuk ise ya satılıyor ya da çocuğu olmayan asker ailelere veriliyordu. Bu 1994'e kadar oldu. Uruguay ve Şili'de de oldu.

Ama benim şimdi vereceğim örnekler Arjantin'den...

Bugüne kadar 50 çocuk inanılmaz bir takip sonucunda bulundu. O yaşlı kadınlar, nineler tek tek torunlarını takip ettiler. Garnizonlara gidip, "hangi askerin çocuksuz olduğunu" saptadılar. Askeri yöneticilerin "önceden" çocuksuz olması umut etmek için yeterliydi. Böylece iğneyle kuyu kazarak, elli çocuğu buldular.

503 kaçırılmış çocuk içinde 50 çocuk nispeten iyiydi.

Demokrasi gazetesinde sevgili Ragıp'ın (Zarakolu) "Luxemburg'dan Günümüze Kayıplar" yazı dizisinde okuduklarım geliyor aklıma. Fotoğraflar canlanıyor belleğimde. Ragıp'a teşekkür ediyorum; bilgiyi ve görüntüyü toplumsallaştırdığı için. Mayıs Alanı (Plaza Del Mayo) Anaları'nın taşıdıkları "Neredeler", "Onları Canlı İstiyoruz" pankartları geliyor aklıma. 1984 yılında ilk kez yapılan kan analizlerinden sonra Büyükanne Elsa'nın, Paula'ya torunu olduğunu kabul ettirme çabaları...

"Babana küçükken ne derdin biliyor musun?" diye sordum. Ağlamayı kesti, "Kayyo" derdin dedim. Tıpkı küçüklüğündeki tonla tekrarladı. Sanki bilincinin bir yerinde bir şeyler kıpırdamıştı"...

Magda anlatmaya devam ediyor...

– Hala tüylerim diken diken oluyor. Bunlar günbegün askerleri takip ettiler. İlginç yöntemler geliştirdiler. "Benim çocuğum/torunum sekiz yaşında olmalıydı" gerçeğinden yola çıktılar. "Benim kızıma, oğluma benziyor mu" diye tek tek yüzlerine bakarak iz sürdüler.

Yüzlerine bakmak. "Bu benim torunum olabilir mi?" Şifre burada... Hüznün, acının şifresi... Devamlı yolda olmak, görünen ve görünmeyen her şeyin izini sürmek ve görüntülerden, seslerden, işaretlerden yola çıkarak o'na, ulaşmak...

Magda hem saatine bakıyor, hem anlatıyor...

– O kadar dikkatli ve sistemli çalışıyorlardı ki... Örneğin bir babaanne torununu buldu. Benzeri örnekler çoğaldıkça devlet, işkenceciler deşifre edildi. Böylece kamu zorlamasıyla özel yargılama yasaları çıkarıldı, mahkemeler kuruldu.

Biz bunları anlatmaya geldik.

Oysa, "sen hangi ülkeyi ve hangi görüşü temsil ediyorsun" sorularıyla karşılaşmışlar. Politik olmaları ya da komünist olmaları öne çıkarılmış. Bunun rahatsızlığı söylemlerinde açığa

Tamil Halkları Mücadele Komitesi Başkanı Mahara Singam:

'Kaybolan İnsanlarla benim özel kişiliğim de kayboldu'

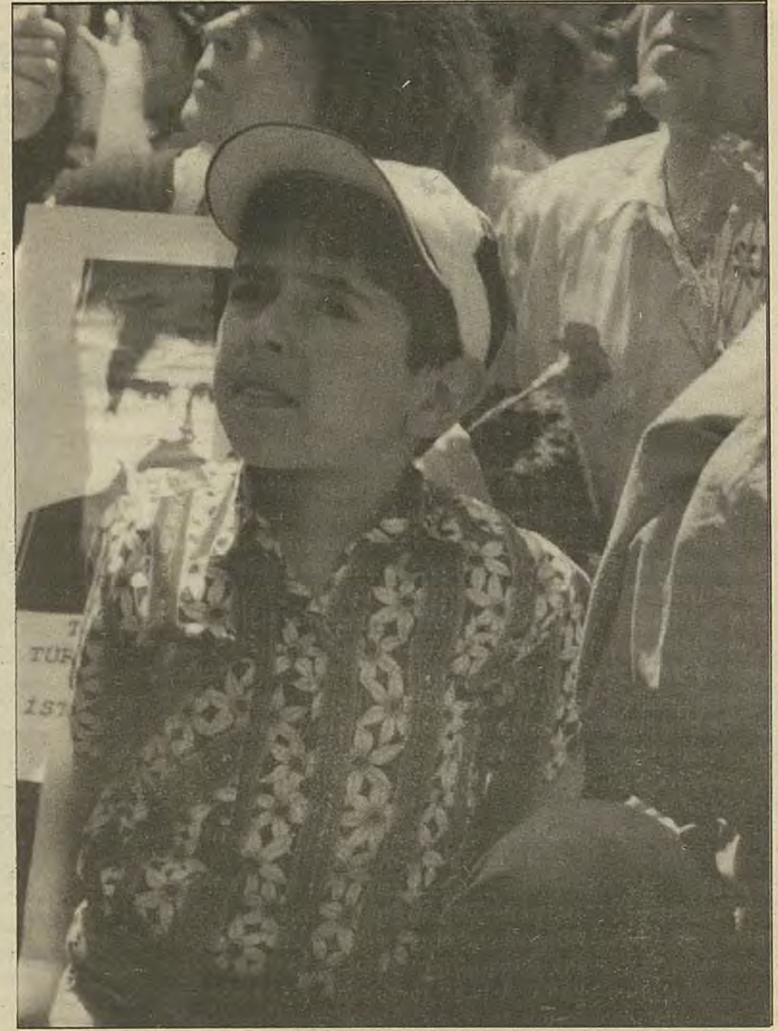

Kurultay'da Mahara Singam'ın konuşma sırası gelince kürsüye bir kadın yöneldi. Bu, kaybedilen Düzgün Tekin'in annesiydi. O da konuşmak istiyordu. Anneye bunun teknik olarak imkansız olduğunu söylediler. Bunun üzerine anne bağırarak dışarıya çıktı. Tam o sırada, Mahara Singam bunlardan habersiz kürsüye çıktı. Konuşmasına "Kürtler ve Türkler" diye başlamıştı ki, olay anons edildi. Singam bunun üzerine "konuşma hakkımı kayıp annesine veriyorum" diyerek yerine oturdu. Anne Düzgün alkışlarla kürsüye geldi ve sadece birkaç sözcük söyleyebildi:

"Ben anneyim, oğlumu arıyorum... Ben anneyim, çocuğumu arıyorum..."

Singam tekrar kürsüye çıkınca şöyle başladı:

"Planladığım konuşmayı değiştirdim... Bu duvarlarda, fotoğraflarda acıyı ve kendimi görüyorum. Anneyi gördüm, başka söyleyeceğim yok"...

çıkıyordu.

İkinci kez kaçırılan çocuk ve Laura

– Bir başka ilginç örnek de şu: Amerikalı bir doktor bu gelişmeleri ABD'de duyduğunda Arjantin'in başkentine kendi özel ekibiyle gitti ve yıllarca çalıştı. O da sorumlu bir insan olarak çocukları takip etti. Yüzde 95 güvenilirliği olan bir yöntem/test kullandı; DNA. İşte yukarıda sözünü ettiğim, bulunan 50 çocuğun tespit edilmesi böyle oldu.

Hem annesi, hem de babası kayıp bir çocuk hatırlıyorum, şimdi yirmi yaşında. O da, DNA testi sonucunda ortaya çıkmıştı. Ninesi o kadar mücadele etti ki. Sonunda çocuk tespit edildi. Mahkeme sonucunda çocuğu gerçek ailesine iade edeceklerini anladıkları için Paraguay'a kaçırdılar. Yani çocuk ikinci kez kaçırıldı. İki ülke arasında iadeye ilişkin bir anlaşma olmadığı için çocuk şimdi orada yaşıyor.

Ayrıca 1994'te,16 yaşındaki Laura diye bir kızı BM'de savundum. Laura, annesi doğum yaptıktan sonra kaybedilenlerdendi. Askeriyede doğmuş ve bir askerin kızı olmuştu! Yıllarca süren mücadelelerden sonra Laura BM'ye geldi ve konuştu. Çok dramatik bir sahneydi. Ninesi bu kızı bulduğunda on üç yaşındaydı. Laura, bizler ve ailesi için çok ağır bir süreçti. Çünkü evinde büyüdüğü, anne–baba dediği insanlar öldürmüştü gerçek anne–babasını. Lara gerçekleri öğrendiğinde önce şaşırdı, ama olay kanıtlandığında onları öldürmeye kalktı.

Anahit devreye giriyor. Koşaradım konuşuyor yine...

– Bu, sadece Arjantin'den bir örnek. Uruguay'da da aynı şeyler oluyor. Bir sürü doküman ve fotoğraf vardı ve ben bunları size getirebilirdim. Bir valiz bilgi ve belgeyle geldik. Bunlar konferans salonunda dağıtılabilirdi. Gazetecilere dağıtılsın dedim, "onu sonra yaparız" dediler. Ama işlevli olamadık. Kırgınım.

Ve tekrar Magda iç döküyor...

– Hiç ara vermeden elli saat bunları anlatabilirim. Oysa biz bunları Kurultay'da anlatmalıydık. İşkence her yerde yapılıyor ve artık yaygın olarak biliniyor. Ama bu konu, daha özel ve kamuoyu yaratılması gereken bir alan. Muhaliflerin özel duyarlılık gösterip, "sorunun içinden nasıl çıkabiliriz" diye sormaları gerekirdi. Birlikte ne gibi çözümler üretebiliriz, hangi mücadele yöntemlerini geliştirebiliriz; mesele budur.

Uçağın saati yaklaşıyor. Uruguaylı Anahit de bir şeyler söylemek istiyor. Her şey yine yarım kalıyor duygusu üçümüzde de...

– Bu mücadeleyi yürütmek için komünist olmak gerekmiyor ki. İnsan hakları savunucusu olmak yeterli. Biz ilk kez böyle bir şey yaşadık. Kimliğimizin ne önemi var? Deneyimlerimizi aktarmak gerekiyor. "İlk önce komünistleri aldılar beni ilgilendirmedi, çünkü ben komünist değildim. Sonra liberalleri aldılar, yine tınmadım, çünkü ben liberal de değildim. Ama en sonunda alınacak kimse kalmadı" örneğini anımsatmak isterim.

Yirmidört saatim uçakta geçti. Binlerce dolar ödendi. Ortada elle tutulur bir şey yok.

Tekrar Magda, Koşturmaca bir söyleşi bu...

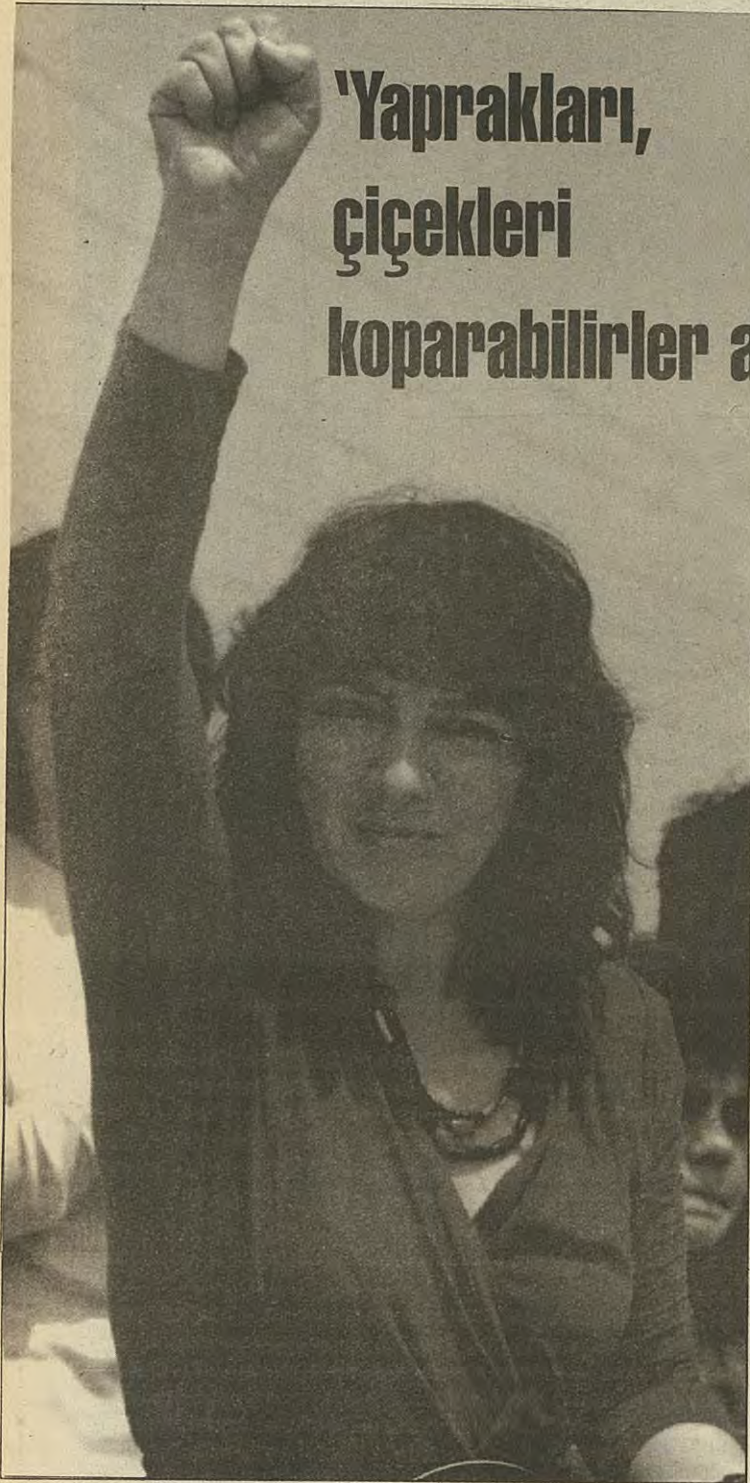
– Endonezya'nın yakınlarında eski bir Portekiz sömürgesi 600 bin nüfuslu Tino Oryental adası vardır.1975'te bu adada 200 binden fazla insanı öldürdüler. Ben gönüllü olarak orada çalışıyordum. Bir olay yaşadım, asla unutmayacağım... Anlatmak isterdim size. Çok etkilendiğim bir hikaye, onun için bir çırpıda anlatamam...

Yarım kalmış bir söyleşi bu... Karşılıklı olarak tamamlamaya söz veriyoruz. Sonra her ikisi koştura koştura ayrılıyorlar...

'Yaprakları, çiçekleri koparabilirler ama baharı silemezler'

"Burada birlikte olmak, dünya üzerindeki güçlerimizi katlamak, yeni nesillere daha yaraşır bir mekan bırakacaktır. Kayıplar için onlarla buluşuncaya dek!"

Raquel Bernal

Kolombiya'lı Raquel Bernal, politik mülteci olarak üç yıldır Lozan'da yaşıyor. Kolombiya'daki insan hakları ihlallerini de izleyen komünist parti için çalışan bir grubun elemanı. Birkaç kuşağa uzanan komünist bir aileden geliyor. Müzisyen, gitarı hep elinde. Halkına gitarla da uzaktan merhaba diyor.

Raquel ablası Olga Bernal'ı arıyor yıllardır. Yıllar eskimiş durumda, ama o umudu kocatmadan devam ediyor aramaya. Her kaybedilme öyküsü birbirine benzese de, her öykünün ayrıca bir içöyküsü var. Ama onun da uçağı kalkacak ve başlamamız gerekiyor...

– Aile olarak tümümüz komünist örgütlenme olan Union Patriotica (Yurtsever Birlik) militanıyız. Komünist olduğu için devlet tarafından illegal muamele gören, ülkenin en güçlü legal muhalif örgütlenmesidir. Kaybedilen ablam üniversitede sosyoloji okutan bir öğretim görevlisiydi. Ayrıca partiliydi.

4 Ocak1988 tarihinde kaçırıldı. Bir arkadaşıyla, kafeteryadan çıkıp yolda yürürlerken gizli servisin iki silahlı polisi yanlarına yaklaşarak onları zorla götürüyor. Bağırıyorlar tabii ki.

Bu genel olarak böyledir, onlar da kaçırıldığında bağırmışlardı. Devlet terörü çok yoğun olduğu için böylesi durumda sıradan insanlar yaşadıkları korku yüzünden seslerini çıkaramazlar. Orada kazara politik birisi varsa ancak o sesini çıkarır.

Bizim ülkemizde bu işi "F 2" adlı bir polis merkezi yapıyor. Ablamı da onlar kaçırdı ve kaybetti. Başvurularla işi takip ettik. Belli bir aşamadan sonra ortaya tanıklar da çıktı. Gözaltındayken sesini duyanlar vardı. İşkencedeyken bir hafta çığlıkları duyulmuştu. Daha sonra plakası olmayan bir kamyonetle merkezden çıkarılıp götürülmüşler. Bunlar kamuoyunun bildiği gizli servisin plakasız kamyonetleridir. Ulusal organizasyonlardan tümüne başvurduk, başvurularımız kabul edilmedi. Verdikleri cevap ilginçti:

"Aaaa... çok ilginç bir hikaye... Bizde yok, ama araştıralım..."

Ben, bu tür tipik devlet yanıtlarına, "doğruları ele veren yanlış cevaplar" diyorum. Günün birinde tüm arşivlerin ele geçirildiğini düşlüyorum.

– Çok tehdit edildik. Tanıklarla buluştuk, onları harekete geçirdik. Bu kez tanıklar tehdit edildiler ve ikisi kenti terketmek zorunda kaldı. Adını, izini sürerek öğrendiğimiz Chavez Ocano, bu işlerin bir numarasıydı. İşkence onun gözetiminde yapılmıştı, suç duyurusunda bulunduk. Soruşturma açılacağı yerde, onu terfi ettirdiler ve başka şehre verdiler. Bu işi yapan asker ve polisler işin kuralı gereği genellikle terfi ederler. Ama bir korkuları da vardır; eşgallerini ve mekanlarını sürekli gizlerler. Çünkü ailelerin peşlerini bırakmayacağını düşünüyorlar. Chavez Ocano'nun halk arasındaki lakabı "cani"dir.

İki yıl sonra çok ilginç bir şey oldu. O sırada "cani"nin kardeşi öldü. Ve gazetelere "cani" öldü diye onun adıyla ilanlar verildi. Bu ilginç bir iz kaybettirme yöntemiydi, ama tutmadı. Çünkü fotoğrafın ona ait olmadığını herkes anladı. "Cani" son derece profesyonel, gizli yaşayan cinayetleri sayılmakla bitmeyecek, biriydi. Askeriyeden, polis teşkilatına geçmişti.

Ülkemizde gözaltına alındıkları isim isim kanıtlanan 350 kişi var.

Latin Amerika "cani"lerin çok olduğu bir ülke.

Kaybedilmelerde ateş düştüğü yeri yakıyor ve herkes kendi dramını kişişel yaşıyor. Acılar genelleştirilip genel bir mücadele konusu yapılmazsa işlevsiz de oluyor. Kaybedilmeler bir bütün olarak kaybedilen kişinin ailesini, çevresini de ilgilendiriyor.

Çocuklar kaybedilmelerin özel mağdurları. Gizli servislerin değişik ülkelerde gerçekleştirdikleri eylemler onları derinden etkiliyor ve yaralıyor.

– Ablamdan bize kalan on yaşındaki oğlu. Doktor olan kocası, Nikaragualı Sandinist bir devrimciydi. Ablam hamileyken Kontralar tarafından Nikaragua'da vurularak öldürülmüştü. Yeğenim çok zor günler geçirdi. Şimdi ailemle, ninesiyle kalıyor. Bizde de buradaki gibi ailelerin kendi bireyleri arasında dayanışma güçlüdür. Yeğenimiz psikolojik tedavi gördü. Ama biz Kolombiya'da bilinen/tanınan politik bir aile olduğumuzdan annesinin/ babasının bıraktığı yerden devam etmek istediğini söylüyor.

Çocuklar bizim çocuklarımız. Küçük yaşta birden büyüyen, büyüyünce ise hep çocuk kalan çocuklarımız. Erkenden yüksek siyasete atılan çocuklar. Erkenden parmaklarına zafer işareti yakıştıran çocuklar.

– Çok duyarlı ve mücadeleci bir çocuk. Kolombiya'da eğitimin özelleştirilmesine karşı örgütlenen öğrencilerin başını çektiği protesto ve açlık grevleriyle dayanışma yapıyor.

Kayıplarda geriye dönme duygusu çok önemli. Kıbrıs'ta savaşta kaybolan oğlu için deniz kenarına bir ağaç diken ve hergün bisikletiyle gidip onu sulayan ihtiyar Rumu düşünüyorum. O, denizden gelecek diye bekliyordu çocuğunu, iyiliğin de kötülüğün de denizden geleceği bir ada'da yaşıyordu.

– Biz kaybedilenlerin başına neler geldiğini elbette biliyoruz. Pek çoğu gibi ablamın da öldürülmüş olduğunu tahmin ediyoruz. Ama aynen diğer insanlar gibi, ölüsünü görmeyince, o umudu tüketmek mümkün olmuyor.

Annem daha değişik yaşıyor duygularını. Ablamın eşyalarını olduğu gibi, bırakıldıkları gibi koruyor. Arada bir tozlarını alıyor, bakımlarını yapıyor. Ablam dönerse yeri, eşyaları hazır...

Hatırlamak ve çatkapı gelecek duygusu...

– Kaçırıldığında aşağı yukarı benim yaşımdaydı. Tabii ki zor böyle bir dramı yaşamak. Annemin ve benim duygularımın çok benzeşen, ama ayrılan yanları var. Biz politik insanlarız ve duygularımızı devlete göstermek istemeyen bir kültürümüz var. Mücadelemizi çok güçlü olarak, birbirimize çok bağlı sürdürdük. O nedenle duygularımı/üzüntümü biraz kendi içimde yaşadım. Ama hem ülkemin, hem de insanlarımızın geleceği için mücadele etmek gerektiğini unutmadım. Benim için o her zaman öne çıktı.

Kolombiya'da ASFADES (Kolombiya'daki Tutsak ve Kayıp Aileleri Birliği) içinde sabırlı bir mücadele yürütüyoruz.

Özü bir olan sevda, özü bir olan bekleme duygusu, özü bir olan... İşyerinden, yanıbaşımdan kaçırılarak kaybedilen çırak gazeteci Aysel Malkaç geliyor aklıma. Gördüğüm pek çok esmer insanı ona benzettiğimi anımsıyorum. Dünyanın bütün kayıp anaları, nineleri sesin, görüntünün, umudun izini sürmenin uzmanı gibiler. Bu durum Uruguaylı yazar tarafından "Anımsamanın Zaferi" olarak adlandırılıyor.

– Sonuçta insanız, canlıyız ve kanımız var. Politik olmak tek başına, üzülmemeye, onu bastırmaya yetmiyor.

Bizim ülkemizde çocuk kaçırılması yaygın değil, adımını gençliğe atanların kaçırılmaları yaygın. Bu gençler, kırsal kesimde yaşayan herkes gibi gerillalara yardım–yataklık "suçu" işlediklerinden askerler tarafından kaçırılıyorlar.

Kırsal yörede değişik gruplar mücadele ediyor: Farc isimli grup komünisttir ve en yaygın olanıdır. ELN (Kolombiya Devrimci Askerler Ordusu) ise ulusalcı bir gruptur. Bir diğeri EPL (Halkın Özgürlüğü Ordusu), Maoist küçük bir gruptur. Yakın geçmişte bölündüler ve bir bölümü devletle anlaşmaya vararak silahlarını bıraktılar; artık legal mücadele ediyorlar. Bunlarla problemlerimiz var, çünkü bir bölgede komünistleri askerlere ihbar ettiler.

Askerler için kırsal alanda yaşayan herkes yardım–yataklık nedeniyle kaçırılmaya aday. Partimizin kırsal yörelerde de örgütlenmesi var. Askerlerin baskın yapmalarının hemen ardından ilgileniyoruz. Bir aileyi toptan yok eden, özel olarak örgütlenmiş gruplar var bunların içinde.

Ora'da, Dersim'de bir aileden on altı kişinin alınmasını... Üç aileden yirmi iki kişinin birden bir gece ansızın kaybolduklarını anımsıyorum. Uluslararası Kayıplar Kurultayı'nda İHD Diyarbakır Şubesi Yönetim Kurulu üyesi Vedat Çetin'in sözleri geliyor aklıma: "Diyarbakır'ın Hazro ilçesinde 1991 yılında İbrahim Gündem ile başlayan gözaltında kayıplar yoğunlaştı. O tarihten bu yana başvuruyla sabit 215 kişi gözaltında kaybedilmiştir. Dargeçit'te gözaltına alınan 7 köylü hala kayıp..."

Ve kirli savaş...

"Harbe giden sarı saçlı çocuk!/ Gene böyle güzel dön;/ Dudaklarında deniz kokusu,/ Kirpiklerinde tuz;/ Harbe giden sarı saçlı çocuk!"

Kim "güzel ve kirletilmemiş" dönebilir harpten... Kim?...

– Özellikle küçük köylerde bu olaylar yaygın. Buralarda kaçırılanın çocuk, hamile kadın ya da yaşlı olmasının hiçbir önemi yok.

Öteki insan olması, ona benzememesi kaçırılmak için yeterli. Aynı devlette kocamayan, aynı dilde yaşlanmayanların başına gelen hallerden sadece birisi kaçırılmak.

Raquel, kardeşi ile benzer siyasi eğilimleri taşıdığı ve izini sürdüğü için ülkeyi terketmek zorunda kalan sempatik bir muhalif. Profesyonel müzik yapıyor. Gözü hep gitarında, arada bir parmaklarını gitar çalar gibi yapıyor ve ağzından melodiler dökülüyor.

"Özellikle bu dönemde muhaliflerin tümünün dayanışma içinde olmaya gereksinimi var."

Sözlerini böyle noktalıyor. Ve eşyanın doğası gereği yüksek siyasete parantez açmış oluyoruz.

Bunun enternasyonal bir sorun olduğunu, bu birlik için tekçi kültürün aşılması gerektiğini, muhaliflerin zaman zaman birbirlerine devlete davrandıkları gibi ve devletin onlara davrandığı gibi davrandıklarını, sevgileri, dostlukları ve mücadeleyi değil, öfkeyi yarıştırdıklarını, kendi aramızda da bir modernleşme ve hümanizm sorunu olduğunu anlatıyorum koştura koştura.

Yolda, siyaset ve kültür üzerine konuşuyoruz. Stalin'e sempati duyduğunu, ama Latin Amerika'da ve kendi geleneklerinde klasik anlamda bir Stalinciliğin artık aşıldığını söylüyor. Ülkemizden verdiğim örneklere ise şaşırıyor. Partili sanatı savunmadığını vurguluyor, "ülkem/ halkım için şarkılar söylüyorum ama bunlar ajitasyon propaganda değil" diyor.

Ayrılırken Türkçe, "kendine iyi bak" diyebiliyorum sadece.

'Henüz o gerçek soruyla karşılaşmamıştım: Kendimle'

Filiz ÖZDEM

Varlık dergisinin Ocak (1996) sayısında, 1977 yılında Yankı Yayınları tarafından çıkartılan ve baskısı tükenmiş kitaplardan biri olan "Abélard ve Héloise"den söz etmiş; yazarının sahne için yazılmış şiir olarak nitelediği bu kitabın yeni baskısını beklediğimi söylemiştim. Sürpriz yayıncılardan değil, tiyatroculardan geldi... Bir sabah, gazetelerden birinin sayfasında 'Abélard ve Héloise' oyununun sahnelendiğini okuyunca gerçekten çok heyecanlandım.

Tilbe Saran Héloise rolünde

Tarihe bir aşk kahramanı olarak geçeceğini öngören Fransız düşünürü Pierre Abélard (Latince anılışıyla Petrus Abelardus); "Tarih beni bir şair, bir filozof olarak değil, bir sevgili, senin sevgilin olarak hatırlayacak" derken, bundaki haklılık payını ne kadar kestiriyordu bilinmez. Diğer yandan Abélard, Jacques Le-Goff'un "Ortaçağ'da Entellektüeller"de (Ayrıntı Yay./Çev: Mehmet Ali Kılıçbay/1994) belirttiği gibi "Ortaçağ'daki ilk büyük entellektüel çehre, modernliğin 12. yy.'daki sınırları içinde ilk hoca"dır. Tedirgin, tutkulu, ilginç bir kişiliğe sahip olan filozofun bir mantıkçı olarak tartışmacı rakibi yoktur. Abélard'ın yapıtları sapkınlıkla dolu bulunur; çünkü o, dünyanın merkezine Tanrı'yı koyan görüşe karşı, insanın kendi içindeki otoriteye bağlı kalmasını öğütlemek ister gibidir, ki bu yanıyla da Rönesans düşüncesinin ilk tohumlarını atar. Yargılanır, kitapları yakılır, yaşamını manastırda geçirmeye mahkum edilir.

Gelin görün ki Abélard (1079-1142) kendi içindeki otoriteye, sevgiye olan inancının bedelini dinsel-siyasal açıdan olduğu kadar öznel açıdan da çok pahalıya öder. 1118 yılında Héloise girer yaşamına... Héloise 17 yaşında, amcasının himayesinde yaşayan, İbranice, Latince ve Yunanca bilen, güzelliği ve bilgisiyle tüm Fransa'da tanınan ve öğrenci olarak Abélard'ın ellerine teslim edilen bir genç kızdır. Entellektüel alışveriş kısa sürede büyük ve dramatik bir aşka dönüşür. Héloise hamile kalır , bir oğulları olur. Abélard Héloise'la evlenmek istese de Héloise, 20. yy.'da bile biz kadınların zorlanarak verdiği, hatta bazen veremediği bir yanıt verir:

"Anımsa seninle evlenmek için /Gösterdiğim o sınırsız gönülsüzlüğü, /Bilmeme karşın evliliğin /Dinimizde ne denli kutsal olduğunu, /Ve bir eşin dünyadaki onurlu yerini. /Metresin olmak benim için /Çok daha ilginçti, /Çünkü özgürlük vardı onda. /Bir sözleşme gibidir evlilikteki bağlar /Gereksinme duyulmadığı zamanlar bile /Küçümsüyordum eş olmayı, /Mutlu bir sevgili yaşamı yanında. /Bir köpek de tasması olmasa bile, /Bağlılığından kalır yanımızda. /Böyle bir özgürlüktü gereksinme duyduğum."

Kitabın yazarı Ronald Duncan'ın, "Anlatım gücü Sappho ve George Elliot'la karşılaştırılabilir. Jane Austin ya da Emily Bron-

da, dilleri tutulmuş gözüyle bakılabilir" dediği Héloise'in aynı zamanda bir felsefe aşığı olmasının da payı vardır bu yanıtta; çünkü felsefeyle evlilik bir arada yürüyemez... Ama üstlerindeki baskı yüzünden evlenirler. Yine de Héloise'ın amcasının gazabından kurtulamazlar; evlendiklerinin ertesi günü, amcasının adamları Abélard'a saldırarak onu hadım ederler.

Bu iki insanın, ölüm onları ayırana dek uzaktan uzağa yaşadıkları aşk, yüzyıllardır hayranlıkla anılır.

Çetrefilli felsefe sorunlarının altından başarıyla kalkan Abélard, aşk karşısında yenik, kolu kanadı kırılmış bir kuş gibidir. Umutsuzdur, çaresizdir, kızgındır... Herkese kafa tutan koca filozof, koca koca kitapların yazarı; yüreğiyle hesaplaşırken, odasında gizli gizli ağlayan bir aşıktır yalnızca... Bütün bunlar, umutsuzca seven yanıyla karşılaşınca gelir başına, çünkü önceden düşünen kendisiyle baş başayken, artık hisseden kendisiyle de karşı karşıyadır. Düşünen yanı hisseden yanının karşısında çok cılız kalmıştır. Bu yüzden "Henüz o gerçek soruyla karşılaşmamıştım: Kendimle" diye yazar. Ve Héloise'a şöyle seslenir:

"Hayır, yırt at o mektubu, /Başta yazdıklarımı bir kenara bırak, /Şimdiye değin hiç yazmadıklarımı oku. /Şiirlerim okunmayacak, /Söylenmeyecek şarkılarım. /Haklıydılar kitaplarımı yakmakta. /Çünkü içtenliksiz bir ozan, /Kötü bir düşünür gibi aşağılıktır en azından. /Hayır, yazmış olduğum o mektubu yırt at, /Ve kendime bile anlatamadığım gerçekleri dinle: /Yüreğim sağır olmuştu, /Dilsizdi ruhum çünkü... /Kıpkızıl bir öfkeyle patladı yanardağ, /Şimdi yalımları yüreğimin, /Saçıldı ruhumun her yanına. /Yalnız külleri kalacak belki. /Bir soru sordun bana, /Bildiğini söylüyorsun yanıtını. /Ama o yanıtı ben vermeliyim sana. /Gerçeğin acı oluşu, daha da acıdır, /Acının gerçekliği ise, daha da gerçek. /Gerçekse şu: /On yıl önce iteklediğim zaman seni andiçmeye, /Kendini Tanrıya adamanı istediğim zaman, /–Evet, kendim andiçmezden önce,- /Bunu senin iyiliğin için yapmadım. /O'nun uğruna da değildi yaptığım. /-Ah, şimdi lavlar köpürmekte- /Gerçek şu ki, manastıra kapanmaya özendirmem seni /Yalnızca yok ettikleri içindi erkekliğimi. /Ve kıskançlığı dışında her duygusu iğdiş olan ben, /İsa'nın karısı olmaya ittim seni. /Senin ya da benim O'na duyduğumuz sevgi /Değildi bunun nedeni. /Neden, korktuğumdandı /Bir erkeğin karısı olabileceğinden bir gün, /Oysa ben kalıntısıydım bir erkeğin."

Bu iki kişilik, tümüyle şiir üstüne kurulu oyunu Işıl Kasapoğlu yönetmiş. Dekoru, kostümü ve müziği son derece yalın, yerinde ve ölçülü. Tilbe Saran ve Cüneyt Türel'in rol aldıkları Abélard ve Héloise'da özellikle Tilbe Saran öyle içten, abartısız ve "hissederek" oynamış ki insanın neredeyse sahnedekinin Héloise olduğuna inanası geliyor. Aksanat'ta 15 Haziran'a kadar sergilenecek oyun 28-29 Mayıs tarihlerinde de yine Aksanat'ta, Tiyatro Festivali kapsamında sahnelenecek.

Ağıraksak öyküler
Altay Martı...

ÇIKTI! KİTAPÇILARDA..

"Olur şey değil! Adını zikretmek bile istemediğim menfur bir şahıs yazılarımı çalıp kitap yapmış. Süleyman, Necdet, Mehmet ve Nusret beyler! Rica ediyorum, birşeyler yapın. Sizin çevreniz geniştir. Temizletin şu adamı. Yoo, yanlış anlaşılmasın. Hamama falan gönderin yani, bi güzel keselesinler namussuz herifi. Nasıl olsa herkes gibi memleketin bütün tellakları da size tapıyordur. Belki bu sayede aklı başına gelir de bir daha kimsenin alınterini, emeğini çalmaz. Hayır Tansu Çiller'den bahsetmiyorum abi ya! Yazılarımı çalan adam diyorum Nusret Bey, tekaüt oldunuz artık, bir şeyi de doğru anlayın şu hayatta be!"

Hazım Ruhi

Sinema-Göz: Savaşan Belgeselciler nasıl başladı?

"Yetsin artık iki paralık doğrular
Süprüntüleri kafanızdan söküp atın!
Sokaklar fırçalarınız,
Meydanlar paletlerimizdir!..."
(Mayakovski)

V. DZİGA VERTOV, Sinema-Göz kavramını, "gözün görmediği şey olarak, zamanın mikroskop ve teleskobu, teleskop kamerası olarak, x ışını gözü" "Doğruyu ortaya çıkarıp gözler önüne serebilecek bütün süreçler" veya "düşünceleri ağır çekimle okuma" olarak açıklar. (Sovyetler'deki) "Devrimci sinemanın gelişme doğrultusu bulunmuştur" der: Bu yön (doğrultu) tam da aktörlerin başlarının ve stüdyoların çatılarının üzerinde geçip, doğrudan yaşama, gerçek dramatik ve dedektif gerçekliğe doğru akmaktadır." Günce'nin başlığına alıntı yaptığım kitabın adı olan "Devrim Sineması"nı bıraksaydım yazacağım konuyla, belki, sahaf buluşacaktı. Ama bu yazı sanıldığı gibi sinema yazısı değil. Bu alıntıdan bana gerekli olan Sinema-Göz kamerasını alıp belki filmleri değil seyircileri değiştiririz düşüncesiyle iki olayı görüntülemek istiyorum.

Sivas katliamı sonrası cenaze töreni... İnsan olarak birey olarak bu törene katılmam gerek diye düşünüyorum; savaş ortamında bile kabul görmeyecek bir vahşet yaşanmış; üstelik bu olay tek kişilik veya dar bir grubun gerçekleştirdiği olay değil. Halk dediğimiz; evine gittiğimizde bizi konuklayan, obasında ayran sunan, her anışımızda kar beyazı bir ahlak çağrıştırdığımız kişilerce gerçekleştiriliyor. Ne olmuştu da Sivas ellerinde çalınan saz(lar) ateşe atılmıştı. Bu ve benzeri sorulara yanıt aramaya zaman yoktu, göz kameranı alıp hemen törene katılmam gerekiyordu.

Anılardaki yürüyüşler, mitingler olumlu değil, hep kanlı geçmiş... O yüzden tedirginim, tedirgin olmak da hakkım. Tören, yürüyüş, miting, boykot gibi tepkisel içerikli eylem geleneği olmayan bir ülkeyiz. Her eylem devleti yıkmakla özdeşleştirilmiş. İnsanca yaşama koşullarıyla birlikte devletin kendisinin bile protestolarla yenileşeceği, olgunlaşacağı anlaşılmamış.

Neyse... Yürüyüş beklenilenin üzerinde bir kalabalıkla başlamıştı, halk pencerelerden, balkonlardan alkışlıyor, destekliyordu. Bir anlamda yürüyüş amacına ulaşmıştı; yağan yağmura karşın kalabalık dağılmamış, alkış sesleriyle daha da gürleşmişti. Başlangıçtaki tedirginliğim yerini şiire bırakmıştı, kafamın içinde iki dize genişlemek yayılmak için uğraş veriyordu: "Yağmur ritminde bir yürüyüş/ kalkış sesleriyle bu alkış/ alkış alkış... derken bir grup taşlarla, sopalarla Finan Faysal'ın binasına doğru saldırıya geçiyor. Sonuç; patlayan silahlar, yaralananlar, panik ve dağılış...

2 Mayıs 1996... Bozuk bir moralle. Orhan Koçak uğradı, 1 Mayıs'a katılıp katılmadığımı sordu. İstanbul dışında olduğum için katılamamıştım. Önce katılamadığım için üzüldüğümü sonradan katılamayışımın daha iyi olduğunu düşündüğümü söyledim. "Ben katıldım ama artık olayları nasıl yorumlayabileceğimi bilemiyorum, kafam karıştı" dedi. Benim neler düşündüğümü sordu.

Birden fazla Göz-Kameranın dolaştığı olayı yorumlamak kolay değildi. Körlerin fili tanımlaması gibi her Kör-Kamera olayın bir köşesini yansıtmıştı. Aslında benim, bizim olaylara nasıl baktığımızın bir önemi kalmamıştı. Sonuç önemliydi. Sonuca da ölü ve yaralı sayısının dışında bakmak gerekiyordu. Belki de en kestirme sonuç bir hademenin söyledikleriydi: "Sabırlı adamlarmış polisler, ben olsam hepsini tarardım." Asıl terslik bu özlü yargısında değildi, ikinci bağlantıdaydı: "12 Eylül öncesi biz de mi aynı şeyleri yapıyorduk acaba, şimdi "solcu olduğum için" kendimden utanıyorum." Bu hademenin söylediklerini "hadi canım sende" deyip hiçe sayabiliriz, fakat bu ortak kanı aydınıyla-cahiliyle bütün topluma mal olmuşsa burada biraz durmak gerekiyor. Gündökümüne bir anıyla başlamanın nedeni de buydu. Mitinglerin, yürüyüşlerin bir coşku yaşamak, kamuoyu oluşturmak, yandaş kazanmak, olumsuzlukları uyarmak gibi işlevi vardır. Her miting sonrası sonuç sosyalistlerin aleyhine işliyorsa demek ki "1 Mayıs'ta" buluşalım çağrısı amaca ulaşmak için yetmiyor. İçeriğin yanı sıra biçimini de gene biz(ler) düşünmek zorundayız.

Göz-Kamerayı madalyonun öteki yüzüne çevirmemiz gerektiğini işitir gibi oluyorum. Doğru, madalyonun öteki yüzünde asıl suçlular sırıtıyor. Ağır çekimle düşünebilmek için kamerayı önce "üç fidana" çevirmeniz gerekiyor. Fakat bütün olayların nedeni ve sonucu burada yatsa da gözümüzü bankalara saldıranlara, bazı solcu (!) yazarlarca "hain laleleri döven solcu kız"a da çevirmek zorundayız. Belki de görüntü karelerini buluşturabilmek için özellikle solcu yazarlara ve kamuoyuna "Yeldeğirmenlerine saldıran Don Kişot"u okuyarak işe başlamalıyız. Çünkü onlara başka türlü gecekondu bölgesinde çamur içinde yaşayan, olay anında can derdine düşmüş bir insanın laleleri bile simgesel bir düşman olarak görebileceğini açıklamak olanaksız olur.

Ama asıl olarak Göz-Kameramızı kendi içimize çevirmemiz gerekiyor. Mitinge gitmek ölmek, öldürmek için değil daha güzel yaşamak içindir.

OĞUZ ÖZDEM

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

Cenaze töreni ve Tansu Hanım

"Fakir hırsızlığa çıktığında, ay akşamdan doğarmış"
Özer ÇİLLER

Yıllık iznimi Marmaris'te geçirmedim. Oysa şirin bir beldemizdi; ben de insandım, benim de canım kumsal, deniz ve mehtap çekiyordu. Ama gelin görün ki amcam oradaydı. Cak cak konuşur, bunalımlarını anlatır, asabımı bozar diye Marmaris'e gitmedim. Bu saatten sonra kimsenin prostat mevzusunu çekecek halim de yoktu doğrusu.

Bodrum, Çeşme, Kuşadası, Kaş, Kalkan! Hangisini seçsem acaba diye düşünürken kan mı çekti nedir, bir de baktım ki Doğubeyazıt'ta bir yayladayım. Ulan ayaklarım deniz kenarını istese bile, beynim ille de Doğu'ya götürüyor beni be! Demek ki maceraperestim.

Sekiz-on gün gönlümce bir tatil yaptım orada. Koyun kuzularla dertleştim, yaylalardan soğuk sular içtim, özel timden temiz dayaklar yedim ve sonunda İstanbul'a döndüm.

1 Mayıs olaylarının hemen ertesiydi. Devlet erkanı, otomobil mezarlığında toplanmıştı. Hiç durur muyum, o sabah erkenden kalkıp traş oldum, kravat taktım, temiz çorap giyip yanıma da yüzelli gram kabak çekirdeği alıp mezarlığın yolunu tuttum.

Tüm büyüklerim oradaydı. 1 Mayıs'ta galerilerden çıkarılıp ateşe verilen arabalardan biri iri bir tabuta konmuş, üzerine de bir bayrak örtülmüştü. En ön sırada yer alan Süleyman Bey çok üzüntülüydü. Acıdan yüzü gerilmiş, dudakları titriyordu. Mehmet Ağar Bey'le Necdet Menzil Bey de bir köşeye çekilmiş fiskos ediyorlardı. Yanlarına yaklaştığımda Necdet Bey dişlerini gıcırdata gıcırdata söyleniyordu: "Anısını yaşatacağız. Kanı, pardon, süper benzini yerde kalmayacak."

Derken cenaze töreni başladı. Hoca efendi sordu:

- Merhumu nasıl bilirdiniz?

Cemaatte her kafadan bir ses çıkıyordu:

- İyi bilirdik. Lastikleri Lassa'ydı.

- Rot balans ayarı çok iyi bir arabaydı. Yazık oldu.

- Kimse onun debriyajına yan basamazdı.

- Saatte üç yüz kilometre yol yapılabilirdi, çok süratliydi.

- Anısı önünde saygıyla eğiliyoruz. Kahrolsun varoş çocukları.

- 1 Mayıs işçi bayramı dediler, güzelim arabanın başını yediler.

- Laleleri bile dövdü lan bu dürzüler. Mandal lan bunlar mandal.

- Hişt, Esat Bey! Mandal değil vandal vandal.

- Her neyse işte! Getti lan dağ gibi araba!

- Camları da unufak etmişler la!

- Türkiye Cumhuriyeti büyük bir devlettir. Gerekirse onlara da devlet töreniyle cenaze merasimi düzenleriz. Adriyatik'ten Çin'e kadar bütün camlara sahip çıkacağız. Köprü altı cam cam, varoşlara ş'apsın amcam.

- Pist, Süleyman Bey! Sakin olunuz lütfen! Efendim basın burada. Şak diye çekerler şimdi bu dediklerinizi. Biliyorsunuz artık herifler ciddi haber peşinde değiller. Bütün dertleri magazin. Cumhurbaşkanı'nın kravat iğnesini görüntülemek ya da başbakanın bluz düğmesine zum yapmak artık televizyon gazeteciliğinin bir parçası oldu.

- Kaç kişi ölmüştü lan o gün o meydanda?

- Ne bileyim yahu! İki diyen var, üç diyen var. Varoş çocukları yokoş oldu! Peh, espriye bak abicim ya! Hihohaha!

Konuşmalar böyle sürüp gidiyordu. Hoca efendi dayanamayıp, "Ey ehli Müslümanlar. Adam gibi cevap verin lan. Her şeyi kaidesine göre yapalım. Biz de biliyoruz ki bu araba değerlidir. Bunda bir cant var, nah şöyle, kolum gibi. Ama şimdi bunun sırası değil. Tekrar soruyorum. Merhumu nasıl bilirdiniz" diye haykırdı. Cemaat hep bir ağızdan bağırdı.

- İyi bilirdiiik!

- Hakkınızı helal ediyor musunuz?

- Helaaal!

- Tekbiiir.

- Allah-u ekber.

- Tekbiiir.

- Allah-u ekber.

- Şimdi de merhum binek otomobilin ruhuna, hep beraber, el fatiha!

Anaa! Şaşırdım kaldım. Millet bi tuhaflaşmıştı. O sırada kalabalıkta Tansu bacımı gördüm. Kendisi aynı zamanda anam oluyordu. Son dönemlerde hakkında çıkan örtülü ödenekten bir şeyler lüplettiği gibi dedikodulara kesinlikle katılmadığımdan yavaşça yanına yaklaşıp desteğimi sunmaya karar verdim. Neden, çünkü ana gibi yar olmaz! Anam ağlamalıydı.

Leylek gibi yürüyerek Tansu Bacım'a yaklaştım. "Anam, bacım" diye seslendim. Gözleri parıldadı.

"Yavruuum, oğluuum, Hazımıım" diye ağlayarak boynuma sarıldı. Türk filmlerindeki gibi dramatik bir sahneydi. Bir süre öyle kaldık. Sonra yumuşak bir sesle sordum:

– Doğru değil, değil mi? Örtülü ödenek filan, hortumlama hikayesi filan, hepsi yalan değil mi Tansu aney!

– Yalan Hazımım. Müslümanların kutsal kitabı, hişt Yalım, Esat neydi o yahu, hah Kur'an'a el basarım ki yalan! Hayatımda örtü olarak bi tek kenarı dantelli masa örtüsü bilirim.

– Bir de seni dolandırmışlar diyorlar.

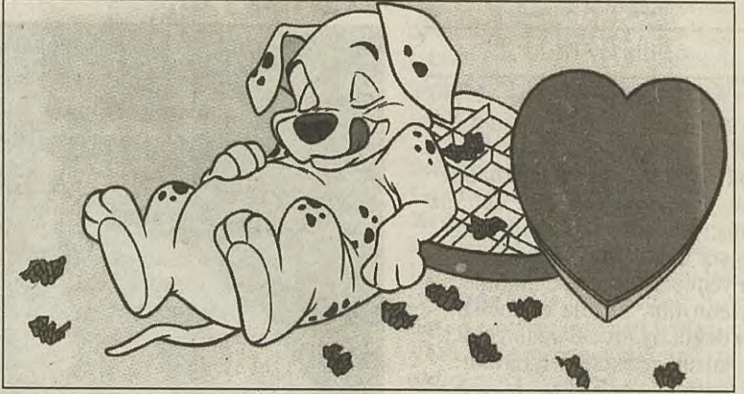
– Külli yalan Hazımım. İftira. Selçuk Parsadan denen o herif yüzünden başım ne belalara girdi bilsen. Geçenlerde Hakkari'den biri arayıp, ben uzman çavuş bilmem kimim. Bana şu kadar para verirseniz önümüzdeki yerel seçimde ANAP'tan en az 10 bin oy çalıp DYP'ye aktaracağım dedi.

– Vermeseydin bacım, vermeseydin anam.

– Keriz miyim. Ama serde politikacılık var ya! Yine de sordum. Nasıl yapacaksın dedim. Gayet sakin açıkladı. ANAP'a oy verecek bölgelerden sandıkları kaçıracam dedi. "Olur mu hiç öyle şey" dedim. Oluyormuş. Geçmişte Doğu ve Güneydoğu'da çok yapmışlar bunu. Beğenmedikleri parti olursa sandıklar yallah!

Vay bee! Dudağım uçukladı. Bi şey daha soracağım aney! Örtülü ödenekten para aldıysan nereye harcadığını niye söylemiyorsun?

– Olmaz. Savaş çıkar, kan çıkar. Milli takım Avrupa Kupası'na katılamaz. Kaliforniya'da deprem olur. Kadınlar düşük yapar. Genç kızların kepek sorunu başlar. Balkanlar'dan soğuk hava dalgası gelir. Memleketin bütün tersanelerine girilir. Pek sanmıyorum ama, ÖDP iktidara gelir. Cehennemde cayır cayır yanarız. Ülkenin yarısı ishal olur. Trafik canavarı can almaya devam eder. Pakistan'la Kanada birbirine girer. Fidel Castro hepimizi oyar. Bu kış komunizm gelir. Güreşte tek altın madalya bile alamayız. HADEP'liler hapisten çıkar. Engin Civan'ı İnterpol yakalayabilir. Lenin hortlayıp gelir.

– Ay, dur başım döndü. Durum bu kadar vahim mi aney?

– Sen ne diyon kara kaşlım. Gözünün çapağını yediğim Hazım'ım. Çok kötü şeyler olur. Kesinlikle açıklayamam. Takunya tak tak, ezan sesi bayrak!

– Ben zaten hiç inanmamıştım bacım. Hazım sana kurban olsun.

– Sağol! Eh, cenaze de bitti. Ben artık kaçayım.

– Nereye?

– Amerika'ya, ay pardon, yalıma diyecektim.

– Güle güle Tansu Bacım. Bu memleketi istediğin gibi yönet. Seni sevmeyen ölsün. Gööötüüür! Yarasın!

- *Kesinlikle adını zikretmem. Adının baş harflerini yazayım da lafımın kendisine olduğunu anlasın istedim, o da olmuyor. (Ayıp lan!) Duyduğuma göre 25–26 Mayıs'ta TÜYAP Ankara Kitap Fuarı'nda Leman Standı'nda imza günü varmış. Bana müsade, bu gece Mavi Tren'le Ankara'ya gidiyorum. Kocatepe Cami'inden cenaze törenini naklen izleyebilirsiniz. Ya o ya ben!*

Meis Cafe/Bar

Pazartesi 22.00 GRUP İSTANBUL

Salı 22.30 EZGİNİN GÜNLÜĞÜ

Çarşamba 22.30 BÜLENT ORTAÇGİL

Perşembe 22.30 KÜL KEDİSİ

Cuma-Cumartesi 22.30 KAĞIT GEMİ

Pazar 22.30 KÜL KEDİSİ

Beyoğlu Mis Sok. No: 20

HALK SİLAHLANINCA
Durruti ve İspanya Anarşist Devrimi

Hijos de la Noche.
"Gecenin Çocukları" derlerdi kendilerine.
Çılgın, isyancı, soyguncu, devrimci ve anarşisttiler.
Büyük bir düşü vardı onların;
her türlü otoriteyi bütün izleriyle
ortadan kaldırmak istiyorlardı.
Geceyi severlerdi.
Ve otuz yıllık canhıraş bir
mücadeleden sonra,
yıldızlı bir temmuz gecesi,
el bombaları, tabancalar,
tüfekler ve dizginsiz bir
özgürlük tutkusuyla
silahlanmış olarak,
otoriteyle nihayi
hesaplaşmaya girişmek
üzere ayağa kalktılar. Tutsak yaşamın
son gecesi olacaktı bu. Çünkü otuzaltı saat sonra
İspanya'nın yarısında otoriteyi ortadan kaldıracak
ve anarşiyi Barselona'dan Aragón kırlarına
kadar yayacaklardı...

Kaos Yayınları
Tel: 518 25 62

Çıktı!..

Çevre Radyo

105.7

Emeğin, özgürlüğün kardeşliğin sesi...

Doğru ve hızlı haber...
Evrensel bilgi ve kültür...
Geleneksel ve çağdaş dünya müziği..

"Kuşlar her yıl Peru'ya ölmeye giderler.." Ya sen...

Tahir Temeloğlu
1962-...

Sistem muhalifi güçler

Amaç ve araçta uyum

Teslim TÖRE

Bir siyasal örgütlenme, toplumsal sistemin temel çelişkilerinin yaratmış olduğu sistem karşıtı güçlerin dokusal özelliklerine uygun bir bileşkeye dayanıyor, amaca uygun bir araç olarak konumlanabiliyorsa tarihsel işlevini yerine getirebilir. Somutta, işçi sınıfı ve emekilerin siyasal örgütlenmesi, yukarıda sıralanan bağlamda bir bütünsellik taşıdığı durumda tarihsel işlevi olan dünyayı dönüştürme yeteneğine kavuşabilir. Dünya devrim mücadelesi tarihinde, dönüştürme yeteneğini, sadece sisteme muhalif güçlerin bir bileşeni haline gelmeyi başaran parti ya da örgütlerin gösterebildiğini görmekteyiz.

Kapitalist sistemin temel muhalif sınıfı olan proletarya ve onun ideolojik siyasal hareketini temsil eden sosyalistler, sisteme muhalif tüm güçleri kapsayan politikalar ve buna denk siyasal örgütlenmeler üretemedikleri sürece, ne kendisini, ne de diğer ezilenleri kurtaramazlar. Her ülkenin koşulları, tarihsel gelenekleri, konjonktürel durumu, sisteme muhalif güçlerin bileşiminde çeşitli farklılıklar gösterir. O nedenle tek tip, kalıplaşmış yapılanmalarla her koşulda varlık gösterip, tarihsel işlevini üstlenmek mümkün olamayacağı gibi, evrensel özden tümüyle kopuk, sınıf değerlerinden uzak, amorf yapılanmalarla da etkin bir sistem muhalefeti sürdürülemez. Öyleyse, ülkenin tarihsel, konjonktürel olgularının ve temel ekonomik siyasal koşullarının, sistem karşıtı güçlerin bileşiminde yarattığı değişimleri göz önünde bulunduran, bu değişimleri mücadele tarzı ve araçların konumlanmasına yansıtan bir siyasal örgütlenme fikrini benimsemek gerekmektedir.

Bu perspektiften bakıldığında, günümüz dünyasında, kapitalist egemen sınıfın dışında kalan sosyal sınıf ve katmanların genel emek gücü boyutunda bir eklemlenme sürecine girdiğini görürüz. Bu eklemlenme, sınıf bileşimini etkilediği gibi, sisteme muhalif güçlerin boyutlarında da bir genleşme sağlamaktadır. Başka bir ifadeyle, işçi sınıfının müttefik güçleri manzumesinde yeni bileşenlerin yer aldığına tanık olmaktayız. Örneğin geçmişte işçi–yoksul köylü temel ittifakı ekseninde öngörülen ve bugüne göre sınırları daha kesin ve yalın bir bileşkeye oturan ittifaklar yelpazesine, bugün yabancılaşmanın korkunç boyutlarda derinleşmesi sonucu insani boyutlu hareketler, sınıfdışı güçler katılmakta, sınıfın mücadelesiyle eklemlenmektedir. Hatta bu genleşme, sisteme muhalif olan güçlerin aynı partinin bileşenleri haline gelmesine yol açmaktadır.

Güçlü bir zemin

Söz konusu eklemlenme Türkiye'de kendine özgü bir siyasal yapılanmanın doğuşuna güçlü bir zemin oldu. Örneğin, bana göre ÖDP, böyle bir nesnel zeminin siyasal yapılanmasıdır. Birçokları, ÖDP'yi farklı siyasi örgüt, çevre ve geleneklerin birlik projesi olarak nitelendirirler. Siyasal boyutta böyle bir yanı olmakla birlikte, nesnel yapıdaki eklemlenmenin güçlü dürtüler sağladığını görmek gerekiyor.

Diğer pozitif bilim dallarına göre, daha karmaşık bir alan olan toplumbilim, yöntem olarak buluşlarla, mucitliklerle ilerlemez, ancak çağının bilimsel gelişmeleri ve buluşlarından esinlenmeden de edemez. Yani, biyoloji, fizik, kimya gibi dalların geliştirdiği kurumların çeşitli referanslarından yararlanır. Pozitif bilimin diğer dalları, doğada, evrende var olan, ancak henüz bilinmeyeni keşfeder, bilinir kılar. Ama toplumbilim, var olana, herkes tarafından görülen ve bilinene bilimsel ifadeler verir, bir sanatçı ustalığıyla şekillendirir. Bir biyolog, hücre, DNA veya RNA'ları keşfederek, kendi alanının mucitlerini yaratır, ancak "toplum mühendisliği"nde mucitlik değil, sanatsal ustalıkla var olan olgulara biçim vermek vardır. Onun için toplumbilimin mucitleri değil, tarihsel, toplumsal ve siyasal önderleri vardır. Ancak, az önce de belirttiğimiz gibi, toplumbilimin tarihsel siyasal kuramcıları, kendi çağının bilimsel buluşlarından esinlenirler.

Örneğin, Bolşevik partinin monolitik yapılanması, Lenin tarafından o dönemin fizik kuramının tanımladığı, atom çekirdeğinden esinlenerek, "çelik çekirdek" kavramıyla tanımlanıyordu. Yukarıdan aşağıya sıkı çekirdek örgütlenmesi kendi döneminin koşullarına paralellik arzediyordu. Bugünse marksistler organize olmada, doğal olarak parçacıklar kuramından etkileneceklerdir. Bolşevik Parti'nin çekirdek kuramından esinlenmesinin bilimselliği gibi, günümüz marksistlerinin çok bileşenli bir partinin oluşturulmasında parçacıklar fiziğinden esinlenmesi, parçacıkların ahenkli ve esnek biçimde bir eksen oluşturmalarının partinin yapılanması ve işleyişinde örnek alınması da bilimsel bir yöntemdir.

Onlarca yıllık birikim

ÖDP'nin oluşumuna bu bilimsel esinlenme noktasından bakacak olursak, ÖDP'nin mimarlarının Türkiye devrim mücadelesinin önemli birikim ve değerlerine sahip sosyalistler olduğunu söyleyebiliriz. Türkiye devrim mücadelesinin, farklı alanlarının onlarca yıllık birikim ve değerlerine sahip bu sosyalist güçler, sistem karşıtı bir dizi muhalif güçlerden sadece biri olan sosyalistlerin partisini değil, sistem karşıtı bütün muhalif güçlerin ortak bir eksen etrafında hareket edecekleri bir parti yarattılar.

BSA, BSP, GBK ve GBK–BSP görüşmelerinin, ortak eylemliliklerinin kurulduğu süreç ve bu sürecin ÖDP ile somutlaştırılması, parçacıklar kuramının "toplum mühendisliği" girişimiyle örgütlenme ve siyaset alanına uyarlandığı izlenimini yaratıyor.

Dünyanın başka ülkelerinde bir benzerinin olup olmadığını bilemiyorum. Ama, Türkiye'de böyle bir yapılanma ilk kez oluşuyor. İlk kez sosyalistler sadece kendilerini örgütlemek için değil, kendileriyle birlikte sisteme muhalif tüm emek güçleri ve çeşitli sosyal hareketleri de örgütleyen bir partinin kurulmasına öncülük ediyorlar. Tekelci bir anlayışla değil, sistem karşıtı güçlerin kendilerine ait hissedip, kendileri için politika üretecekleri ve sistemi birlikte dönüştürecekleri bir siyasal alternatif yaratıyorlar. Evet bu yeni bir tarzdır. Reddedilmeden önce incelenmeli, eleştiri salvosuna geçip vurmadan önce onu yaratan dinamikler anlaşılmaya çalışılmalı, bu yeni deney Türkiye devrimci hareketinin ortak kazanımı haline getirilmelidir. Daha ilk günde bile, kendisini takiben kurulmaya başlayan, söylemde farklı olsa da aynı tarzı denemeye çalışan sol, emek ya da sosyalist isimli partilerin doğması, birçok illegal örgüt ya da çevrelerde açık ya da yasal parti adı altında parti tartışmalarının başlaması, bu girişimin olumlu bir tartışma zemini yarattığının ve yakından izlendiğinin göstergesidir.

Sistemi baştan aşağı değiştirme

Günümüz koşullarında, yabancılaşmanın derinleşmesi temelinde oluşan insani boyutlu sistem muhalifi güçler, emek, özgürlük ve barış mücadelesi ekseninde, işçi sınıfı ve genel emek gücüyle hızla bir araya gelmektedirler. Bunların sistemi baştan aşağı değiştirme ve dünyayı dönüştürme kavgasında bir siyasal partinin kucakladığı güçler haline gelmesi sağlanmadan, gerçek bir devrimci hareket ve devrime yürüyüş gerçekleştirilemez. Bugün eski ekseninden kopmuş, kimi yerde siyasal kimlik, kimi yerde kültürel kimlik boyutunda örgütlenmeye çalışılan Alevileri, memurları, gençleri, çeşitli uzmanlık ve meslek alanlarında organize olan bilim emekçilerini, sistem alternatifi bir siyasal yapılanma eksenine sokacak; eski statükosunu parçalayıp atmış, fakat Türk halkıyla, özgürlük, eşitlik ve kardeşlik temelinde bir sözleşme yapmak isteyen Kürt halkına muhatap olabilecek ve dolayısıyla da tüm bu güçlerle geleceğin toplum düzenini bugünden örerek, toplumsal ilerleme ve nitel sıçramaya alan oluşturacak bir siyasi irade yaratmak zorunludur.

ÖDP bütün bu zorunlu gereksinmelerin siyasi iradesi olmak amacıyla kuruldu. Ancak, kendini bu gereksinmeleri yanıtlayacak boyutta geliştirip geliştiremeyeceğini süreç gösterecektir. Öte yandan, amaçlarına uygun bir araç niteliğine kavuşup kavuşamayacağı da etkili olacaktır.

Bu nedenle, ÖDP sadece bileşenleriyle değil, amaçladığı sosyalizm ve öznesi ile de eşyanın tabiatı gereği farklı bir yapılanma ve işleyişe sahip olmak durumundadır.

Bir dizi başka sorun

Örneğin, yaşanmış olan sosyalizm deneyleri gösterdi ki, sermayenin sınıfsal egemenliğine son verip, emek–sermaye çelişkisini çözmek ve üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet sahipliğini ortadan kaldırmakla her şey çözümlenip bitmiyor. Bir dizi başka sorunla birlikte, esas olarak yabancılaşma devam ediyor. Bu yabancılaşmanın derin boyutlara ulaştığı ve sosyalist sistemin yıkılışında temel bir rol oynadığı açıkça ortaya çıkmıştır.

Bu deneyimler, sosyalistlere örgütlenmede; sermayeye karşı sınıfı, yabancılaşmaya karşı insanı temel özneler olarak görmeyi ve hatta insanı öne çıkarmayı ve sosyalizmde özneyi insan olarak belirlemeyi öğütlüyor. Amaçlanmış olan sosyalizmde, sadece sermayenin egemenliğini değil, yabancılaşma olgusunu da bütün neden ve sonuçlarıyla ortadan kaldırmayı bugünden projelendirmek gerekiyor.

ÖDP, yaşanmış olan sosyalistlerin acı dolu tarihinden ve ödenmiş olan ağır bedellerden gereken dersleri çıkararak, öznesi insan olan sosyalizm için mücadele etmeli, araç bu amaca uygun hale getirilmelidir.

Kuşkusuz, ÖDP henüz yolun başındadır. Kendisini yeni bir tarzın, amaca uygun bir örgütlenmesi olarak şekillendirme aşamasındadır. Henüz olması gereken yerde değildir. Ama bütün bu olumsuzluklara rağmen, geleceğe dönük önemli dinamiklere ve potansiyellere sahiptir. Gelinen bu noktada, eleştirel yaklaşmakla birlikte, görülen eksikleri gidermek için çalışmak, ÖDP'yi olması gereken yere taşımak, sosyalistlerin önemli bir sorumluluğudur. ÖDP çok önemli tarihi momenti yakalamış durumdadır. Sosyalistlerin ve ÖDP'nin diğer bileşenlerinin bu tarihi momenti iyi değerlendirmesi gerekiyor. Tarihin tekerrür etmediğini ve etmeyeceğini unutmamak lazım.

Yar saçların lüle lüle

Sevim
Yeşim ELİBOL

Yazıyı okudukça bu başlıkla ilgisini bir türlü kuramayacaksınız. Boşuna uğraşmayın zaten yok! Hüseyin Atıcı'nın 20 Nisan 1996 tarihli SÖZ'deki "ÖDP ve Kadın kotası" başlıklı yazısında, "Kota uygulamasını savunanlar bazı yönlerden kemalistleri andırıyor" saptaması gerçekle ne kadar ilintiliyse bu başlık da bu yazıyla o kadar ilintili.

Neden bu kadar tuhaf yazıyoruz. Çünkü galiba biraz sıkıldık. Usandık, ama uslanmamışız ki, hala yazıyoruz. Hazır Hüseyin Atıcı "Kota savunucuları" gibi bir kategori icat etmişken, biz de "kotayı (nedense) bir türlü hazmedemeyenler" diye bir kategori bulduk. Kotayı bir türlü hazmedemeyenler yazmaktan usanmadılar. Üstelik Hüseyin Atıcı örneğinde -ancak bir erkeğin akıl edebileceği tarzda- aynı yazının hem SÖZ'de, hem Ekspres'te yayınlatıldığını görüyoruz. Ne kadar ekonomik bir yöntem değil mi? Doğrusu biz kadınlar bu kadarını akıl edemezdik. Yanlış anlaşılmasın, elbette yazacaklar, dergilere de yollayacaklar, hatta yine Hüseyin Atıcı gibi herkesi genel kurulda muharebeye -pardon- mücadeleye çağıracaklar: "Bu nedenlerden dolayı, kota ve disiplin suçlarıyla ilgili maddeleri birlikte düzeltmek için herkesi Genel Kurul'da ortak hareket etmeye davet ediyorum."

Verili siyasi kültürümüzde duyguların, dolayısıyla da gözyaşlarının yeri yoktur. Çünkü bir güç gösterisidir yapılagelen. Bunu biliyoruz bilmesine, ama yine de Hüseyin Atıcı'nın yazısını okurken zaman zaman gözyaşlarımız tutamadık.

'Eğitici' bir üslup!

Ezen cinse mensup olmasına rağmen Hüseyin Atıcı, "Bizler (Kadınlar) adına", "bizler için" kota dolayımıyla bizim "ayrıcalığımızı" sorguluyor ve son derece "eğitici" bir üslupla bu konuda bizi aydınlatıyor (bir erkek olarak kendi ayrıcalıklarını sorgulamasını bekleyemezdik herhalde). Her şey çok açık; "Ancak bugün hem böyle bir durumda değiliz, hem de bu kotanın kadınların özgürleşmesine bir faydası olmayacağı açık." Bunu başından beri nasıl göremedik?

Ne diyelim, Allah Hüseyin Atıcı gibi erkekleri başımızdan eksik etmesin, yoksa kendi sorunlarımız hakkında nasıl aydınlanırdık? Her şeyi bir bilene danışmak gerektiğini atalarımız zaten belirtmiş, bize olsa olsa haddimizi bilmek düşer!

Hüseyin Atıcı af buyursun, elimizin hamuru ve kadın aklımızla da olsa biz onun iddialarında bazı sorunlar gördük.

Atıcı'nın bizim sorunlarımıza kafa yormaktan kafası karışmış olmalı ki yazısını bir yerinde, "Topluma egemen iki cinsten biri" diye bir ifade kullanmış. Hani, kadın aklı, bilmiyor olabiliriz diye oturduk, "adamakıllı" kitap karıştırdık. Hiçbir tarih, antropoloji, sosyoloji, siyaset bilimi kitabında ... çoğunu erkekler yazmış- böyle bir ibareye rastlamadık. Hani dili mi sürçtü diye diğer dergiye yolladığı, bir hafta arayla yayınlanan tıpatıp aynı yazısına baktık. Yine aynı ifade; "Topluma egemen iki cins." Eee, akıl öğretmek de kolay iş değil hani; insanı bir sürü şeyden alıkoyar; eleştirdiği konuları etraflıca araştırmak gibi.

Endişelenmesine gerek yok

Yine Hüseyin Atıcı kotanın yüzde 30 oranının bir iç tutarlılığı olmadığını buyurmuş. Kendisi kotaya karşı olduğunu belirttiği yazısında bir yüce gönüllülükle yüzde 50 oranını daha tutarlı bulmuş. Biz de kaygılarını haklı bulduk, ancak endişelenmesine gerek yok, bu oranı en kısa zamanda yüzde 50'ye çıkarabiliriz. Hüseyin Atıcı BSP sürecinde olmadığını belirtmesine rağmen, bu oranın BSP'de SHP'nin yüzde 25'lik oranını geçmek için kabul edildiğini sandığını da sözlerine eklemiş. Bu davranışı toplumumuzda çokça yaygın olduğu üzere adresi bilmeden yol tarif etmeye benzettik biraz. Üstelik okuduğunu ima ettiği daha önceki yazımızda BSP'de kotanın oranının nasıl belirlendiğini uzun uzun anlatmıştık.(Bkz. 2 Mart 1996 tarihli Express dergisi, Yeşim Elibol, "Kota Kadınlara Bahşedilmedi.")

Biz yine de yüzde 30 oranının nedenlerine tekrar değinelim: Dünya nüfusunun yüzde 53'ünü oluşturan kadınların karar mekanizmalarında ortalama yüzde 10 olan temsilini iradi önlemler almaksızın artırmanın mümkün olmadığını kendi deneyimlerimiz de ortaya koymaktadır. (*) Bu önlemlerden biri olan kota uygulaması bir alt sınırı ifade etmektedir. Yüzde 30 oranı ise SHP'deki uygulama referans alınarak seçilmiş bir oran değil, bir dizi değişkenlerin sınırlayıcılığıyla belirlenmiş, fakat artırılması hedeflenen bir orandır. Partilerde kadınların dışlanmışlığı ve karar mekanizmalarına talip olma konusundaki güvensizlikleri (kadınlık durumunun belirlediği) gibi değişkenlerin dikkate alınması sonucunda, kadınların kendilerini ezilen bir cins olarak ifade edebilmeleri için gerekli alt sınır, yani kota oranı ortaya konmuştur. (Ayrıntı Yayınları'ndan çıkan Demokrasinin Cinsiyeti adlı kitap incelenecek olursa, tüm dünyada da kota uygulamalarında -çoğunlukla- yüzde 25'in altına düşmemek yönünde bir eğilim olduğu görülür.)

Hüseyin Atıcı yine Express'teki yazımızdan hareketle, tüzüğümüzdeki kadınlara yönelik şiddetle ilgili madde için şöyle diyor; "Feministlerin eseri olmasıyla övünülen bu madde belki parti içinde kadınlara yönelik şiddetin önünü kesebilir. Ancak ne yazık ki toplumumuzda şiddet uygulanan tek kesim kadınlar değil. "

Kendine feminist demeyen kadınlar

Bahsedilen yazıya bakıldığında görülür ki, ne kota, ne de disiplin maddesi sadece feministlere maledilmiştir. "Kadınlar" söylemi yazıda, bu talepler için mücadele eden, ezildiğinin bilincinde, ama kendine feminist demeyen kadınları da kapsamak için özellikle seçilmiştir.

Yine Hüseyin Atıcı, "Olması gereken, ama eksik olan bu madde, ya 'kadın' kelimesi çıkartılarak genelleştirilmeli ya da toplumda şiddete maruz kalan diğer kesimler de (Çocuklar, cinsel tercihi farklı olanlar, yaşlılar..) bu maddeye eklenmelidir" diyor. Dışarıya karşı siyasi projeksiyon sunan parti programında yer alan iddialar, parti-iç hayatı düzenlemek üzere oluşturulmuş tüzükte karşılıklarını bulmalıdır. Dolayısıyla kadınların ezilen bir cins olduğuna programında yer veren bir parti, tüzüğünde, kendi iç hayatında bu duruma nasıl karşı konulduğunu somutlamak zorundadır. Bu anlamda, disiplin maddesi ve kota örneğinde görüldüğü gibi, kendiliğinden gerçekleşmeyip, bir diğer Çankayalı arkadaşın (Kemal İnal) da dediği gibi "Sahici mücadelelerin sahici kazanımları" olarak ortaya çıkmaktadır. Diğer ezilen kesimlerin de benzer mücadeleler sonucu kendileriyle ilgili tüzük maddeleri oluşturmaları, onları bu partinin vizyonu olmaktan öteye taşıyacaktır.

Yukarıdaki alıntıya devam edelim; "Acaba bu tutarsızlık, yaşamı, mücadeleyi sadece kadın-erkek çelişkisi düzleminde ele almaktan mı kaynaklanıyor?" Hüseyin Atıcı'ya bu sefer de bizi gaflet uykusundan uyandırdığı için teşekkür etmek istiyoruz. Biz hayatı sadece kadın– erkek çelişkisi düzleminde görüyorduk, yazısını okuyana kadar. Diğer arkadaşlar adına konuşmayalım, ama biz ikimiz şuursuzca önce BSPyi sonra da ÖDP'yi seçmişiz. Zaten ÖDP'yi de feminist parti sanmıştık, meğerse değilmiş. (Ö-D-P harflerinin açılımını da -"P" hariç- bir türlü bulamamıştık zaten.)

Aklımızın yettiğince, kotaya kaynaklık eden kadınlar lehine ayrımcılıktan ne anladığımızı ifade ettikten sonra, Hüseyin Atıcı'dan tarihsel açıklamalara devam edeceğiz.

'Toplum eşit bireylerden oluşur' yanılsaması

Daha önce de birçok kere belirttiğimiz gibi, eşit koşullara sahip olmayan bireylere eşit davranmak eşitsizlikleri sürdürdüğü gibi, aynı zamanda burjuva ideolojisinin ürettiği yanılsamanın da yeniden üretimine hizmet eder: Toplum, eşit bireylerden oluşur yanılsaması.

Yeniden ve inatla yola çıkmak herhalde yanlışlarımızda inat etmek olmasa gerek. ÖDP gibi bir sol/sosyalist partinin iç hukuku ne burjuva hukuk anlayışının ölçütleriyle, ne de onun "eşitlik" kavrayışıyla kurulabilir.

Bir düşünelim: Düzen partini yapma gücünü bize veren nedir? Hangi parti bugün "biz kadınların özgürleşmesine karşıyız" der? Refah Partisi bile söylemez bunu. Biz, özgürlükten erkeklerin özgürlüğü, dayanışmadan da erkek dayanışmasının anlaşılmadığını düşündüğümüz bir partide varız. Elbette bu dünyanın biz ayaktan başa (baştan ayağa demek gafletinde bulunmayacağız!) değişmesini istiyoruz ama partimiz, "hemen bir devrim yapalım, ertesi gün de kadınların ve diğer ezilenlerin haklarını düşünürüz" demiyor bildiğimiz kadarıyla. Bu parti son kertede sınıf iktidarını reddederken bunu indirgemeci ve ertelemeci bir anlayışla yapmıyor. Sınıf iktidarı kadar, var olan cins iktidarını ve diğer tüm iktidarları da reddediyor. Bugünden yarına hemen olmayacağının bilinciyle de olsa topyekün bir başkaldırı örgütlüyor ve işe kendi samimiyetini kurgulayarak başlıyor. Biz içtenliğin partisinden bunu anlıyoruz.

Kota, kadınlar lehine ayrımcılığın bir biçimi, teknik uygulanışı. Hiçbir zaman hiçbir yerde –eğer bilincimizi yitirdiğimiz bir an yoksa– kota tüm sorunları, çözer demedik. Biz ısrarla, bin defa, "kota bu koşullarda gerekli, ama yeterli değil" dedik, sürekli.

'Tarihsel açıklamalar'a devam

Hüseyin Atıcı'dan tarihsel açıklamalara devam ediyoruz: "Eğer sistemin köklü değişimi, yıkımını savunuyorsanız, sistemin size verece[ği]/ verdiği bu tip haklardan ve düzeneklerden faydalanmakta bir sakınca görmezsiniz. Ama eğer bu düzeni yıkmayı hedefleyen ve yeni bir dünya idealini içinde yaşatan insanlarla birlikte hareket ediyor ve bu idealleri siz de paylaşıyorsanız, böyle bir kotayı kullanarak/savunarak, hem partideki insanlara, hem de kadın olmaktan yararlanarak seçildiğinizden dolayı kadınlara haksızlık etmiş olursunuz. Hemcinslerinize haksızlık etmiş olursunuz, çünkü yönetsel bir organa bir insanın sadece kadın olduğu için getirilmesi/seçilmesi kadın sorununun çözümüne hiçbir katkıda bulunmaz. Yüzde 30'luk kotayla, günde 9 saat çalışan, iki saat işe gidiş–dönüş yollarında sürünen, akşam evine döndüğünde yemek yapmak ve çocuklarıyla ilgilenmek "zorunda kalan" emekçi kadınlar mı yönetime girecek? Hayır kimse kimseyi kandırmasın. Altyapı ilişkileri değiştirilmeden emekçi kadınlar maalesef aktif siyasi hayata katılamayacak."

Kadın dostu çok erkek gördük, ama bu kadarını asla. Kadın cinsinin iç ilişki ve çelişkileri üzerine ne kadar da düşünmüş, üşenmemiş yazmış da üstelik. Şimdi siz kalkıp böyle bir erkeğe hiç, "Sorması ayıp, bize yönetici erkek profilini verir misiniz, hani şu karar organlarına yüzde 30 kota olmasa neredeyse yüzde yüz oranında girecek olan erkek profilini" diyebilir misiniz? Üstelik erkekler iş çıkışı siyasi toplantılara katılırken, co-

evin tüm iş yükünü üstlenmek zorunda kalmak da kotadan giren kadınların hemcinslerine oynadıkları bir oyun olsa gerek. Evet kimse kimseyi kandırmazsa iyi olacak.

İşçi kotası

Siyasetin toplumsallaşamaması, elitizm gibi önümüzde duran ciddi sorunların kotayla ortaya çıktığı iddia edilmeyecek her halde. Pozitif ayrımcılığın (ya da kadınlar özelinde kadınlar lehine ayrımcılığın) politikasının yapılması, elitizmin aşılmasının yolunu açar ve işçi tanımında ortaklaşıldığı takdirde, bir işçi kotası önerilebilir.

Yönetsel bir organa sadece kadın olduğumuz için getirilme iddiası ise "yetkin olmadığımız" için kotaya karşı olan arkadaşlarımızı –hani deyim yerindeyse– mumla arattı. Sol/sosyalist bir partiye hiçbir kadın –bizim gibi yanılıp feminist parti sanıp, programı okumadan şuursuzca gelmiş kadınlar hariç– sadece kadın olduğu için gelmez. Bunun için dışarıda öncelikle dergilerden, derneklere, platformlardan bilinç yükseltme gruplarına kadar bir dizi örgütlenme vardır.

Yine Hüseyin Atıcı diyor ki: "Kota uygulamasını savunanlar bazı yönlerden kemalistleri andırıyor. Savundukları kotaya ilişkin duyarlılıkları cumhuriyetimizin ilk yıllarında TBMM'de çeşitli meslek gruplarının (doktor, mühendis, avukat...) temsiline ilişkin duyarlılığa denk düşüyor. Neden "Yar saçların lüle lüle" anlaşıldı mı?

Kadınların temsil duyarlılığı ile doktorların temsil duyarlılığını birbirine benzetmek, yani ezilen bir grupla bir meslek grubunun temsil duyarlılıklarını eşitlemek! Hüseyin Atıcı yazısının bir başka yerinde de ABD'deki azınlıklara verilen kotayı örneklerken, bu sefer de ezilen olmakla azınlık olmayı birbirine karıştırıyor. En ilginç iddiası ise; "Kemalizm 70 yıl önce çıkarttığı (pek çok yasadan biri olan) kıyafet yasasıyla bugün ne kadar hezimete uğradıysa, bu kota da kadın mücadelesine o kadar katkıda bulunacaktır." Pes doğrusu! Sanırım belirlemekte fayda var: Kadınlar ne azınlıktır, ne de bir meslek grubu; kadınlar ezilen bir toplumsal gruptur ve dünya nüfusunun yarısından çoğunu oluştururlar. (Tabii bu arada kota da Atatürk inkılaplarından biri değildir!)

Gerek kadın hareketinin yıllarca verdiği mücadeleler, gerekse de ÖDP bileşenlerinden kadınların kuruluş süreci içinde elde ettikleri hakların geri alınmasının o kadar da kolay olmadığını önümüzdeki süreç gösterecektir. Ne diyelim, biz de orada olacağız. Genel Kurul'da görüşmek üzere...

NOTLAR:

(*) ÖDP bileşenlerinden BSP'nin 1. kongresinde kota tüzük maddesi olarak kabul edilene kadar geçen yaklaşık bir buçuk senelik süreçte 20 kişilik il yönetiminde 3, 120 kişilik PM'de 10, 25 kişilik MYK'da yalnızca 1 kadın vardı. Diğer ÖDP bileşeni GBK ise, 20 Ocak'taki ÖDP PM seçimi gündemli Ankara toplantısında 38 kişilik listesinde yalnızca 5 kadın göstermiştir. Kotasız ÖDP bileşelerinin hali!

Nereye ve ne yapmaya çağırıyoruz insanları?

Gökçen ART

Bugüne dek gözlediğim kadarıyla gerek toplantılarda, gerekse SÖZ'de insanlar bildik bir ortamda olmanın rahatlığı ile kendi ontolojilerinden hareketle partiye-parti içi kamuoyuna- birtakım beklentiler ve kaygılar sundular. Ancak korkarım tek tek öznelerden-öznelliklerden kolektif özneye geçiş süreci henüz başlamadı bile. Bunun da temel nedenlerinden biri bir yorumlayışla çok olumlu görülen, ancak benmerkezcilikten kurtulabilmiş, kolektif bir anlamla yüklenmediği sürece -bence- yanlış olan "parti benim" görüşüdür. Ben burada ÖDP'nin varoluşsal problemini, sosyal psikolojik yapısını ve bu yapının doğurduğu siyasi açmazlarını -rahatsızlık duyduğum nokatalardan hareketle- tartışmak ve bazı sorular sormak istiyorum.

ÖDP çağrısındaki 'feministler, anarşistler ve eşcinseller'in partideki varlığını 'birilerine' güvence vermeye çalışırcasına vurgulayan düşünce veya ifadeye değinmek istiyorum. Buna değinmek istiyorum, çünkü parti içi tartışmalardan ve gözlemlerimden çıkarsadığım kadarıyla parti içi kamuoyunun (tek tek bireylerin) ÖDP'ye ilişkin kanaatleri çok farklı. Ne yazık ki tüm bu çeşitli kanaatler iki ayrı siyasi eğilim -marjinal bir parti olmakla, kitleselleşmeyi, somut hedefler ve kendilerine üretmeyi gerektiren, iktidara falan da aday kitlesel bir parti olmak- arasında yapılacak bir tercih aşamasında kutuplaşmaya dönüşecek gibi görünüyor: Bu yazıda marjinallikten, hiç olmazsa marjinal hareketten ne anladığımı belirtme ihtiyacı duyuyorum, zira niyetim partinin bileşenlerinden hiçbirini aşağılamak, önemini azaltmak ve bunun üzerine kitleselleşme önerimi bina etmek değil.

Toplumla köprüleri atmak

Marjinal hareket her şeyden ve herkesten, hatta ironik bir şekilde kendinden bile bağımsız -bağlantısız-dır. Toplumla arasındaki tüm köprüleri atmayı göze alır, kendini, sözünü kimseye beğendirmek, kimse için anlaşılır kılmak gibi bir derdi yoktur. Bağrıyanık ve rahatsızlığını teninde hisseden insanlardan oluşur ve küçük de olsa bir grup insanın melodisizce yan yana gelip haykırmasıdır. Marjinal hareketlerin etkisi kendi gerçekleştirdiklerinin sonucu değil, onların yaptıklarını yapamayanların onlardan etkilenerek bulundukları zemini dönüştürme çabalarının sonucudur. Bu saptamayı marjinal hareketliliği küçümsemek için söylemiyorum; aksine korkak ve kendini sorgulamayan toplumlarda radikal bir vicdan her zaman gereklidir ve çok önemlidir.

Öncelikle feminist hareketten, yani marjinal bir hareketten gelip hayatının en enerjik yıllarında marjinalliği sonuna dek yaşamış biri olarak, ÖDP'de beni rahatsız eden bir kanaati eleştirmek istiyorum. Partide feministlerin, anarşistlerin, eşcinsellerin vs. varlığı vurgusu iki önemli yanılsamaya neden oluyor. Bunlardan biri, bu grupların, partide demokrasinin ve cinsler ve farklı cinsel tercihler arasındaki eşitliğin güvencesiymiş gibi algılanmasıdır. Oysa medeni cesareti erkeklerle cebelleşmeye son derece müsait dört beş feministi, üstüne üstlük çok iyi tanıdıkları bir topluluk içinde barındırmak onlara söz hakkı vermek marifet değildir, erkek egemenliğinin panzehiri de olamaz. ÖDP dört beş feministi değil, ama özgürlük perspektifi, talebi -hayali- olan feminizme, hatta politikaya bulaşmamış kadınları kendine çekebildiği ve onların politize olmalarına zemin hazırlayabildiği ölçüde erkek egemen olmaktan uzaklaşabilir ve diğer partilerden farkını ortaya koyabilir. Benzer şekilde birkaç iktidarlı anarşistin veya her şeye anında müdahale edebilecek insanların varlığı ile değil, parti içi hukuku, kurumlar arası ilişkileri demokratik işleyişe (yeni bir parti olmanın karmaşasına sığınmadan) kavuşturmakla demokrat olur. Bir başka deyişle meseleyi bireylerin medeni cesareti veya gözü pekliğine ihale edilmişlikten çıkarıp, parti içi kurumsal güvenceye bağlamak gerekiyor. Bu haliyle kötü niyetli olsam ÖDP'de iktidarlı feministlerin ve iktidarlı anarşistlerin kalkanlığında demokrasi ve eşitlik sahtekarlığı yapıldığını iddia ederdim. Gayet iyi bilirsiniz bir şeyin yokluğu, var olduğu yalanına tercih edilir. Ayrıca eklemeden edemeyeceğim: Feminist hareket ve sanırım diğer özgürlükçü marjinal hareketler de reddettikleri hiyerarşi ve eşitsizlikle maluldürler. Dolayısıyla abartmamak gerek.

Partinin vitrini

Bu yanılsamalardan bir diğeri ise partinin vitrinine konan bu grupların (feminist, anarşist, eşcinsel vs.) parti tabanının çok azını oluşturduğu halde partinin temel unsurlarıymış gibi lanse edilmeleridir. Partide feminist hareketten söz gelimi on kadın varsa -ÖDP'nin ülke geneli düşünüldüğünde- feministlerden kat be kat fazla feminist olmayan kadın var. Eşcinseller ve anarşistler için de keza. Bu eleştiri biraz mübalağa edilirse partinin, vitriniyle gerçeğinin çok da bir alakası olmadığı bile söylenebilir. Bugünden partinin kuruluş sürecine (şenlik vs.'ye) baktığımda bana öyle geliyor ki parti, bu grupların karşı çıktığı toplumdaki iktidar biçimlerine ilişkin içi dolu ve somut eleştiriler, çözümler üretmektense -uçuk kaçık, marjinal ve tabansız bir parti gibi algılanma riskini göze alıp ve bence potansiyel gücüne yazık edip- bu gruplarla eklektik bir aidiyet ilişkisine girme kolaycılığına kaçmıştır. Ben feminist harekette söyleyebildiğim her şeyi ÖDP'de söyleyebiliyor olmanın mutluluğunu yaşamıyorum. Ben bir avuç kadın olmaktan kurtulup binlerce insanla birlikte yürüyebilmek ümidiyle geldim ÖDP'ye. Oysa gördüğüm kadarıyla pek çok insan kendidisini de partiyi de marjinal olarak algılıyor, öyleymiş gibi konuşuyor ve tavır alıyor. İşin en acı yanı şu: Sokakta vatandaş, ÖDP'de marjinal oluyoruz. Daha ÖDP'nin kapısından girerken söz düzeneğimiz değişiyor. Oysa benim ve eminim hepinizin ekonomik sorunları var, çalışma hayatından kaynaklanan sorunları var, sokaklarla sorunu var ve bir gün bile hakiki sorunlarımızı tartışamadık. Yani sahtekarlık yapıyoruz, partimizde kendimizi inkar ediyoruz. Aydın değiliz, partideki herkes aydınmış gibi davranıyoruz, yoksuluz ve zenginmişiz gibi ekonomik problemlerimizi konuşmaktan imtina ediyoruz, SSK paneli yapıyoruz hiçbirimizin söyleyecek sözü olamıyor dışarıdan bilirkişi çağırıyoruz. Çünkü biz sadece soyutlama düzeyinde, daha ziyade felsefe gerektiren şeyler konuşuruz ve en iyi birbirimizle polemik yaparız... Bu durumda ÖDP'ye hayır dua eden, ancak bir türlü girme kararı alamayan bazı arkadaşlarımızın kaygısı sahte bir şekilde gerçeklik kazanıyor: "ÖDP aydın partisidir, halka inemez, işçiler arasında da örgütlenemez ve işte Emek Partisi de kuruldu zaten!" Klasik anlamda işçi sınıfı partisi olalım demiyorum, ama hiç olmazsa gerçek (emeğini satmadan yaşayamayan ama fabrika işçisi olmayan) kimliklerimizin partisi olamaz mıyız?

Liselerde solculuğun konuşulabildiği zamanlar

Beni çok uzun zamandır rahatsız eden artık rahatsız etmekten öte acıtan bir noktaya daha değinmek istiyorum: Ben on iki eylül sırasında on iki on üç yaşında olan, adı sanı olmayan kayıp kuşaktanım. Bizden sonrakiler baskının biraz hafiflediği bir dönemde liselerde solculuğun konuşulabildiği dönemi tesadüf edebildiler. Bizim kuşaktan ise bol miktarda genç işadamı ve işkadını çıktı. Ben bile "yuppi" sayılabilirim dışarıdan bakıldığında. Önceki kuşakların solcularının, fraksiyon liderlerinin vs. bir türlü birleşememeleri solculuk yapmamın önünde engel oldu diye düşündüm hep. Çünkü bu kuşaklar hem solculuk yapmamın tek olanağı idi, çünkü tarihsiz şuradan şuraya adım atamazsınız, hem de bir türlü iç çekişmelerini çözemedikleri için legal sol ortamlar oluşamıyordu. ÖDP kurulunca gecikmiş bir sevinç, ama daha çok güvensizlik hissettim. Kendilerini ve birbirlerini eleştire eleştire bir hal olan insanlar sonunda bir noktada buluşmuş muydu? Bir arada olabilecekler miydi? Altı Mayıs'taki toplantımızda bir arkadaşımız Deniz-ler'in anısına saygı duruşu önermişti. Birkaç arkadaş da öneriyi çok çirkin bir şekilde, "Biz bunları çok yaptık", "Bu mekanda saygı duruşu mantıksızdır" diyerek karşı çıktılar. Tartışma uzatılmadı bile. Yıllardır tanıdığım, dinlediğim solculardan ciddi bir problem var ve bu davranışta ifadesini bulduğunu düşünüyorum. Sol geleneğin ve özeleştirinin cılkını çıkarıp süreci kendini inkara vardırmak, kendini tarihsizleştirmek, geleneksizleştirmek yani artık kimliksizleşmek. Söylemeden edemeyeceğim; kendini sadece reddiyeler üzerine kuran (hem kendine ilişkin, hem de ötekine ilişkin) politik bir yapı marjinallikten öteye gidemez. İnsan bireysel olarak her türlü sembolü soğuk bulabilir, hatta sembollerin, ritüellerin bireysel farklılığı yok ettiğini ve insanları tek tipleştirdiğini düşünebilir, ama bu kadarı da fazla değil mi? Halklar, diller, kültürler, isyanlar, toplumlar biraz da sembolleri, anıları, türküleri ve hatta marşlarıyla ayakta kalmaz mı? Altı Mayıs'ta ölenler beğenmediğimiz medyatörlerin bile üzerine program yapıp saygıyla andığı insanlar ve pek çoğunuz bıkmış olabilirsiniz onları anmaktan, ancak ben bıkmadım. Tarihiyle -daha çok psikolojik olduğuna inandığım- hesaplaşmasını hala bitirememiş, üstelik o tarihin üstüne bir taş da koyamamış, ama gidecek yeri de olmayan insanlar kendilerine ÖDP adında bir çatı mı kurdu? Yoksa üzerindeki ölü toprağını artık atmaya karar vermiş eski/ yeni muhalifler, sosyalistler, feministler, anarşistler vs., uzun erimli bir hareketliliğe koyulacak mıyız? Kimileri için her şey yeniden, kimileri için ise daha yeni başlayacak mı?

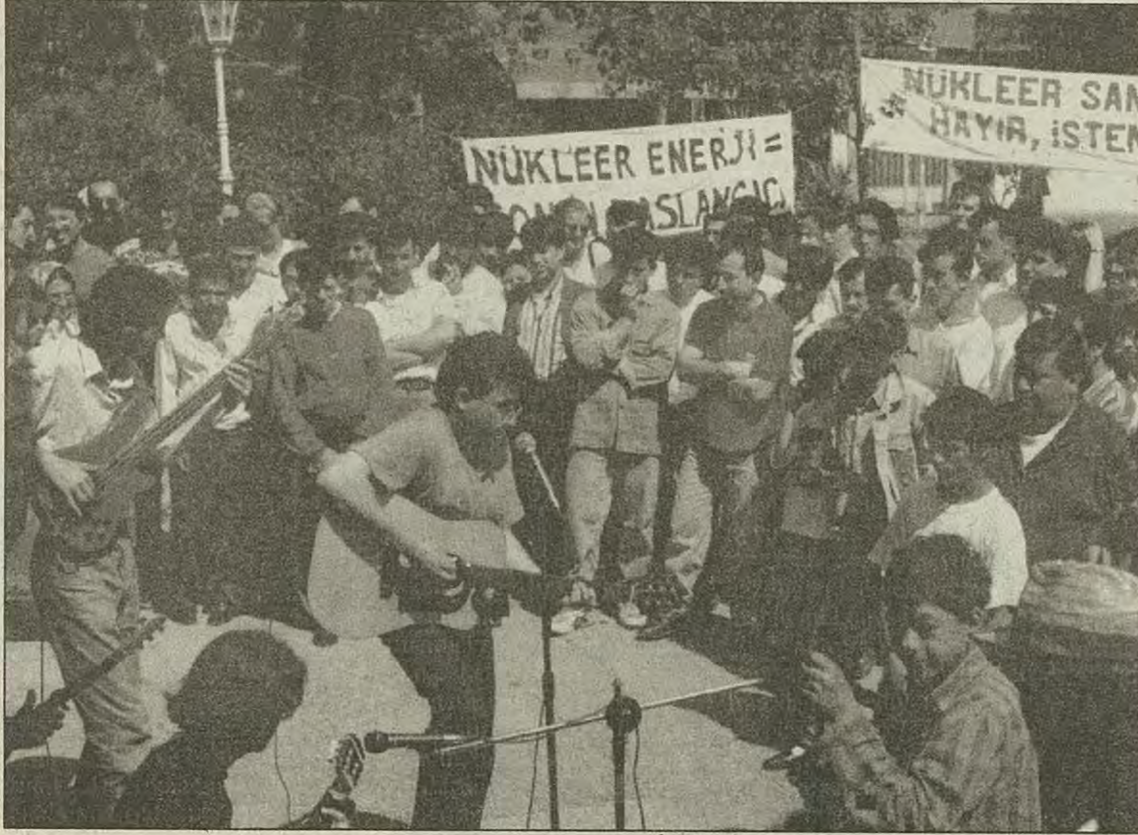
** ÖDP'ye Beyoğlu'ndan bakan biri*

ÖDP'li Yeşiller, Ekoloji Çalışma Grubu kuruyor

Karanlıkta kalmamak bahanesiyle karanlık emeller

Kaya ÖZKARACALAR

Türkiye'nin çeşitli kentlerinden Sosyalist Yeşiller (eko-sosyalistler), 27-28 Nisan tarihleri arasında Antalya'da bir araya gelerek ÖDP'nin kuruluşundan bu yana geçen dönemi değerlendirdiler ve gelecek dönem için perspektiflerini belirlediler. Toplantıda, katılımcılar önce bugüne dek illerinde yaşanan olumlu ve olumsuz deneyimlerini aktardılar. "Partideki işlevimiz vitrindeki kristal bardak gibi olmamalı" tespitinde birleşen katılımcılar, ÖDP'deki çalışmaların iki eksende yürütülmesi gerektiğini saptadılar. Ekolojiyi de aşan bir vizyon doğrultusunda partideki feministler ve sosyalist unsurlarla karşılıklı etkileşim ve yakınlaşmanın bir hedef olarak öne konması benimsendi. Öte yandan, partinin gereksinimlerini ve ekolojistlerden beklentilerini de içerecek bir biçimde ÖDP'nin ekoloji alanındaki politikalarının oluşmasına katkıda bulunmak amacıyla bir çalışma grubunun acil olarak oluşturulması kararlaştırıldı.

Başbakan Yılmaz'ın 21 Nisan tarihinde verdiği bir demeçle enerji konusu bir anda ülke gündeminde öne çıktı; Yılmaz, "Yıl sonunda karanlıkta kalmamak için çevreyi, mevreyi bir yana bırakmalıyız" diyordu.

Zamanlama ilginçti. 26 Nisan tarihi, Çernobil faciasının tam 10. yıldönümüydü. Çevreciler ve diğer nükleer karşıtları tüm dünyada ve bu arada Türkiye'de bir dizi etkinlik düzenleyeceklerdi. Türk hükümeti, Akkuyu nükleer santral projesinin yapım ihalesinin mayısta açılacağını daha önce açıklamıştı. Çernobil yıldönümünün, bu ihalenin arefesine rastlaması Türkiyeli nükleer karşıtları için bir fırsattı. Nükleer lobi daha atik davranma gereğini duydu anlaşılan ve karşı propagandaya önceden başladı. Nükleer lobi galiba şöyle bir strateji izlemeyi planlıyor: Termik gösterip (Gökova), nükleer vurmak (Akkuyu). Yılmaz, arıtma tesisleri tamamlanmadığı için kapalı olan Gökova ve Orhaneli termik santrallerinin "hukuku aykırı" da olsa çalıştırılmasının zorunlu olduğunu söyledi. Geçmişte çevrecilerin açlık grevleri karşısında "devlet sözü" verilen, üstelik üst-orta sınıftan pek çok kişinin bizzat aşina olduğu güzelim bir doğa parçasındaki bu santralin çalıştırılmasına kamuoyu vicdanının (ve medyanın) izin vermesi biraz zor; zaten Yılmaz da hemen "yanlış anlaşıldığını" söyleyiverdi, aslında yalnızca enerji sorununa işaret etmek istemiş. O halde ne olacak? Tamam şimdi buldum: Nükleer enerji! Gözlerden uzak, metropollerdeki pek kimsenin ayak basmadığı bir diyar olan Akkuyu! Hem zaten nükleer santraller, çevrede gözle görülür bir kirlilik yaratmıyor, öyle kara kara dumanlar falan salmıyor göğe. Azıcık kaza riski var, ama olsun, biz Ruslar gibi eski moda değil, modern teknoloji kullanırız olur biter. Gülü seven dikenine katlanır. Medeniyetin nimetlerinden yararlanmaktan feragat edip taş devrine dönecek değiliz ya!

Nükleer santrale neden hayır?

Nükleer lobinin bu tip demagojilerindeki argümanların hepsinin yanıtı var! Nasıl anlatsam, nereden başlasam...

Öncelikle şu taş devrine dönmeyi falan savunmuyoruz. Ama "tüketim için tüketim" çılgınlığı içine düşürülen bir topluma da kesinlikle karşıyız. Bu bir. (Örneğin ben, herkesin eşek sırtında dolaşmasını da istemiyorum, özel otomobiliyle de; kısa mesafeler için ise bisiklet, uzun mesafeler için ise raylı sistem toplu taşıma denilen bir şey var, bu kadar basit). Aslı'nın geçen yıl İstanbul'da yapılan BSP-GBK birlik toplantısına sunduğu tebliğde şöyle diyorduk: "Üretimin, tüketime yönelik olarak ve kar amacıyla değil, kullanıma yönelik olarak ve demokratik, özgür biçimde belirlenmiş toplumsal gereksinimler doğrultusunda yapıldığı bir üretim biçimini hedefliyoruz."

Enerji ihtiyacımızın ancak atom santraliyle karşılanabileceği iddialarına karşı diyoruz ki; öne sürüldüğü kadar çok miktarlarda enerji tüketilmesine gerçekten ihtiyaç var mı? Sorunun kaynağında gerçek toplumsal gereksinimlerle ilgisi olmayan bir tüketim çılgınlığı yatmaktadır. Zaten enerji gereksinimine ilişkin hükümetin verdiği rakamlar bile birbirini tutmuyor, bir bakanın verdiği rakamları diğer bir bakan yalanlıyor ya, her neyse. Kaldı ki, ... layısıyla enerji gereksiniminin radikal biçimde yeniden kurgulanmasını şimdilik bir tarafa bırakıtık ve bir an için Türkiye'nin enerji sıkıntısının arefesinde olduğunu kabul ettik. Bu durumda bile işe önce mevcut enerjinin ziyan edilmesini önlemekten başlamak gerekli; elektrik iletim hatlarındaki enerji kaybımız en az yüzde 25-33 arasında. Ayrıca ülkemizin, su başta olmak üzere 'yenilenebilir' yerel enerji kaynakları açısından çok zengin olduğunu da unutmamak gerekli. Yerel gereksinimleri giderecek düşük masraflı küçük ölçekli hidroelektrik projelerle elde edilecek marjinal enerji miktarlarının toplamı az olmayacaktır.

Atom santralinin ömrü

Her şeyi kar/maliyet açısından düşünen bir mantığı da kabul etsek bile, nükleer santrallerin akılcı bir çözüm olmadığı görülecektir. Atom santrallerinin inşaatı çok pahalı ve 10 yıl gibi çok uzun süreli olmakta, üretime geçtikten ancak ortalama 7 yıl sonra masraflarını karşılayabilmektedir. Santralin ömrü ise en fazla 30 yıldır. Nükleer maddenin taşınmasından, yok olma süresi çok uzun olan radyoaktif atıkların güvenli biçimde saklanmasına kadar nükleer gücün her aşaması çok tehlikeli ve dolayısıyla masraflıdır. Yani inşaat maliyetinin yanı sıra, üretimin çeşitli ögelerinin güvenlik önlemlerinin maliyetleri ve üretim sona erdikten sonra da miras kalacak olan atığın yaratacağı maliyetlerin toplamı devasa olacaktır.

Gelelim kaza riski konusuna. Ne kadar ileri teknoloji kullanılırsa kullanılsın, bu teknoloji son tahlilde insanlar tarafından kullanıldığı için atom santrallerinde kaza riski hep vardır. Zaten nükleer lobiciler burada çok adice bir riskin akılcı biçimde göze alınıp alınmayacağını değerlendirmek için yalnızca riskin büyüklüğü/küçüklüğü değil, riskin gerçekleşmesi halinde meydana gelecek zararın büyüklüğü/küçüklüğü de hesaba katılmalıdır. Örneğin, eğer riskin gerçekleşmesi durumunda meydana gelecek zarar küçük ise, riskin gerçekleşme olasılığı büyük olsa bile bu risk alınabilir. Ama riskin gerçekleşmesi durumunda meydana gelecek zarar büyük ise, riskin gerçekleşmesi olasılığı düşük olsa bile bu risk alınmaz. Şimdi bir nükleer kazada meydana gelecek zarara bakalım: Çernobil'de ölen ve sakatlanan çok sayıda kişinin yanı sıra henüz doğmamış kuşaklar bile radyasyonun etkisini vücutlarında taşıyacaklardır; bölgedeki iki sanayi kenti tamamen tahliye edilmiş, yarım milyon insan evinden, işinden ayrılmak zorunda kalmış, 50 bin kilometrekarelik tarım arazisi kullanılamaz hale gelmiştir. Durum tüm açıklığıyla ortada...

Akkuyu bölgesi deprem kuşağında

Üstelik Türk devletinin nükleer konudaki gaflet ve dalaleti inanılmayacak derecede traji-komik boyutlarda: Akkuyu bölgesi deprem kuşağında yer alıyor!!! Ermenistan'ın deprem kuşağında yer alan bir atom santraline karşı Türkiye'nin protestoları kendi ikiyüzlülüğünü sergiliyor.

Kaza riskinin yanı sıra artık sağır sultanın bile duyduğu ve en utanmaz nükleer uzmanlarının bile utangaçça kabul ettiği üzere nükleer santrallerin atık sorunu Batı'da bile çözülememiştir. Son derece tehlikeli olan bu atıkların ne yapılacağını kimse bilmemektedir; çünkü bu atıkların yok olması kuşaklar boyu sürecektir ve bu süre zarfında onları muhafaza edecek güvenli bir yer bulmak mümkün değil... şey yoktur.

Tüm bu gerçeklerin ışığında Batı dünyası artık nükleer enerjiden vazgeçiyor. Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu'nun, 1974 yılında yaptığı nükleer santrallerden elde edilecek toplam elektrik miktarına ilişkin tahminlerin bugün onda biri bile gerçekleşmemiştir. Dünyada 1978 yılından bu yana planlanan ve siparişi verilen yaklaşık 200 nükleer santral projesi iptal edilmiştir. Geçen yıl İngiltere hükümeti de, yeni nükleer santral yapım planlarından vazgeçti.

Bu durumda nükleer mafya (*) üçüncü dünya ülkelerine yönelmiş durumda. Türkiye'de Akkuyu'dan sonra Sinop projesi sırada bekliyor. Türkiye Batı'da pazarı daralan bu sektör için en uygun ülke görünümünde olsa gerek: Devlet büyüklerimizin, Çernobil faciasının ardından bilimadamları tarafından sağlığa zararlı olduğu saptanan çaylarda radyasyon olmadığını ya da "azıcık radyasyonun faydalı olduğunu" öne sürdükleri hepimizin belleklerinde taze.

Aslında nükleer santral konusunun bir boyutu daha var: Çok sayıda ülke, nükleer silah yapma yeteneğini, nükleer santraller kılıfı altında elde etmişlerdi... Geçen yıl başında yer alan bir haberde MGK'nın, Akkuyu ihalesiyle yakından ilgilendiği ve konuya ağırlığını koymuş olduğu kaydedilmişti. Acaba neden?

Ne yapmalı?

Ne yazık ki sorun, yalnızca nükleer yanlısı argümanların deşifre edilmesiyle bitmiyor. Ne yapmalı? Şimdi nükleer karşıtları bunu konuşuyor.

Şaka bir yana, ülkemizde belli bir deneyim birikimine sahip ve aktif bir nükleer karşıtı hareket mevcut. Geçtiğimiz yıllarda çevrecilerin, ekolojistlerin ve yeşillerin girişimiyle, ama çok sayıda sendika, dernek ve grubun da katılımıyla yola çıkılmış ve 100 binden fazla imzanın toplandığı bir imza kampanyasının ardından Ankara'da geniş katılımlı nükleer karşıtı bir kongre ve şenlik düzenlenmişti. Daha sonra ise çevreci/ekolojist/yeşil grupların sendika, dernek ve diğer gruplarla ilişkileri azaldı. Bu ilişkileri yeniden kurmak ve böylece nükleer karşıtı harekete bu kesimlerin katılımını yeniden sağlamak amacıyla Toplumcu Yeşiller'in girişimiyle geçen yıl kasım ayında Ankara'da çok sayıda dernek, sendika, parti ve grubun katılımıyla bir nükleer karşıtı platform kuruldu. Bu platform olarak 24 Aralık seçimleri öncesinde Ankara'da Sakarya Caddesi'nde "Nükleer karşıtı olmayan partilere oy yok" temasını içeren bir basın açıklaması yapıldı ve dövizler taşındı. Yine platform olarak Çernobil faciasının yıldö-

ve önümüzdeki günlerde bir bildiri bastırılacak (Ankara'daki platform, Greenpeace temsilcisinin de yer aldığı İstanbul'daki platformla eşgüdüm halinde çalışıyor). İstanbul ve Ankara'daki çeşitli platformlar da Çernobil'in yıldönümünde bir dizi etkinlik düzenlediler.

Öte yandan, yöre (Akkuyu) halkı da nükleer santral konusunda bilinçli. Geçen yıl çok farklı siyasi partilerden bölgedeki 25 belediye başkanı kalabalık bir halk topluluğuyla birlikte Ankara'ya gelerek nükleer santral istemediklerini dönemin başbakanına iletmişlerdi. Yöre dışındaki nükleer karşıtları ile yöre halkı iki yıldır her yaz buluşarak bir şenlik yapıyor. Bu ayın sonlarına doğru SOS Akdeniz Bürosu'nun (**) önerisiyle Akkuyu'da bir insan zinciri oluşturularak gövde gösterisi yapılması planlanıyor.

Yüzünü toplumsal muhalefet hareketlerine çeviren ÖDP, dolayısıyla Yeşiller'e ve diğer nükleer karşıtlarına da mesaj vererek kurulmuştu. Yeşiller'in bir bölümünün bu çağrıyı kabul ederek partinin kuruluşuna katıldıkları herkesin malumu. ÖDP Parti Meclisi, 17 Mart tarihli toplantısında nükleer karşıtı harekete tam destek vermeyi oybirliğiyle kararlaştırarak (***) önemli ve olumlu bir ilk adım atmıştı. Şimdi artık başka adımların zamanı geldi.

(*) Nükleer mafya terimini, ilk kez ÖDP Bodrum ilçe örgütünün düzenlediği Çernobil'i anma etkinliğindeki bir video gösterisinde, kazanın hemen ardından santrali teftişi sırasında radyasyona maruz kalan bir Sovyet uzmanının ağzından duydum; artık yaşamayan bu bilimadamı ölmeden önce insanlığı nükleer enerji konusunda uyarmak için yaptığı bir konuşmada bu terimi kullanıyordu.

(**) Nükleer karşıtı hareketin başlamasında önemli bir rol oynayan bu çevre, daha sonra nükleer karşıtlarının ve diğer çevrecilerin çatı örgütü olarak kurgulanan DD'nin daralmasında da pay sahibi olmuştu. (İsmail Duygulu, bu sürecin kimi yönlerini SÖZ'deki bir yazısında anlatmıştı). Ancak tüm bunlar, nükleer karşıtı hareketin çıkarına olan her etkinliğin olduğu gibi, bu insan zinciri eyleminin de herkes tarafından desteklenmesi gereğini değiştirmiyor.

(***) Yıllar önce üyesi olduğum bir partinin bir GYK toplantısının sonuç bildirisini hazırlayacak komisyonda yer almıştım. Taslağa nükleer karşıtı hareketin desteklenmesine ilişkin koyduğumuz pasaj, eski tüfek sayılabilecek bir yoldaşımızın itirazı üzerine çıkarılmıştı; Sovyetler Birliği'nin başvurduğu bir şeye biz nasıl karşı çıkabilirdik?!... Aradan yıllar geçti. Nükleer karşıtı bir bildiriye imza atmasını istediğimizde sevgili Sadun Hoca, nükleer santrale kişisel olarak kesinlikle karşı olmasına karşın, partiden kimsenin itiraz etmeyeceğine ikna oluncaya kadar BSP'yi bağlayabilecek bir tutum almakta biraz tereddüt etmişti. Yoğurdu üfleyerek yemek zorundaydık...

** Nükleer Karşıtı Platform*

Zonguldak; madenciyan ve kazmacıyanlar...

Değişmeyen ayrıntıların sıkıntısı

Osman GÜNAY

İkinci Mahmut: Memalik-i Şahane dahilinde yanar bir taş olan siyah nesnenin taharrisi esbabının istikmalini" irade eyledikten ve Ereğli'nin Kestaneci köyünden Uzun Mehmet'in "İhsana gark edilmek" için köyün yakınındaki dere sularının açığa çıkarttığı kara damara ilk kazmayı indirmesinden bu yana yürek burkan bir öykü̈dür Zonguldak.

Yerin altında açılmış sayısız "Kara kanlı kapaklar" (M. Seyda) üstünde kurulu bu şehir, "Kömür gözlüm" melodisi ile kendinden geçmiş bir vaziyette bugünlerde. Öfkeli bir insan göğsü gibi kabaran, terli-huysuz bir kısrak gibi köpüren Karadeniz'in kenarında bir o kadar da suskun... Kömürün çilesine, gerçek adıyla 'acının tarihi'ne, onuruna yaraşır beyaz bir sözcük arıyor sanki.

Önce Evkaf-ı Şahane idaresi adına, sonraları İngiliz Rum-Galata sarrafları adına, daha sonraları da Milli Hükümet'in İktisat Vekaleti'nde ve şimdilerde de TC nezaretinde kazma sallayan amelelikten 'terfi' maden işçileri ise, sağduyusuna sığınmış kıpırdanma vaziyetinde ve yöneticilerin "rasyonalizasyon" adı altında yürütülen 'intizam fermanları ve zaptı raptı' karşısında 'kamelleri' dikik, kömürün karıncası 'olmakla mükellef' ve 'kalmakla inat' arasında gidip geliyorlar!...

Mesele yine ÖZELLEŞTİRME...

İlk kez, "Çankaya'nın Şişmanı" diye adlandırdıkları 'zat-ı rahmetli'nin ağzından telaffuz ettikleri "özelleştirme" sözcüğünün, yeniden 'yukarılarda' ısıtılmaya başlanması, yavaş yavaş fokurtularının medya aracılığıyla kente taşınması, onlar için Özal kadar özel bir anlam ifade ediyor. İlk saldırıyı hemen herkesin vakıf olduğu "Mengen Destanı"yla geçiştirmişler, yerüstünde yanmaktansa yeraltında yanmışlardı. İkinci saldırı 7 milletvekili verdikleri "Sarı saçlı melek!" hükümetinden gelince yine ayağa kalkmışlar, "Demokrasi Platformu"yla saldırıyı geriletmişlerdi. Fakat geçen zaman onlara saldırının hiç de savuşturulmadığını gösterdi.

Şimdi, tıpkı "İngiliz ve Alman rasyonalizasyon ve yeniden yapılanma" tedbirlerine benzer bir uygulamayla devreye sokulan "Büyük Modernizasyon Hareketi" gereği "kapatılacaktır" kararı verilen Kandilli-Amasra-Kozlu ocakları düşük verimde çalıştırılıyor. İşçiler, TTK'ya bağlı imtiyaz sahalarının geçen süre içerisinde MİLTEN, Erdoğan Demir, Kümesu Madencilik, Demir Madencilik, Ber-Oner Madencilik gibi şirketlere rödavans (kiralama) usulü peşkeş çekildiğini biliyorlar. Ayrıca havzada çalışan sayısında son birkaç yılda 14 bin azalma olduğunun da farkındalar.

Şimdi ise hiç de yeni olmayan bir gelişmeyle karşı karşıyalar. Yürürlükteki senaryoların bir devamı sahneye koyuluyor ve parça parça küçülmüş "bizimdir"lerinden kalan son parçanın da özelleştirilmesi ve kapatılması ihtimaliyle karşı karşıyalar. Fokurdusu duyulan 'kara yağ' mevcut hükümetin açıkladığı 7. Beş yıllık kalkınma planı ve hükümet programı. Kanıt bu ve geçen gün kapalı zarf usulü gerçekleştirilen K2, K3, K4 kodlu imtiyaz sahalarının ihalesi...

Edinilen bilgiye göre, TTK'nın işletmecilik faaliyetlerinde bulunduğu toplam 14 bin 550 kilometrekare alanı bin 350 kilometrekareye düşürmesi, halen çalışmakta olan işçilerin sayısının 21 binden 9 bin 500'e indirilmesi, üretim ve işletme işinin özel sektöre verilmeye devam etmesi, atıl vaziyette bulunan atölye ve tesislerin satılması, kömür yıkama tesislerinin (lavuar) şehir dışına çıkarılması (!) vb. de senaryonun finali...

Sonra... Sonrası ise şu, fikir yürütmelere göre...

Zonguldak sırtlarında akşamları denizi aydınlatan ışıklar tek tek sönecek... "Ölümün Ağzı" ocaklara yaz aylarında turlar düzenlenerek galeriler gezdirilecek: "kazmacıyan" ve "madenciyan" öyküleri anlatılacak; geziye gelenlere iyi bir rehber eşliğinde sobada yananın kömür değil, aslında dededen toruna galerilere bırakılan amele cesetleri olduğu söylenecek; öykü arada bir şiirle süslenecek:

"Baca ağızlarından baktık
yalnız
burada Çaydamar, ötede
ikinci makas
bacada duman havada bulut
ikinci makasta bekçi durmuş
Çaydamar'da Sürmeneli
Mahmut."

Özel sektör delik deşik edecek

Desendere çalıştırılan ocaklardan kamyon kamyon kültür mantarı gönderilecek en önemlisi... Lavuarın yerine yeşil alan ve yat turizmine uygun liman, kömür taşıyan vagonlar, Belçika örnek alınarak sera çiçekçiliğine saksı işlevi verilecek.

Ocakları alan özel sektör mü?.. Onlar tıpkı altın arayıcıları gibi imtiyaz sahalarını delik deşik edecekler.

Rekabet hırsı yüzünden zaman zaman ocaklar bombalanacak ve silahlar konuşacak. GELİK tepelerine mafya bayrağını kim dikerse havzada söz sahibi o olacak. Sayıları az da olsa çalışan işçiler ocaklarda...

"Kırmızı bir çuha üzerine atılmış kemik zar / partiyi kaybetmiş 9 ölü / 90 metrede dokuz mezar / 90 metrede dokuz adam..." (M. Seyda)

Durum bu... Düşüncelerim bir ayrılık dönüşü sonrası gibi... Değişmeyen ayrıntılara dönüyorum. Bulutlar küçümseyerek geçiyor üstümüzden... Yağmur yağıyor... Her şey bir önceki gün gibi... Yağmur yağıyor, caddeler sessiz ve kimsesiz... Kırlangıçlar itişiyor, bir kız kolları göğsünde, ıslanıyor... Bakıyorum hiçbir şey yer değiştirmemiş, lambalar yer değiştirmemiş, akşam yer değiştirmemiş, meyhaneler yine açık, kedileri ve köpekleri yine aynı sokakların... Yağmur yağıyor, onlar esrik ve hayli efkarlılar, masalarının başında yalpalıyorlar, hepsi büsbütün sünger... Birisi var hiç konuşmuyor, gözleri dalgalı; zaman öncesi ve sonrasıyla sanki umman, ölümden daha güçlü kadehinde... Az sonra çağıracak onu yeraltı tanrısının düdüğü, tutuna sallana yürüyecek kapıya doğru, diğerleri de aynı, bir bir doluşacaklar işçi servisine... Kimbilir, belki de göremeyecekler ışıkların uzayıp kısalışlarını asfaltta ve duyamayacaklar yerin altından, limana girmiş gemilerin denize demir salışlarını bir daha...

Türk sanat müziği aşıkları
ruhunuzu bu keyiften mahrum etmeyin
Her Salı 21.00'de
İsmail Hakkı
ve
Her Cuma-C.tesi 22.00'de
Grup Göçebe
Şenol Morgül, Ali İhsan Özkök ve arkadaşları
İ.F.M.C LOKALİ
Restaurant & Bar
Cumhuriyet Cad. Ceylan Ap. 27/6 Taksim
Rezervasyon: 0212 256 93 18
GRUPLARA İNDİRİMLİ FIX FİYATLAR

Hacer YILDIRIM

Bir sabah ya da bir akşam evlerinden, arkadaşlarıyla buluşmak ya da işlerine gitmek için yola çıktılar. Mevsimlerden yaz ya da kış, günlerden salı ya da perşembeydi. Şehirlerden Cizre ya da İstanbul'du. İsimleri ise İsmail ya da Reşo'ydu. Önlerinde "Renault" marka bir araba ya da bir minibüs durdu...
Kollarından tutup,
Hepsini dönemeyecekleri bir yere götürdüler
Bir orman, bir ev, bir hücre...
Onları görenler,
Seslerini duyanlar oldu:
Kenan Bilgin hücresinden "Beni uzun süredir burada tutuyorlar. Beni yok etmeyi amaçlıyorlar"diye bağırdı.
Hüseyin Toraman'ın tanıkları "Hüseyin'i Gayrettepe Siyasi Şube'de bitkin, her tarafı morarmış bir şekilde gördük" diye seslendiler.

Barışın beyaz kuşu yüreklerde kayıp olmasın

Tanıklar dinlenmedi...
Analar şimdi Galatasaray'da her cumartesi kayıplara tanıklık ediyorlar.

Kırılma bana beyaz kuş
ben yolmadım tüylerini

24 Aralık 1994 yılında gözaltına alınan ve bir daha kendisinden haber alınamayan İsmail Bahçeci'nin yazdığı şiirlerden biri olan "Barışın Beyaz Kuşu"ndan bir bölüm. İsmail Bahçeci gözaltına alınalı 2 yıl oldu. Gözaltında olduğu o dönemde bir arkadaşı tarafından ailesine bildiriliyor. Ailesinin tüm çabalarına karşın Emniyet, Bahçeci'nin gözaltında olduğunu kabul etmiyor. Ailesinin avukatı İstanbul DGM'de görülen bir dava dosyasındaki polis fezlekesinde İsmail Bahçeci'nin arandığına ilişkin bilgi olduğunu belirtiyor.

Sana taş atan da
ben değilim inan...

Hüseyin Toraman 27 Ekim 1991'de Kocamustafapaşa'daki evinden bakkala alışverişe çıktığında, 3 sivil polis tarafından Renault marka otoyla kaçırıldı. O dönemde gözaltına alınanlar, "Hüseyin Toraman'ı Gayrettepe Siyasi Şube'de bitkin, her tarafı morarmış ve kaskatı bir şekilde gördük" diye tanıklık yaptılar. Tanıklar dinlenmedi....
Toraman gözaltına alınalı 5 yıl oldu.

Seni yok etmelerine engel olmak istedim,
çabaladım

Hayrettin Eren, 16 yıl önce gözaltına alındı. Arkadaşıyla buluşmak üzere evinden ayrıldı. Bir daha geri dönmedi. 16 yıldır "gözaltında" (kayıp) olan Eren'in ailesi halen oğullarının yolunu bekliyor.

ama güçlüler onlar beyaz kuş
vurdular iri kayaları belime

Nurettin Yedigöl 12 Nisan 1981 tarihinde polisin karakol kurduğu bir
evde yakalanarak gözaltına alındı. Yedigöl'den 15 yıldır haber alınamıyor.

sonra sana fırlattılar o koca kayaları
ağzındaki zeytin dalını ben koparmadım

Soner Gül ve Hüsamettin Yaman 4 Mayıs 1992 tarihinde en son Fındıkzade'de görüldüler. Gözaltına alındıklarını görenler oldu.
Yıldız Üniversitesi Harita Mühendisliği Jeoloji Bölümü öğrencisi Ayhan Efeoğlu'ndan 6 Ekim 1992'den beri haber alınamıyor. Efeoğlu daha önce dokuz kez gözaltına alınmıştı?!

onlar kopardılar, aldılar senden
yakalamak istedim onları...
kaçıverdiler.

Yusuf Erişti, 14 Mart 1991 tarihinde İstanbul Belgradkapı'da arkadaşıyla buluşmaya gitti. Erişti'den 5 yıldır haber alınamıyor.

demir bir kafese koydular seni
kafesi kırmak istedim beyaz kuş

1965 doğumlu Ali Efeoğlu'ndan 5 Ocak 1994 yılından beri haber alınamıyor. İTÜ İnşaat Fakültesi öğrencisi Ali Efeoğlu'nun kaybolduğu tarihte infazı gereken 15 günlük hapis cezası bulunuyordu.
Ailesi İstanbul DGM Başsavcılığı'na başvuruda bulundu.
Verilen yanıt, "Bizde yok. İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'nce Dev-Sol örgütü içinde eylemlerde bulunduğu gerekçesiyle aranıyor!"

kelepçelediler o an ellerimi
zincirlerimi kırmak istedim
çektiler altımdaki tabureyi

1971 doğumlu, Cüneyt Aydınlar, 20 Şubat 1994 tarihinde gözaltına alındı. 2 Mart 1994'te hücresinden "ölüme gidiyorsun" denerek 6 polis tarafından koma halinde sürüklenerek götürüldü.
Emniyet raporunda "Cüneyt Aydınlar yer göstermek için bir yere götürülürken kaçtı" sözleri vardı.
Ancak kaçtığına ilişkin bilgi doğrulanamadı.
Aydınlar'dan bugüne kadar haber alınamadı.

Susturdular...
susturdular beni o an

5 Eylül 1994'de Gebze'de gözaltına alınan, Lütfiye Kaçar için İstanbul DGM'ye başvuru yapıldı.
Verilen yanıt; "Gözaltına alınmadı ama Dev-Sol örgütü mensubu olmaktan aranıyor!"

ölü gözlerimle seni görmek istedim
bırakmadılar

10 Kasım 1994'te evinden çıkan ve bir daha kendisinden haber alınamayan Erdoğan Ergün'ün ailesini aynı gün kendisini polis olarak tanıtan bir kişi aradı. "Erdoğan Ergün Avcılar Ambarlı Karakolu'nda, biraz rahatsız" dedi ve telefonu kapattı. Ambarlı Karakolu'na giden aileye "Erdoğan Ergün saat 16.00'da salıverildi" dendi.
Ancak o günden sonra kendisinden haber alınamadı.

kalın kara bir bantla örttüler
koyuluğa düştü gözlerim

Kenan Bilgin 12 Eylül 1994 günü Ankara Terörle Mücadele Şubesi polislerince gözaltına alındı. Aynı örgüte yönelik operasyonda toplam 12 kişi gözaltına alındı. Kenan Bilgin'le birlikte gözaltına alınan M. Naci Tarhan ve avukat Murat Demir ile birçok tanığın ifadesine rağmen Bilgin'in gözaltında olduğu Emniyet tarafından kabul edilmedi. Kenan Bilgin'in hücredeyken "Beni uzun süredir burada tutuyorlar. Mahkemeye çıkarmıyorlar. Beni yok etmeye amaçlıyorlar" dediği tanıklarca ifade edildi.

kara bir koyuluğa
sonsuza dek...

SÖZ
HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

● Sahibi: Olgu Ltd. Şti. adına Ali KÜÇÜK ● Koordinatör: Seyfi ÖNGİDER
● Yazı İşleri: Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Vehbi ERSAN, Veysi SARISÖZEN,
● İdare: Ali KÜÇÜK, Muzaffer TUTKAN
● Sorumlu Müdür: Hüseyin AYIK
● Ankara Temsilcisi: Mustafa ERDOĞAN

Avrupa Temsilcilikleri
● Almanya Temsilciliği — Tel : 0049.69.7075714 Fax: 0049.69.625645
● Fransa: Y. Mustafa ÖZKAN — Tel : 0033148572114 Fax: 0033148571691
● İsviçre: Süleyman ÖZGÜR — Tel : 004113415213
● İngiltere: Ahmet SAYER — Tel : 00441814826280

Adres: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. No: 3/8 Taksim / İstanbul Tel: (0212) 249 99 29 Fax: (0212) 249 99 29 Basıldığı Yer: Serler Matbaacılık Dağıtım: BBD